

Vov Harfining Vallohiyyat Afzolarining Vaqoyii "G'aroyib" din
506

Vafo ahlig'a davrondin yetar javru jafu asru,
Jafosidin aning ozurdadur ahli vafo asru.
Bukim, ahli vafo noyob erurlar andin erkinkim,
Bu eski toq alarg'a yog'durur gardi balo asru.
Falak dardi iloji chiqmay andin kimsa topmaydur,
Magar noyob erur ul huqqa ichra bu davo asru.
Garonjonlig'ni qo'y, jon ber, tilar bo'lsang duri maqsud
Ki, olamda og'irdur ushbu javharg'a baho asru.
Fido jonimni aylab, olam ahlidin tama' qildim
Vafo, astag'firulloh, qilg'an ermishmen xato asru.
Rizo ahlin siyosat tig'idin qo'rqtumag'il, ey shah
Ki, qatlingdin sening qo'rqarg'a o'lmaydur gado asru.
Tabiat chohidin ruhungnn qutqarkim, xush ermastur
Qafas qaydi aro bulbulg'a bo'lmoq muftalo asru.
Chu kavsar jomi zikri qilmadi raf' o'zlugum qaydin,
Bu ranjimg'a hamono naf' etar jomi fano asru.
Havoyi gulshani quds et, Navoiykim, xush ermastur
Zag'anlar birla bu gulshanda bo'lmoq benavo asru.
507

Yor mustag'niyu muhlik g'ami hijron asru,
Ohkim, qolmisham o'z holima hayron asru.
Raxnalar soldo o'qung kasrati ko'nglum uyiga,
Ul yog'in ayladi bu kulbani vayron asru.
Ey rafiq, o'qini zaxmimdin agar chekting, lek
Yetadur jonima ko'nglumdagi paykon asru.
Shayx taklifi namoz etti, vale bilmaskim
Ishq tiyg'i yarasidin boradur qon asru.
Noz etib g'amza o'qin gar otar, ey jon, asra
Kim, otar g'amza o'qin noz ila jonon asru.
G'ussa jomiki bu davr ichra labolabdur, ani
Vahki, bot-bot tutadur soqiyi davron asru.
Ey Navoiy, dema iqboli baqo mushkil erur,
Foniy o'lg'ang'a erur ushbu ish oson asru.
508

Yuzungda may guli yo gul ochilg'an bo'stondur bu,
Gulungda qatra xo'y bo'stondag'i sudin nishondur bu.
Ko'zumda qatra qonlar bog'lag'an ermas hamonokim,
Nazar bog'ida shavqingdin ochilg'an arg'uvondur bu.
Emas vasling tilab uchqan ko'zum atrofida kirpik
Kim, ul daryoyi qushlarg'a qamishdin oshyondur bu.
Ko'nguldin chiqqon ohim aylar afzun xalq savdosin
Ki, shaydoliq' diyoridin yetishgan korvondur bu.
Qizil ranglar ko'zumda ko'rgan anglar ashk saylinkim,
Oqarg'a kelgan ul yo'llar bila har sari qondur bu.
Labindin xastadur ko'nglum dam ochma, ey Masih, o'tkim,
Ilojin yuz seningdekning beganmas notavondur bu.
Quyundek dasht aro ko'rsang meni, ko'p qochmakim, har dam
Boshingga evrular sargashtayi bexonumondur bu.
Ko'ngul mayxona romi, xotirim xush may batidinkim,
Munga ruh-ul-amindur ul, anga dor-ul-amondur bu.
Dema, hijron tuni har dam yetar ul oyg'a faryodim,
Ul oy faryodinga yetmas, Navoiy, ne fig'ondur bu.
509

Hajrida ko'nglumga bor ul la'li serob orzu,
Ne ajab maxmur qilsa bodayi nob orzu.
Ul pariy majnuni o'ldum bu sababdinkim, erur
Zulfining zanjiridin bo'yumg'a qullob orzu.
La'lidin behush bo'lmog'liq havasdur jonima,
Kimga, vahkim, bo'lmag'ay mundoq shakarxob orzu?!

Ittim og'zin istabon men, yo'q tamannolig'ni voy
Kim, adam yo'lida gum qildi bu noyob orzu.

Ko'rdim um ul but qoshlari, kofirmen, ar islomi bor,

Qa'ba ahli qilmasa bu nav' mehrob orzu.
Faqr ko'yining qora sholi bila gulxan kulin
Topqali, billahki, qilman kishu sinjob orzu.
Gar Navoiy tarki ishq etti havas o'lturmakim,
Chin emastur aylamish bu ishni o'ynab orzu,
510

Har yon ul yuzda ter oqizdingmu,
Yo oqar mehr chashmasidin su?
Qoldi xoling ter ostida, yoxud
Damnn asrar sug'a cho'mub hindu.
Terdin ul yuzga bo'lmish o'zga safo,
Qatradin garchi tiyradur ko'zgu.
Gulda shabnam ajab xud ermas, lek
Oyda anjum g'arib erur asru.
Senda ter, menda ashkdur yuz uza,
Yig'lasam men, sanga kelur kulgu.
Uyolib ter oqizdi anjum emas,
Shomi hajrida torami miynu.
Der Navoiyki g'ayr emas mavjud,
Turfa so'z "lo iloha illo hu".
511

Sayli ashkim birla tutmish jumlayi olamni su,
Jumlai olam nekim, bu nilgun toramni su.
Aylagandek mardumi obiy burun ko'z mardumin,
Emdi ul nav' aylamish xayli bani Odamni su.
Bahri ashkim yetkurur har dam quyoshqa bir hubob,
Uylakim, yetkurdi Kayxusrav'g'a jomi Jamni su.
Zaxmim ichra qoldi paykoning, ne yanglig' butkay ul,
Chunki qo'yimas yorag'a yopushqali marhamni su.
Istangiz ko'nglumnikim, sahroda ashkim saylidin
Qayda soldi erkin ul bemori devonamni su.
Davrdin g'amginmen, ey soqiy, qadah saylini quy,
Bo'g'zuma to eltkay ko'nglum uyidin g'amni su.
Ey Navoiy, uyla nazm etting bu durri obdor
Kim, ajab yo'q rashhasidin gar tutar olamni su.
512

Belingu zulfung xayolin sharh etarmen mo'-bamo',
Tashnadurmen la'linga to bordurur jonimda su.
Orzu aylar labing ollinda jon bermakni Xizr,
Xizr suyidin o'lug umr aylagandek orzu.
Sharbati la'ling qo'yub no'sh aylagan hayvon suyi
Bo'lg'ay andoqkim, qo'yub hayvon suyin ichkay og'u.
Sunbulungni qilg'ali oshufta yo'l topmas nasim,
Baski atrofidadur shaydo ko'ngullardin g'ulu.
Terlagan yuz qatrasidinkim, yuzum qonin yudung,
Vah, ne deykim, ishq aro toptim ne yanglig' obro'.
Ko'nglaking lavnidin o'ldum, atridin toptim hayot,
Qaysi gul barginda bor erkin bu yanglig' rangu bo'.
Ey Navoiy, yor sarvaqtingg'a yetmak istasang,
Ohu ashkingdin supur vaqting harimin, balki yu.
513

Ul oyg'a ne g'am, tushsa bu devonadin ayru,
Bo'lmas zarare sham'g'a parvonadin ayru.
Xolingni tilab ruhum agar uchsa emas ayb,
Bu qushqa tahammul qani ul donadin ayru.
Mehnat qushi ko'nglum uyidin chiqmasa tong yo'q,
Kim ko'rgan bor chug'zni vayronadin ayru.
Anduhu xirad qasdim etar, voyki, mehnat
O'zdin manga ayruduru begonadin ayru.
Qissamni eshitkan o'ladur, ishq aro, vahkim,
Ermas ul og'ir uyqu bu afsonadin ayru.
Tufrog' agar bo'lsa tanim dayrda qilma,
Ey charx, ani sog'aru paymonadin ayru.
Masjidda Navoiy gar emas, nukta budurkim,

Nuqson qilur o'lmoq anga mayxonadin ayru.
514

Tutqali lam'ayi ruxsorig'a jonon ko'zgu,
Sudurur baski qoliptur anga hayron ko'zgu.
Charx zoli sanga mashshotadururkim, bo'lmish
Anga gulguna shafaq, mehri daraxshon ko'zgu.
Ne qatiq ko'ngli bor oyoki o'shul mahvashning,
Ro'baro'yig'a kelur har nafas oson ko'zgu.
Jon evi ichra xayolingni bezar bo'lsa ko'ngul,
Pari o'lur tarog' o'qungnungu paykon ko'zgu.
Ul pariy yuziga devona gar ermas, ne uchun
Bo'ldi bozorda sargashtavu uryon ko'zgu.
Sof qil safhaym xotirni tilar bo'lsang fayz,
Aks topmoq, gar erur tiyra ne imkon ko'zgu.
Ko'zgudek borsa Navoiy o'zidin ne tongkim,
Ayladi may quyoshin soqiyi davron ko'zgu.
515

Sochti gerdin gul uza ul sarvi gulruxsor su,
Kuymagim daf'ig'a qildi o't uza izhor su.
Yuzda xay tug'yonidin gar kulsa og'zi yo'q ajab,
G'unchag'a bo'lmas ochilmoq, ichmayin gulzor su.
Tiyg'i bot-bot zaxm urardin zor jismim qildi za'
Zamzam o'lsunkim, ko'p ichsa yetkurur ozor su.
Yor ayog'i tufrog'idin o'zga ko'rman doruye,
Ey muolij, ko'zlarimdinkim kelur bisyor su.
Mehrkim, ul chehra aksidur nedur, gar bo'lmamish
O'tlug' ohim shu'lasidin gunbadi davvor su.
G'am o'tidin, ey hakim, o'lmak tilarmen, jomima
Zahr qo'shsang qo'sh valekin qotmag'il zinhor su.
Xasta ko'nglum og'zi zaxmi paxtalig' paykonidin,
Bor aningdekkim, momuq birla ichar bemor su.
Shar'din ayru riyozatdin safo kasb aylagan,
Uyladurkim sof o'lur taskin bila murdor su.
To'rt yondin o'qi yo'l qilmish Navoiy ko'nglini,
Ishq savdosi uchun go'yo yasaptur chorsu.
516

Solsa zuhdung tuniga jomi hiloli partav,
Subha anjumlarin et boda quyoshig'a garav.
Tiyra xilvatni netay, xilvat ani bilki solur,
Anda soqiy yuziyu boda quyoshi partav.
Ul pariy ishqida qochmoqdur o'zumdin g'arazim
Buki, g'am dashtida Majnundek etarmen taku dav.
Zulfi hajrida damim dudi jahonni tutti,
Meni savdoyiy o'shul zulmat aromen shabrav.
Dahr xusravlig'in ulkim tiladi, charx aning
Boshig'a qo'ydi tugankim, der o'lus Kayxusrav.
Fayz ko'z tutma riyozatda teshilmay yuraging,
Ochmayin ravzana uy ichra quyosh solmadi zav.
Ey Navoiy, xush erur xilvat, agar bo'lsa kishi
Dilbari birla ikov, bo'lmasa lek anda birav.
517

Jonda jonparvar so'zidurmu labi xandonimu,
Ruhum oromi deyinmu ani jonim jonimu?
Ko'nglum ichra nishlarkim, sanchilibdur anglaman,
Nishtari mujgonidurmu novaki paykonimu?
Ey ko'ngul, olam buzarda qay biri ortug' ekin
Nuh to'fonimu ashkim saylining tug'yonimu?
Jon olurda qaysining sa'b erkanin sharh aylayin,
Ishqining bedodimu, yo shiddati hijronimu?
Nesi ul gulning Eram gulzoridin ortug' emas,
Jilva aylar sarvimu, yo g'unchayi xandonimu?
Eyki, berding dahr sho'xig'a ko'ngul, qatling uchun
Ishvayi paydosimu yo'q, ofati pinhonimu?
Qatl qildilar Navoiyni valekin bilmadim,

Ko'nglin oldurmoqmu erdi, yo ko'ngul olg'animu?
518

Shomi hajr o'lturdi bu noshodni, sen shod uyu,
Qayg'um etti qasdi jon, sen qayg'udin ozod uyu!
Kecha gar to subh moni' erdi nolam uyqunga,
Chunki bo'ldi daf' ul afg'on bila faryod, uyu.
Bizni hijroningda so'ngg'i uyqu bosti, bori sen
Ko'z ochib noz uyqusidin bizni qilsang yod, uyu.
Sen bag'oyat mastu usruk, nargising uyqu to'la,
Chunki g'unchang dag'i qildi esnamak bunyod, uyu.
Tun erur kech tongla topqung uyqusizlig'din xumor,
Bir zamon boshing qo'yub, ey sarvi huriyzod, uyu.
O'tti yarim kechayu yaxshi emas masti xarob,
Ko'z yumub ochquncha suhbatni qilib barbod uyu.
Ey Navoiy, mast bir tun ko'z oyog'ig'a qo'yub,
Uyg'anurg'a hashr subhin aylabon miqd, uyu.
519

G'amimnimu deyin yo beg'am elning mojarosinmu?
Ko'ngul holinmu yoxud ko'nglum olg'anning jafosinmu?
Qatiq ishqim balovu shiddatinmu aylayin taqdir,
Yo'q ersa benihoyat ishtiyoqim ibtilosinmu?
Adadsiz dardu ranjim sa'b ekannimu qilayin sharh,
Sifatqa rost kelmas shavqum oshubi balosinmu?
Ko'ngulda vasl bog'i orzusinmu bayon aylay,
Bag'irda xori hijron no'gining muhlik yarosinmu?
Vafosiz yor beparvolig'iningmu so'zin aytay,
Manga javru jafo tiyg'in urub, elga vafosinmu?
Falak zulmi, ulus bedodi yo bir sarvi ra'noning
Mening holimni aylab behavo har yon havosinmu?
Navoiy, iltifot og'oz qildi yor, bilmankim,
Firoqidin shikoyatmu qilay, vasl iltimosinmu?
520

Nazarg'a kelgali ul ikki nargisi jodu,
Ko'ngulda yo'qturur oromu ko'zda ham uyqu.
Ko'ngulki qayg'u sipohi bila nizo' etti,
Ne shod o'layki, ko'ngulni bosipturur qayg'u.
Ko'zung Xo'tan kiyigidur, yuz uzra xollaring
Magarki nofasidin mushk sochti ul ohu.
Ko'ngulni tuz, tilasang foyiz o'lsa tuz ma'no,
Nedinki, egri esa egri ko'rguzur ko'zgu.
Xush ulki, dayrg'a borg'ach qadahni mug'bacha mast
Yukunub ilgima berdi chiqib kelib o'tru.
Chu kofir urdi bu yanglig' yo'lumni, din lafzin
Yana tilimga kechursam uyat erur asru.
Navoiy, o'ynadi jon xalqdin burun, rahm et,
Chu qildi jaldliq, emdi kerak anga jo'ldu.
He Harfining Humoyunvashlarining Halokangizlig'lari "G'aroyib" din
521

Yuzu ko'zungda muayyan kamoli sun'i iloh,
Ne yuzdurur bu, ne ko'z lo iloha illalloh.
Jamoling oyina va-sh-shamsi ko'zgusi nozil,
Ko'zung qarosig'a mo zog'a surmasi hamroh.
Tiling hamesha laduniy ulumig'a notiq,
Dom ko'nglung ilohiy rumuzidin ogoh.
Qamar har oy boshi mu'jiznamoy ilgingdin,
Qochib boshini o'g'urlarki bo'lur iyla dutoh.
Chu sen sipehrdin o'ttung shihobu halqayi badr
Emaski charx chekar kecha hasratingdin oh.
Sening shafloating ummidi chun erur mumkin,
Gunohkor birovdurki, yo'qtur anga gunoh.
Navoiy gulshanining nargisi nujum o'lg'ay,
Ko'z uchidin anga qilsang hisob vaqti nigoh.
522

Otashin gul garchi ziynatdur jahon bo'stonig'a,
Barq erur har yel uchurg'an bargi bulbul jonig'a.
Garchi sham' o'ldi shabiston zebi, ko'rkim, shu'ladin
Til chiqarmishtur susab parvonalarining qonig'a.
Mayki quyg'ay soqiyi gulrux erur hayvon suyi,
Vahki, ofat saylidur ishq ahli xonumonig'a.
Nay yelin Iso dami tutqilki, ul bordur samum
Har nafas ahli muhabbat xotiri vayronig'a.
Bir qadah may ichmadi bu dayr ahli bexumor,
To taharruk bo'ldi bu tosi nigun davronig'a.
Boda beranji xumor ermish fano jomida, lek
Ichmak ani kelmamish har bulhavasning shonig'a.
Hasrat o'lturdi meni, ey mug', ketur jomi fano
Kim, chiday olman bugundin so'ng aning hijronig'a.
Bo'lmayin foniy, muhabbat jomin ichmakdur mahol,
Sabt eting bu nuktani dayri fano ayvonig'a.
Kom topmay kimki hirmon dardig'a bo'lmish asir,
Istasa hamdard o'lturtung Navoiy yonig'a.
523

Ko'ngulkim, vaslin istar har taraf dog'i sitam birla,
Erur Yusuf xaridori necha eski diram birla.
Fig'onlig' ko'nglumu o'tlug' damimni sahl tutmangkim,
Olibmen ishq iqlimini bu tablu alam birla.
Iturdum oh ila ag'yorni ul yuz havosidin
Aningdekkim, kishi sudin ketargay xasni dam birla.
Qurug' jismimda qonlig' zaxm emastur qat' uchun har yon
Ki, payvand aylamishsen ul so'ngaklarni baqam birla.
Tugan birla alifdin, ey munajjim, holatim ko'rgil,
Ki, ko'ksun taxtayi raml o'ldi har yon bu raqam birla.
Ko'ngul mashhudig'a chun bo'ldi vosil bo'lsa bo'lsun til
Agar qoyil samad birla vagar zokir sanam birla.
Taayyun xirmanin kuydurgay ammo barqraftore
Ki, ko'kdin yercha manzil qat' qilg'ay bir qadam birla.
Dema ko'ksunda eskirgay tuganlarkim, ko'zum har yon
Chu to'kti qatra dog' o'ldi bu sarig' safha nam birla.
Qadu zulfung bila og'zing tilab ko'z yumdi olamdin,
Navoiyg'a tarahhum aylakim, bordi alam birla.
524

Kuydi ko'nglumkim, nedin manzil emas jononag'a
Tushti o't ganj orzusidin bizing vayronag'a.
Ul pariy usruk ko'zin istab biyobon tutmisham
Kim, kiyik birla mudom ulfat bo'lur devonag'a.
Keldimu ko'rdum yuzin qayturmen emdi o'rtanib,
Sham'ni ko'rgan nafas yonmoq kerak parvonag'a.
To manga begona bo'ldung ko'nglum o'ldi shodkim,
Oshnodin ulfating ko'prakdurur begonag'a.
Charxdin yig'larsen, ey ko'z, bilki bo'lmish yetkudek
Sayli ashkingdin xalal bu ertagi g'amxonag'a.
Eyki, istarsen berib jon, vasl topqanlar so'zin,
Safhag'a o't sol qachon yetsang bizing afsonag'a.
Ey Navoiy, necha bag'ring su bo'lub to'kkung sirishk,
Toyiri davlat chu boqmas bo'yla obu donag'a.
525

Yonida el ko'rsam o'q sanchilmasunmu jonima,
Menki g'ayratdin ravo ko'rman ani o'z yonima.
Zaxmliq jonimki, ishq o'tidin xursand erur,
O't emas ul marhamedurkim, yoqibdur jonima.
Vaslig'a ko'z mahram ermastur, netib mahram bo'lu
Ikki tar domanki, tanug'lug' berurlar qonima.
Chun yetar ul oyg'a afg'onim, erur bu dam-badam
Kim, chiqib jon dog'i hamrah bo'lg'usi afg'onima.
Aqlu jondin ishqida begona bo'ldung, ey ko'ngul,
Ket xudoy uchun, bugundin so'ng meni ham tonima.
Tan uyin dard o'qi ko'p zaxm etti, ammo shukrkim,
Kirmadi noshukrlug' saylobi bu vayronima.

Ey Navoiy, kuldi ul gul ashkima, bo'lmay xalos
Yig'lamoqdin, kom agar budur guli xandonima.
526

Anbari tar istaman yuz uzra xoling borida,
Kam ko'runur yangi oy mushkin hiloling borida.
Siyimi ashkim itlaringning yo'lida sarf aylaram,
Chun demishturlarki qozg'on do'st moling borida!
Chashmayi hayvondin, ey jonim, su ichmaydur ko'ngux
Xizrvash xatting aro shirin zuloling borida.
Chun vafo qilmas kishiga oqibat davroni husn,
Bas g'animat bil vafo qilmoq jamoling borida.
Degasen, miskin Navoiy nolasin bulbul kebi
Ey sabo, ul gul harimig'a majoling borida.
527

G'amidin garchi jon yo'q erdi tanda,
Tirildim la'lidin o'ldum deganda.
Kecha bog' ichra borsam bo'e topman,
Qadingdin sarv birla norvanda.
Yashurun necha ko'z solsam adamning
Vujudi yo'qtur og'zing bor ekanda.
Tilar kirpiklaringni zor ko'nglum,
Bo'lur bulbul yeri doyim tikanda.
Dema gul umrin oz, ey bog'bonkim,
Seningdek ko'pni ko'rmish bu chamanda.
Navoiy garchi o'ldi lola yanglig'
G'urur dog'ing bila qonlig' kafanda.
Nechakim shoh beparvolig' etsa,
Kerak o'ksutmasa qullug'ni banda.
528

Ko'nglumning ohi qatrai xuni jigar bila
Dudedururki, ayrilur o'tdin sharar bila.
La'l uzra xolu xatki, yuzung ko'zgidadur,
To'tiyg'a hindu o'rgatadur so'z shakar bila.
Ul sho'x ko'nglum oldi solib jismima shikast
Bir tifldekki, shoxin ushatqay samar bila.
Nozuklugidin erkin, yo men hasudmen,
Bukim aning belin ko'ra olmon kamar bila.
Dardoki, olam ahlida bir yor topmadim,
Tun-kun niyozi shomu duoyi sahar bila.
Bu g'ussadin dedimki, bo'lay umrum oxiri
Shohi sipehrqadr Muhammad Umar bila.
El moni' o'lsa, tushti Navoiy kebi ishim
Majnun bo'lub adam yo'li sari safar bila.
529

Zihe hayvon suyidek lablaringning hasrati jonda,
Xating Xizriki, pinhondur va lekin obi hayvonda.
Yuzung haq nuri, jising ruhi pok, ey ruhdek g'oyib,
Seningdek bir malak siymo pariyvash yo'qtur insonda.
Iki ko'z kim, arosindin chiqib yosh o'tti boshimdin,
Biaynih g'arq bo'lg'an kemalardur bahri ummonda.
Degaysen bahr davrida qamishlig' ichra o't tushmish,
Ko'zum girdida qon yoshkim, yugurur xori mujgonda.
Emas paykonining ravshanlig'idin bu ko'ngul aksi
Har o'qkim, ul otar ko'nglum erur, albatta paykonda.
O'tub yillar, ul oy bir kunki kulbam sari yo'l ozg'ay,
Yomon toli'din ul kun bo'lmag'aymen baytul-ahzonda.
Navoiy qon yosh ichra g'arq yori may ichib doyim,
Der ermish: zarq aylaydur, ko'rung men qanda, ul qanda?
530

Pardag'a kirgan kebi xurshidi raxshon har kecha,
Azmi xilvat aylar ul sham'i shabiston har kecha.
Ul kulub ahhob birla subhdek, men sham'vor
O'rtanib ko'nglum to'karmen durri g'alton har kecha.

Bir quyosh hijronida uryon tanim gardun kebi
Mehr o'tidin ko'rguzur ming dog'i pinhon har kecha.
Gah-gah, ey maxmuri xobolud, so'r ul xastani
Kim, yetar og'zig'a la'ling yodidin jon har kecha.
Nosihoh, ne nav' pinhon toat aylakim, olur
Dinu donish naqdini bir nomusulmon har kecha.
Bir kecha so'rg'il meni andin burunkim, so'rg'asen,
Qani ul bedilki, aylar erdi afg'on har kecha.
Chek, Navoiy, nola, ko'z may bersunu bag'rim kabob,
Chun bo'lur ul oy xayoli bizga mehmon har kecha.
531

Ul musofirkim, erur barcha sipoh ahlig'a shoh,
Jismu ruhi xoksorimdur anga gardi sipoh.
Dedilar, ul shah qilur yo'l azmi, bu ummid ila
Ko'ksuma tirnog'lar birla chekibmen shohroh.
Raxshining javlonini ko'rgach yer o'psam men zaif
Yo'q ajab, chun xam bo'lur ermish itik yeldin giyoh.
Novaki birla to'shuk bo'lg'an ko'ngul ahvolini
Necha sharh aylay desam, og'zimg'a kelmas g'ayri oh.
Ko'zda ashkimdin qochib, kirdi xayoli ko'ngluma,
Ko'p yog'indin yo'lda el vayrona qilg'andek panoh.
Buki hajringdin o'lubmen bo'lmasa bovar sanga,
Jonu ko'nglumkim sening birladurur, basdur guvoh.
Kelsa yurutqay sipah gardi Navoiy ko'zlarin,
Ul musofirkim, erur barcha sipoh ahlig'a shoh.
532

Jon olsa naylay ul buti paymongusil bila,
Chun bermisham ko'ngulni anga ishq'i dil bila.
Keldi manga chu belini chektim, masaldurur
Kim, tortsa bo'lur, keluri bo'lsa qil bila.
Ashkimki, qon bo'lub yuzum uzra tushar erur
Yosheki, mayl bor anga sarig'-qizil bila.
Qaddi havosida labidin rohat istaram,
Ichsam kerak mudom chog'ir mu'tadil bila.
Zulm ahli xalq qoni uchun til uzatmog'i
Bor uylakim, sibo' ichar suni til bila.
Kavsar mayini shahd uza sun' ilgi tomizib,
La'ling muxammar ayladi ul obi gil bila.
Doim qoshingda bo'lsa Navoiy ajab emas,
Gul birla bulbul o'lsa ne tong muttasil bila.
533

Ohkim, jon bo'ynig'a zulfung tanob o'ldi yana,
Kecha tong otquncha ishim pechu tob o'ldi yana.
Ishq asir etkan jununlug' ko'nglum ishi har zamon,
O'tqa tushkan telba yanglig' iztirob o'ldi yana.
Ganji ilm ettim ko'ngul kunjin, yetishkach sayli ishq,
Har imoratkim, qilib erdim xarob o'ldi yana.
Bir o'q urdi g'amzangu itti ko'ngul majnun bo'lub,
Ul balo urg'ang'a bilman, ne balo o'ldi yana?
Gul shabiston bazmida o't yoqti, vahkim, g'unchadin
Barcha bulbul ko'ngli ul o'tqa kabob o'ldi yana.
Dedilar, ul sho'x har dam oshuqub uydin chiqar,
Jon ishi chiqmoq uchun, vahkim, shitob o'ldi yana.

Ey Navoiy, bir sari bo'ldi bu g'amlar chun sanga,
Azmi dargohi shahi oliyjanob o'ldi yana.
534

Orazi yonig'a gul sanchar jamol izhorig'a,
Anglatur husnin ani yondoshturub ruxsorig'a.
Evrulur boshig'a jonlar, vahki, har jon rishtasi
Chirmashtur gardi Yazdiy me'jari har torig'a.
Sochbog' ermasturki, ul kofir g'ilof aylabdurur
Olam ichra kufir ta'zimi uchun zunnorig'a.

Ko'z duosi chun bitirsiz sadqasi aylab meni,
Tori jonim rishtasidin tortingiz tumorig'a.
Yeng bila nevcun yopar og'zin takallum holida,
Lablaridin shahd olib yo'l ochmasa guftorig'a.
Barg evurmay lavn, gul so'lmay, to'kar ermish xazon,
Bog'lama ko'nglungni, ey bulbul, jahon gulzorig'a.
Ka'bayi ko'yin Navoiy evrulurga za'fi bor,
Bas, madaddur yetsa ilgi qasrining devorig'a.
535

Nasihah ahli manga derki, mayni tark et, vah,
Ilig olib kelur, og'iz ichar, manga ne gunah?
Manga may ichmak emas o'zlugumdin, ey nosih,
Bu ishga chang qadi dolu shohid o'ldi guvah.
Qilur jununu qadah man'ini manga zohid,
Degaymu telbaga bu so'zni bo'lmasa ablah.
Qadah charog'ini ollimg'a tutqil, ey soqiy
Ki, zuhd zulmatida asru bo'lmisham gumrah.
Bu sham' birla xarobot sari boshla meni
Ki, tiyra zuhd tuni ichra o'lmayin nogah.
Boshimni piri xarobot dargahida qo'yay
Ki, bor eshigida shohu gado, gado bila shah.
Navoiy aytur emish dayr aro sanam zikrin,
Bu ism zikriga kim qilsa mayl bismillah.
536

Qil uchi ko'rmay og'zingdin nishona,
Anga oshiq bo'lubmen g'oyibona.
Xating bosh chekkali xoling ko'runmas.
Ko'kardi chun ekin, gum bo'ldi dona.
Bahona qilmay el qonin to'karsen,
Manga yetkach qilursen bir bahona.
Bulut ermaski, gardun yuz yashurmish
Ki, tortar shu'layi ohim zabona.
Bu javlonkim qilursen, vah, zamone,
Inon chekkilki, qo'zg'aldi zamona.
Fano ahli so'zin ko'p ayla mazkur
Ki, uyqu daf' etar ushbu fasona.
O'tar yoring, Navoiy, arz qilkim,
Qadam qo'ysang yaqindur bandaxona.
537

To ko'rubon yuzin quyosh qolg'ali ishtiyoqig'a
Goh boshig'a evrulur, goh tushar ayoqig'a.
Qoshida xoli hinduyi kofir erurki ahli din
Qatli uchun chiqibdurur ko'z sola dayr toqig'a.
Dardu balovu g'ussani ko'nglum aro keturdi ishq,
Do'stlarin birav kebi kim tilagay visoqig'a.
Vasl meni chu o'lturur, bor sanga o'lmagim g'araz,
Rahm etib, ey ajal, meni solma aning firoqig'a.
Po'ya qilurda chobukum uchti rikobida pariy,
Naqsh sog'inma zeb uchun sizg'an aning janoqig'a.
Tolibi faqr bor esang barcha bila muvofiq o'l,
Sen kimu e'tiroz kim ahli zamon nifoqig'a.
No'shi labing zulolidin xasta Navoiy ichkali
Cheksa hayot sharbatin, zahr kelur mazoqig'a.
538

Tushti o't ko'nglum uyiga ohi dardolud ila,
Ko'zda kirpik dema bu ravzan, qorarmish dud ila.
Telba it deb har taraf yo'ldin qocharlar ahli hush,
O't sochib og'zim, yugursam jismi gardolud ila.
Charx sayr etmas, nechuk subh istagaymen g'am tuni,
Javfi chun madrus erur bu shomi qiyrandud ila.
Yusufum hajrida Ya'qub g'am ichra, mutribo,
Uylamenkim, xushlug'um yo'q nag'mayi Dovud ila.
Dema har dardingg'a aylay bir davo, qo'ykim o'lay
Kim, malul o'lg'ungdurur bu dardi noma'dud ila.

Shah tilar davlat baqosin, men gado yor og'zini,
Ranjadur shohu gado bir komi nomavjud ila.
Ey Navoiy, qildilar dunyoni rad ahli qabul,
Gar desang maqbul o'lay, yor o'lma bu mardud ila.
539

Lablaringkim, hayf erur teng tutmoq ani qand ila,
Sindurur yuz qand bozorini shakkarxand ila.
Toki hayronmen sanga nomus ila itmish ko'ngul
Telba yanglig'kim, qochar el g'ofil o'lg'ach band ila.
Odam ul soatki jannat ichra avlodin ko'rar,
Ne quvang'ay, dam-badam sen nozanin farzand ila.
Qo'y nasihat, zohidu o'tlug' damimdin vahm qil,
Telba it imkoni yo'qturkim sog'alg'ay, pand ila.
Hojatingni elga arz etmakka hojat bo'lmasun,
Xush chiqishsang lahzaye bu zori hojatmand ila.
Lablaring hajrinda yuz parkandkim bo'lmish ko'ngul,
La'l erur mahlul qon o'rnig'a har parkand ila.
Chun Navoiy ko'ngli sindi emdi lutfung ne osig'
Kim, ushatsa shishani butmas yana payvand ila
540

Mehrdin dermenki, bo'lsam doyim ul oyim bila,
Naylayinkim, charx evrulmas mening royim bila.
Hajr aro mendurmenu purohu purxam qomatim,
G'am cherigi xasmu men bu nav' o'q-yoyim bila.
Ahli majlis kuydurur tilin kesib, boshin uzub,
Sham' da'vo qilsa mohi majlis oroyim bila.
Ko'hi dardu teshayi hijronni so'r Farhodiddin,
Anglamlas Xusravki, Shirin birladur doyim bila.
Husnig'a har lahza hayronroqmen oxir yaxshidur,
O'lmasam nogah bu ishq hayratafzoyim bila.
Bo'lmayin dayri fano xammori gar qilsam badal,
Shohidi xudbin ridosin bodapoloyim bila.
Dam-badam miskin Navoiyning degil qon yutmog'in,
Ey qadah, gar hamdam o'lsang bodapaymoyim bila.
541

Gar sabodek hamdam erman sarvi ozoding bila,
Bormen, ey gul, qaydakim bo'lsam, sening yoding bila,
Range yo'qtur chun qizil guldin sanga, ey andalib,
El qulog'in asru ko'p yolqitma faryoding bila.
Eyki dersen, ko'zlarim ko'nglungni ne nav' etti sayd,
Bir kabutar netsun oxir ikki sayyoding bila.
Masjid ichra butparast o'lmoq necha, ey piri ishq,
Din uchun kirdim fano dayrig'a irshoding bila.

Sehr erur, ey ishqkim, ko'nglum bila paykonidin,
Xirqayi jism ichra o'tu suni asroding bila.
Gar itobe zohir etsang o'zgalarning ko'nglin ol,
Negakim men xo'y etibmen zulmu bedoding bila.
Ey Navoiy, telbalik tark etkasen ko'rgach visol
Hur siyratlik, malak xo'luq pariyyoding bila.
542

Vahki, ul sho'x borib, jonima o't soldi yana,
Telmurub ikki ko'zum yo'lg'a boqib qoldi yana.
Nechuk o'lmay meni bemorki, Iso nafasim
Ko'rdi holimniyu ko'rmasga o'zin soldi yana.
Yig'lang, ey sham'u surohiyki, o'larimni bilib,
Mutribi nag'masaro navha kugin chaldi yana.
Zaxme istar edi ko'nglum qilichidin, go'yo
Ilgiga tiyg' mening ko'nglum uchun oldi yana.
Aqlu din naqdi fano dayri aro kirmas egach,
May bila mug'bachalar yo'lida sayfaldi yana.
Sabr elin yig'mish edim chiqmas egach ul xurshid
Voykim, zarra kebi har sari qo'zg'oldi yana.

Yo'lda, ey Xizri rahim, xasta Navoiy qo'lini
Kim, bu yo'l po'yasidin bag'ri aning toldi yana.
543

Ko'nglum og'zingning xayolidinki to'lmish g'am bila,
Naqd uza mumedururkim, naqsh erur xotam bila.
G'am tuni anjumni ohim o'qlari zaxmig'a charx
Ul momuqlar bilki, qo'ymishdur yasab marham bila.
Yig'lama, ey ko'zki, bormas zulm naqshi ko'nglidin,
Toshda qozg'on xat ne imkonkim buzulg'ay nam bila.
Ul alifdurkim ayondur bir tarafdin shamrasi,
Qaddi bir yondin osilg'on mushkbo' parcham bila.
Shayxi g'ofil ko'nglin etti zarq ohidin qora
Tifldekkim, ko'zguni qilg'ay mukaddar dam bila.
Ohkim, ovora bo'ldum ayta olmay shammaye,
Yoshurun ko'nglumdagi dardimni bir hamdam bila.
Ey Navoiy, gar desangkim benavolig' ko'rmayin,
Oshnolig' qilmag'il jinsi baniy odam bila.
544

Yana ne o't edikim tushti xonumonimg'a,
Yana ne sho"la edikim, tutashti jonimg'a.
Yana ne barq edikim, tushkach o'rtadi xasdek,
Bir o't sharorasidin jismi notavonimg'a.
Yana ne novaki mujgon ediki, qatlim uchun
Tiqildi ko'ngluma, ya'niki kirdi qonimg'a.
Yana ichimga magar ishq soldi o'tki, chiqar
Shararlari qotilib oh ila fig'onimg'a.
Balo o'ti yonadur to'sh-to'shimdin, ey nosih,
Eshit nasihatuz zinhor kelma yonimg'a.
Sarig' yuzumni qizil qilmadi visol mayi,
Bu gulshan ichra bahor o'lmadi xazonimg'a.
Navoiy itti qo'yub yodgor xasta ko'ngul.
Dediki, yetkurung albatta dilsitonimg'a.
545

Meni gadoy qachon yettim ersa shohimg'a,
Yuzumni yerga qo'yub shukr dey ilohimg'a.
Ko'rushmagimga agar bo'lsa multafit, bo'lg'ay
Visol tubiyi jannat bila giyohimg'a.
Gunah yiroqlig'im erdi, chu lutf mazharisen,
Inoyat aylagilu boqmag'il gunohimg'a.

Dedi safarda sutun birla borgohimdur
Kishiki, boqti falak birla dudi ohimg'a.
Baho tuganlarim o'lmish visol uchun, hayhot,
Kishi bu tuhfani sotqaymu ul darohimg'a.
Buzuldi ko'zu ko'nguldin ishim, magar tushqay
Bir ahli dil ko'zi bu holati tabohimg'a.
Navoiyo, yana gar yor yuzini ko'rsam,
Mutiu qul bo'layin baxti nekkohimg'a.
546

Ko'ngluma anduh yelidin g'uboredur yana,
Go'yi ani qo'zg'ag'an chobuksuvoredur yana.
To ne gullar ochqay oxir ishq aylab chok-chok,
G'unchadek ko'nglumda bukim xorxoredur yana.
Oh dudin sahl tuttum, ohkim ul dud aro
Sabr uyin kuydurgali har yon sharoredur yana.
To labing ushshoqdin jon olmoq etti ixtiyor,
Jon berurga har taraf beixtiyoredur yana.

Tong yelidin bo'ldi go'yo sunbulung oshuftakim,
Har qayon boqsam parishonro'zgoredur yana.
Yerga sochqan ter fano dashtida solik jabhasi,
Gavhari maqsudidin har dam nisoredur yana.

Raf' o'lub erdi Navoyining jununi, ey pariy,
To sanga tushmish ko'zi majnun shioredur yana.
547

Ko'radurmenki borur yoru qolurmen meni gumrah,
Bora olman, tura olman, ne qatiq holat erur, vah.
Hajridin jonima yuz biym qolayin desa andin,
Xo'yidin ko'ngluma ming vahm bo'layin desa hamrah.

Ko'yung ummidi, yuzung hasrati birla, agar o'lsam
Yovumay ravzag'a vollah, tilamay hurni billah.
Mayg'a mashg'ul o'lubon hajrni umdan unaturmen,
Buzulur zor ko'ngul, kirdi esa yodima nogah.
Aql taklif qilur ko'nglumakim, tarki junun qil,
Telbadin kim bu tama' tutqay, agar bo'lmasa ablah.
Shohu soyilg'a nasib ar ko'pu ozdur, ne tafovut,
Teng nasib o'ldi, chu tufroqqa agar soyil, agar shah.
Yor g'ofillig'idin zulfida jon berdi Navoiy,
Sayd o'lar domda, sayyod agar bo'lmasa ogah.
548

Vahki, bir badmehr o'qi jonimg'a parrondur yana,
Tiira ko'nglum kulbasining sham'i paykondur yana.
Bir pariy ishqida jonning nuqta birla "nun"idek,
Notavon jonimda na'lu dog' pinhondur yana.
Baski paykoning yig'ildi, yiqti tan koshonasin,
Bu bino su kasratidin, vahki, vayrondur yana.
Tang'a juzv o'ldi o'qung ul nav'kim, andin ani
Olmoq anburular bila tortib ne imkondur yana.
Eyki, ko'nglumni deding majruh emastur ishqdin,
Ko'rmading oyoki mujgonim aro qondur yana.
Chiqmisham mug' ko'yidin sarxush yashun, ey charxkim,
Yer bila teng qilmog'ing o'llimda osondur yana.
Dasht aro Majnunni ko'rganlar Navoiyni ko'rub,
Qildilar hayratki, ne g'uli biyobondur yana.
549

Tanimda za'fdurur to isitmish ul dilxoh,
Quyosh haroratidin ne ajab qurusa giyoh.
Aning nihol qadi titrabon terak yanglig',
Men evrulub boshig'a tortibon sabodek oh.
Tanini g'uncha kebi to'ng'a chirmabon qat-qat,
Valek talfasadin guldek ochilib gah-goh.
Gulobxonadag'i gul kebi so'lub jismi,
Qilib gulob kebi terning o'rtasida shinoh.
Yotib ko'zi kebi gulgun harir uza bemor,
Valek mendek etib sihat ahlini gumroh.
Demanki, sharbat uchun yaxshidur chuchuk jonim,
Yarasa sadqa uchun qilg'asiz meni ogoh.
Navoiyo, dema nevcun taning zaif o'lmish,
Tanimda za'fdurur to isitmish ul dilxoh.
550

Hayhotkim, birav g'amidin zormen yana,
Faryodkim, balog'a giriformen yana.
Ey muddaiyki, orim edi ta'nu so'kmaging,
Forig' degilki, har ne desang bormen yana.
Daf' o'lmish erdi no'shi labingdin malolatim.
Lutf ayla, ey tabibki, bemormen yana.
Har kecha bir quyosh g'amida g'ussa toshidin,
Boshdin-ayog' sipehrdek afgormen yana.
Sufiyi aql savmaasin shukrkim buzub,
Dorulfanoyi ishqda xammormen yana.
Og'zim qurub, damim tutulub, sekridim, ne tong,
Kim, telba chobukumga jilavdormen yana.
Aql itti, hush ketti, ko'ngul kuydi, chiqti jon,
Shukr et, Navoiyoki, sabukbormen yana.

551

Yana har dam ishim sochmoqdurur ko'z bog'idin lola
Ki, bo'lmish loladek qonlig' ko'ngul pargola-pargola.

Ko'zungdur fitnavu afsun savodidin qora nargis,
Yuzumdur mehnatu idbor dog'idin sarig' lola.
Umidim mazrain, dedim ko'kartay ashkdin, lekin
Sovug' ohimdin o'ldi ul ekinga bu yog'in jola.
Shafaq ichra emas anjumki gardun javfida ohim
Harorat oncha ko'rguzdiki, erni bo'ldi tabxola.
Marazliq zaxmi ko'p tandin bayone ko'nglum afg'oni,
Buzug'din uyladurkim, chug'd qilg'ay dam-badam nola.
Deb erding, jon beray o'lsang yetishti ul mahal, vahkim,
Gado sultong'a netkay juz gadolig' o'tsa ham hola.
Navoiy dahrning kun yuzi, tun sochig'a mayl etma
Ki, oxir umr naqdin muxtal aylar ushbu muhtola.

552

Nildin har bir alif ul mahjabin ruxsorida,
Bir niholi sarv erur go'yo Eram gulzorida.
Ishq sultoni siyosat ayladi ushshoqni,
Xalq jismidur, somon ermas balo devorida.
Toza dog'edur fig'onim o'tidin bo'ynumdag'i
Har mudavvar shakl shingarfiy junun tumorida.
Tavqlar bo'lmish jaliy tortarg'a imon ahlini
Halqalar zanjiri zulfung rishtasi zunnorida.
Telbalik tog'i tanimdur, bosh uza jo'lida soch
Har biri bir notavon Majnun junun ko'hsorida.
Tushsa yuz dastor boshdin, bosh egindin, vah, ne tong
Kim, erur gulrang may boshida, gul dastorida.
Ey Navoiy, zor jisming nola qilmas za'fdin
Uylakim, sust o'lsa, un bo'lmas mug'anniy torida.

553

Ko'ngul qushidur aning zulfi tobdori bila,
Chibinki, bog'lig' erur ankabut tori bila.
Sipand ofat emas, lolazor ofat erur,
Yuzinda har sari xol otashin uzori bila.
Magarki zulfida ishq ahlining ko'ngullaridur,
Ne dudkim, nafasimdin chiqar sharori bila.
Niholi vasl aningdek quruptururki ani
Ko'karta olmadi ko'z ikki jo'ybori bila.
Sipehr emin emas manjaniqi ohimdin,
O'n ikki burjug' ushbu biyik hisori bila.
Muvaffaq o'lmasa tavfiq ila, emas mumkin
O'z ixtiyorini qo'ymoq o'z ixtiyori bila.
Churuk so'ngaklarim o'lmish quyun aro xoshok,
Boshing'ga evurladurgan tanim g'ubori bila.

554

Dardini jismim aro asray debon tadbir ila,
Toza dog' ermas o'qi zaxmin tutubmen qiyr ila.
Toki sham'i anjumandur mohi shabgardim mening,
Ko'k shabistonidin oy har tun qochar shabgir ila.
Zulfi ichra zor jismim holatin qilsang raqam,
Ey muharrir, zarhal etqaysen qora tahrir ila.
Hadding ermastur debon ishqim meni yozg'urmakim,
Men ham anglarmen, vale ne choradur taqdir ila.
Ul pariy zulfi savodin yozg'ali bo'lmish davot
Uyla savdoyiyki, asrarlar ani zanjir ila.
Kiyr ila aylang yuzumni chum qorakim, umr o'tub,
Do'st ko'yi azmi qildim yuz tuman taqsir ila.
Ishqi shar'iyda Navoiy qatl ila topsang xalos,
Bilki, o'lmakdin qutulg'andekdurur ta'zir ila.

555

Ilgin ul gulrang etibdur lola yafrog'i bila,
Kaflarin bargi bila, tirnog'larin dog'i bila.
Rishtayi zulfi xayolidin havo qilg'an ko'ngul
Bir qushedurkim, qochibdur go'yiyo bog'i bila.
Reshlar ko'ksumda ko'r, Farhod bahsin qo'ykim, ul
Qazmadi mendek balo tog'ini tirnog'i bila.
Sham' hamdardimdurur hijron tunikim men kebi
Hajr o'tida qovrulur ul dag'i o'z yog'i bila.
Otashin la'ling shahidi qabridin gulgun g'ubor
Kim, qo'por, o'tdur, emas qon rangi tufrog'i bila.
Bemahal gulbong ila yolqitma bulbul elnikim,
Dahr bog'i gullari xushtur, vale chog'i bila.
Lola ermas, urdi o't gulshang'a bir gul hajridin,
O'rtanib har dam Navoiy nola qilmog'i bila.

556

Erur ko'ngulda safo ishq toza dog'i bila
Nechukki, ko'zda yorug'lug' erur qarog'i bila.
Firoq shomi yangilmas o'qung ko'ngul yo'lini
Ki, borur ul sari paykonidin charog'i bila.
Erur sukutu fano, ishq lozimi bulbul,
Ne voqif ancha fig'onu ulug' dimog'i bila.
Ul o'tki o'rtadi parvonani, hamul o'tdin
Ko'rungki, qovruladur sham' dog'i yog'i bila.
Shahu ulus g'amiyu jomi Jam, xusho ulkim,
Sinuq safol ila durd ichkay o'z farog'i bila.
Xumor aro tiladim soqiyu qadah yuz shukr
Ki, ulki men tiladim, keldi o'z oyog'i bila.
Qucharg'a sarv niholi biri qadingdek emas,
Agar ketursa ani bog'bon quchog'i bila.

557

Men masti g'arqi bodamen, aksim emas may ichra, vah,
Soqiyg'a bovar bo'lmasa bexudlug'um bastur guvah.
Taqvo ridosi birlakim masjidg'a bordim dayrdin,
Ey mug'bacha, iynak rido bo'ynumda, gar qildim gunah.
Keldim qochib g'am xayolidin mayxonag'a, ey piri dayr,
Tengri panohing, gar manga xum keynida bersang panah.
Dayr ichra sarxush mug'bacha dinimni toroj ayladi,
Ayb etmangiz, gar kelmasa yodimga shayxu xonaqah.
Nazzoradin hush ahlining dastori tushmak ne ajab,
Mundog'ki sarxush sekretur har yon samand ul kajkulah.
Tasbihni may rahni qil, har donag'a mayl etmagil,
Gar istasang ko'nglung qushin sayd etmagay bu domgah.
May tulg'ining har pashshasi piledurur xartumluq,
Daf' etkali dayr ahlig'a gar cheksa dardu g'am sipah.
Yuz birla gar dayri fano yo'lin supursam vajhi bor
Kim, dayr piri ollida bu nav' o'lubmen ro'barah.
Gulxan aro ostingda kul, uryon boshingda ishq o'ti,
Bu nav' taxtu toj ila sensen Navoiy podshah.

558

Xush ulkim, bor edi ilgimda pechon sunbulung gah-gah,
Tutunlar chirmashur boshimg'a ani chun sog'insam, vah.
Yuzungdur poklik mehri, ko'zumdur rostliq ayni,
Aningdek yuzga mundoq ko'zdin o'zga ko'z maozallah.
Ko'ngul pargolasidur har taraf ishqingdin o'rtangan
Shararlarkim, chiqar ohim o'ti dudi bila hamrah.
Tushumda la'liyu ruxsorida, uyg'atmang meni gar xud
Masiho birla Yusuf boshim ura yetsalar nogah.
Uchub ruhum qushi har dam havo aylar zanaxdonin,
Aningdek qush masallikkim nishiman qilmish o'lg'ay chah.
Muhabbat ko'yida bukim, gado shahni qilur oshiq,
Biaynih bor aningdekkim, gadoni oshiq etkay shah.
Qazoyi mo mazo chun favti hol aylar zihe hasrat,
Muvaffaq ulki avvaldin bo'lur o'z vaqtidin ogah.
Qalam yozg'an balodin muhtariz bo'lg'an zihe nodon,
Muqarrar bo'lmag'an ro'ziy talab qilg'on zihe ablah.

Navoiy daftari hajring yozib ko'z to'kti xunobin,
Chu ochsang safha-safha ko'rgasen qon o'tkanin tah-tah.
559

Soqiyo, talx o'ldi ayshim hajr bedodi bila,
Tut achig' maykim, ichay Mirzo Chuchuk yodi bila.
Sipqarib jomi sipehr aqdohin aylay rez-rez,
Necha chekkaymen zabunlug' charx bedodi bila.
Zuhd ko'nglum ko'zgunin qilmish mukaddar, ey harif,
Sindururmen tavba piri ishq irshodi bila.
Bevafolig' gar budurkim, qildi ul sho'x, ey ko'ngul,
Sarfa qilmas oshnolig' Odam avlodi bila.
Vahki, sindi naxli ummidim, xusho, ul bog'bon
Kim, erur xushhol bir navrasta shamshodi bila.
Chun hudoy Laylo qulog'in yolqitur, Majnun, ne sud,
Tog'ni gar kelturur afg'ong'a faryodi bila.
Ey Navoiy, ishq sahrasida xud qo'ydung qadam,
To nechuklashkaysen ul poyoni yo'q vodiy bila.
560

Sochib sirishk yugursam qoshing xayoli bila,
Sipehr mencha emas kavkabu hiloli bila.
Ko'zungki, mardum ila jon olur, erur sho'xe
Ki, sayd aylagay eldin ko'ngulni xoli bila.
Ko'ngulda qaddu uzoring xayolin ettim naqsh,
Bu bog'ni bezadim sarvu gul niholi bila.
Ulusni javr ila husn ahli o'lturur, lekin
Xalok etar meni ul sarv e'tidoli bila.
Emas yasang'ali gar solmas ilgidin ko'zgu
Ki, bo'ldi ko'rgali darmonda o'z jamoli bila.
Xirad ko'ngul sipahin to'qtatay dedi, vahkim
Buzuldi kirpigi xaylin ko'rub yasoli bila.
Quyosh seni ko'rub andoq uyaldi o'z yuzidin
Ki, yerga kirdi tura olmay infioli bila.
Xazon kamindadur, ey bulbul, o'lmag'il g'ofil,
Dameki dast berur aysh gul visoli bila.
Mukaddar etsa ko'ngul shishasini zuhd, ne g'am,
Navoiyo, kelu yug'il qadah zuloli bila.
561

Ishq aro dushvordur bo'lmoq kishi hamdardi shoh,
Chun de olmas dardini bir yil yugursa dodxoh.
Shox dodimg'a netib yetsunki mulki ishq aro,
Qadri oliy shoh ila tengdur gadoyi xoki roh.
Shoh mendin ishq aro ojizroq o'lsa tong emas
Kim, balokashlik mening xo'yimdur, aning-izzu joh.
Shohliqning daxli yo'q ishqu muhabbat ko'yida
Kim, kerak anda sarig' yuz, la'lgun ashk, o'tlug' oh.
Shohkim, matlubig'a qulluq buyurg'ay ishq emas
Kimki, oshiqdur anga zoru zabunlug'dur guvoh.
Sarv ila xoshok agar gul oshiqidur farqi bor,
Sarvg'a to o't tutashqay, kul bo'lur yuz ming giyoh.
Ey Navoiy, sidq ila bo'lg'il gado ishq ichrakim,
Taxtu tojin bersa, bu davlatni topmas podshoh.
562

Qayu yoreki bir yori bila jomi vafo cheksa,
Vafosinda aning yillar bo'lur, dardu balo cheksa.
Musallam yorlig' ul yorg'akim, qo'ymag'ay minnat,
Gar o'z yori uchun ag'yordin ming mojaro cheksa.
Vafo ahli tong ermas ko'zlariga to'tiyo qilmoq,
Vujudum tufrog'in gard aylabon bodi fano cheksa.
Qayonkim, ul sarig' to'nluq borur men zor erishkanni
Sog'ing'aylar qachon kahbargni bir kahrabo cheksa.
Musavvirkim, qoshing chekti, ushatti xoma naqsh ahli,
Kishi da'vo ne nav' etgay birav bu nav' yo cheksa.
Yetishkay begumon ayn-ul-yaqin asrorig'a har kim
Ayog'ing tufrog'idin ko'zlariga to'tiyo cheksa.

Borur ko'yungga g'am yeb o'lgali ko'nglum, ne imkon man',
Kishini bir taraf ham rizq cheksa, ham qazo cheksa.
Zamona ahlidin ko'z tutmasun mehru vafo podosh,
Kishi yuz yil alarg'a gar vafo aylab, jafo cheksa.
Bu gulshan qushlarig'a benavolig' kelturur lahni,
Navoiy har qachon o'z gulruxin istab navo cheksa.
563

Ne edi, ey ishq, yuz tiyg'i balo bir zorg'a,
Hajrdin ming zahri qotil bir hazin bemorg'a.
Yorlig'din ermas erdi qatl qilmoq yorni,
Ul g'azabni xossakim qilmoq ruju' ag'yorg'a.
Ko'nglum oldi gar ko'ngulsizlikdin o'lsa yuz g'amim,
Uyla bedilmenki, dey olman ani dildorg'a.
Oncha paykoning tanimdin chekti haryon boshkim,
Sa'bdur marham dag'i yoqmoq tani afgorg'a.
Ko'zlari qonim to'karlar, ey musulmonlar, ne tong,
Kechsa jonidin asir o'lg'an kishi kufforg'a.
Nosiho, gar pand eshitmon bilasen ma'zurmen.
Men kebi devona bo'lsang bir pariy ruxsorg'a.
Ujb ila taqvodin ortuq uzr ila qilmoq gunah,
May qanikim, o't solay bu pardayi pindorg'a.
Rahm qil, yo rabki, isyon kasratidin yo'qturur,
Oncha fursatkim tilim evrulgay istig'forg'a.
Ey Navoiy, ham zamondin, ham zamona ahlidin
Har zamon g'am yetsa yuzlan kulbayi xammorg'a.
564

Ko'yida yig'lar edim men zor har bemorg'a,
Emdi yig'larlar bari bemorlar men zorg'a.
Hajri bepoyon yo'lin qat' aylamak dushvor erur,
Za'fdin menkim yururmen qo'l tayab devorg'a.
Telba ko'nglumning qushidin qonu yuzdin za'faron,
Qilsalar dafi jununum basdurur tumorg'a.
Ishq paydovu nihon o'lturdi, lekin yo'qturur
Zahra bu holimni ham ixfog'a, ham izhorg'a.
Zulfida men foniyu tasbih ila mag'rur shayx,
Subha torin bas, ne yanglig' o'xshatay zunnorg'a.
Yo'q ajab o'lsam dag'i kavsar suyi bo'lg'ay nasib
Naz' vaqti solsam o'zni kulbayi xammorg'a.
Zor o'lub miskin Navoiy nechakim chekti fig'on,
Qilmadi ul oy tarahhum bu fig'onu zorg'a.
565

Chun kuyar parvona ul sham'i shabiston o'tig'a,
Anglag'ay kuymakni bir tun kuysa hijron o'tig'a.
Har dam o'rtarlar meni o'tlug' iki kofir ko'zung,
Necha kuygaymen ul ikki nomusulmon o'tig'a.

Ko'nglum o'tidin ne tong gar topsa ruxsoring furug'.
Sho'x tarso mushaf o'rtar shayx San'on o'tig'a.
Otashin la'ling gar ashkimdin kular ermas ajab,
Kim kudurat bahrudin fahm etti marjon o'tig'a?!
Gar ko'ngulning oshkor o'tig'a taskin bersa ashk,
Kim qila olg'ay iloj aning bu pinhon o'tig'a?!
Shu'la ul yanglig'ki o'rtar shoxni aylab nihon,
Satr keldi ish bu jismi zori uryon o'tig'a.
G'am tuni ermas shafaqdin shu'lakim mahrumlar,
Kuydururlar ohdin gardunni xirmon o'tig'a.
La'li ko'nglum ichradur qilma tutun, ey tiyra oh,
Rasm emas chun uyda dud etmak ayon kon o'tig'a.
Ey Navoiy, davr ayog'in solma qo'ldin lahzaye,
Gar desang taskin beray har lahza davron o'tig'a.
566

Bo'lmag'ay erdi falakning kiynasi davronida,
Bo'lmasa yaldo tuni oshiq'lig'im tug'yonida.

Tun balosidin qatiroq yo'qturur oshiqqa hol,
Xossakim bemor ham bo'lg'ay muhabbat onida.
Tiyra shomi hajr yo'qkim, do'zax o'ti dudidur,
Ne qiyomat zormen ul hurvash hijronida.
Biym erurkim shu'las jannatni dag'i o'rtagay,
Bo'lsa bir ahgar o'tumdin do'zax otashdonida.
Garchi ul oy ko'yi ichra itlarining soni yo'q,
Mendururmenkim, eman ko'yida itlar sonida.
Soyil andoqkim diram uzra diram qo'yg'ay, erur
Dog' uza dog'i gadoyingning tani uryonida.
May bila ma'shuqdin o'zga jahonda har ne bor,
Topmasang xushroq nechakim, zor esang armonida.
Bo'lma bo'stonu saro qaydida olam ichrakim,
Yo'q vafo qilsang nazar olamsaro bo'stonida.
Sham'siz tun bo'lsa, ya'ni soya dag'i bo'lmasa,
Gar Navoiy bo'lsa bir dam dilsitoni yonida.
567

Ishq aro ishlar tushar ermish kishining boshig'a
Kim, qo'shar ermish bag'ir pargolasin qon yoshig'a
Qon labi hajrindakim, yuqti sarosar, qildi la'l
Ishq boshim uzra yog'durg'an malomat toshig'a.
Qoshidin naqdin o'g'urlarg'a hamono bo'ldi xam,
Ul yoshunsun deb, teri bo'rkin chekiptur qoshig'a.
Bo'ldi rangomizliq oqu qizil guldin magar
Orazing rangin ezarda suvrating naqqoshig'a.
Asra siyming, ey g'aniy, may berki yo'q tufroqcha,
Bersa olam naqdini dayri fano qalloshig'a.
Ostoni zebig'a tong yo'q yetursam ashku oh,
Gah bulut saqqosig'a, gohe sabo farroshig'a.
Ey Navoiy, ta'n agar qilmish sening ishqingni shayx,
O'z ishing mashg'uli bo'l, boqma aning qilmoshig'a.
568

Yo'q ilojim gar meni bir javr ila yod etmasa,
Vah, ne bo'lg'ay elni ham yuz lutf ila shod etmasa.
Ishq aro, eykim, deding, har lahza faryod etma, voy,
O't tutashqan chog' bo'lurmu kimsa faryod etmasa?!
Nosih, yozg'urmakim zor o'lmag'ay ko'nglum qushi,
Tengri ul orazni gul, ul qadni shamshod etmasa.
Xo'blarg'a chun vafo yo'q, avlo uldurkim, ko'ngul
O'zni ul qattig' ko'ngullug'larga mu'tod etmasa.
Yaxshi ochilmish bahoring gullari, ey bog'bon,
G'am xazoni xushtur avroqini barbod etmasa.
Va'dayi vasl etti, olib jon xo'yig'a yo'q e'timod,
Yaxshiroqdur gar bu savdo ichra miy'od etmasa.
Men vafoda o'ldum, ammo ul jafoda xo'b erur,
Bevafolig' shevasin bu jonib isnod etmasa.
Boshni qutqarg'ay pariylar toshidin har telbakim,
Yorlig' rasmida mayli odamiyozod etmasa.
Dilbar bedodidin aylar Navoiy shikva, lek
Jong'a bedod aylar ul bir lahza bedod etmasa.
569

Ishq jurmidin netib inkor etay xalq ichra, vah
Kim, erurmen bu gunah ichra bag'oyat begunah.
Bo'lsa rahbarlarning irshodi gunahdin ijtinob,
Piri ishq etmish gunah aylarga bizni ro'barah.
Ishq agar bo'lsa gunah menmen gunahkor, ey ko'ngul,
Tonmog'im nohaqdurur bu ishda chun haqdur guvah.
Gar gunahdur ishq kosh o'lsa xaloyiq begunah,
Men gunahga qoyil o'lsam koshu ko'yi qatlgah.
Men gadoliqqa ne loyiq ollida, nevchunki bor
Nozi husn aylarda ul oy husnu noz ahlig'a shah.
Vahki, bag'rimni labi hajrida tiyg'i furqati
Yupqa-yupqa kestiyyu, tuz septi anda tah-batah.
Gar Navoiy yanglig' o'rtansa ne tong parvona ham
Kim, aning yoridurur bir sarvqaddi kajkulah.

570

La'lidin bir so'z sinuq ko'nglumni aylar tog'cha,
Naqdi jon bersam, yo'q aning ollida tufrog'cha.
Ravzadin do'zaxqa tushkanning o'tining shiddati,
Yo'qturur kuymakta hijroningda qo'yg'an dog'cha.

Bargi guldek orazingning shavqidin tirnog' ila
Yuz taraf ko'ksumni so'y dum, har biri tirnog'cha.
Jismim o'ldi gulbun ul gulsiz valekin toza dog'
Anda gulcha kasrati gulbun aro yafrog'cha.
Nay ko'rundi qomatingcha nayshakar shirinu tuz,
Nay aning bandi belingga bog'lag'an belbog'cha.
Soqiyo, ko'nglumni ravshan istasang tut bodakim,
Yoruta olmas nima ul shu'lani bu yog'cha.
Ey Navoiy, sen ko'ngul bog'in imorat qilki, bor
Sekkiz uchmog' janbida aning muhaqqar bog'cha.

571

Yor har bazm ichra, men xorij mushavvashlig' bila,
Vahki doxil ham bo'la olman sabukashlig' bila.
Kirmayin bazmida topsam itlari xaylig'a yo'l,
Shod o'lay naylay ish ochilmas mushavvashlig' bila.
Jonni xushlug' birla ul kofirg'a berdim, negakim,
Ul xud olur, qolsa ish olmaqqa noxushlig' bila.
Ey fusungar, qo'p, magar ul vasldin qilg'ay iloj
Kim, meni devona aylaptur pariyvashlig' bila.
Kim falakning shashdaridin emin o'lg'ay buylakim,
Eltadur jon naqdini, lekin bori g'ashlig' bila.
Der esangkim soya yanglig' bo'lmayin tufroqqa past,
Ul quyoshqa boqmag'il, ey sarv, sarkashlig' bila.
Ey Navoiy, shayxqa shayton gar afsor urmadi,
Bas nega doim qilur hazl ul uzun fashlig' bila.

572

Bahorni netayin, o't meniig bahorimg'a
Ki, tushmagay nazarim sarvi gul'uzorimg'a
Yuzi o'tig'aki ter shabnami qo'yar yuz xol,
Xazondin o'lmasun ofat bu lolazorimg'a.
Dedingki, dayrg'a kirsang may ixtiyor etma,
Qo'yarmu mug'bachayi mast o'z ixtiyorimg'a.
Ul oy jaf o'toshi yog'durmog'i bila o'lsam,
Borin yig'ib to'kunguz, do'stlar, mazoring'a.
Yopishti ko'nglakima yara qonidin xirqam,
Nechukki ul yopishibdur tani figoring'a.
May o'ti chun guli ruxsorin otashin qildi,
Aning sharoridin o't tushti ro'zgorimg'a.
May intizorida qo'y dum tunganlar, ey soqiy,
Kelib qadah suyin ur dog'i intizoring'a.
Qo'yub behishtni mayxona sari bordimkim,
Iloj emas edi kavsar mayi xumoring'a.
Navoiy aylasa bulbul kebi fig'on ne osig',
Chu rahm qilmadi ul gul fig'onu zoring'a.
Lomalifning Lolaruxlarining Lobasi "G'aroyib" din

573

Ul jigar pargolasi ashkimni gulgun qildilo,
Shod etay deb notavon ko'nglumni mahzun qildilo.
Va'da aylab jilvasin bog' ichra andoqkim pariy,
Dasht uza ovora qilmog'likqa Majnun qildilo.
Dedi, vaslim birla ko'ptin-ko'p g'amingni kam qilay,
Ani kundin-kunga o'ksutmaktin afzun qildilo.
Qutqaray deb charx javridin meni sargashtani,
Anjumi paykon bila jismimni gardun qildilo.
Zulfig'a vahshiy ko'ngul saydin giriftor etkali,
Yo'q og'izdin bor ekancha hadde afsun qildilo.
Muflis erdim may qilib sing'on safolim jomi Jam,

Xotirim vayronasin xud ganji Qorun qildilo.
Kim Navoiydin saloh istar, erur g'ofil base,
Xirqau sajjodasin ul mayg'a marhun qildilo.
574

Vafo va'da aylab jafu ayladinglo,
Jafu va'dasig'a vafo ayladinglo.
Mening birla yuz tiyralik zohir aylab,
O'kush tiyralarga safo ayladinglo.
Dedingkim, xatosiz otay ko'nglungga o'q,
Deb o'q otmag'an ne xato ayladinglo.
Visolingg'a begona aylab ko'ngulni,
Firoqing bila oshno ayladinglo.
Deding, ey ko'ngul, ishqdin urmayin dam,
Bu ma'noda ko'p mojaro ayladinglo.
Burun, ey falak, ko'rguzub mehr, so'ngra
Manga qism dardu balo ayladinglo.
Navoiy, ko'ngulga siyosatlar aylay,
Debon borin oxir manga ayladinglo.
Yo Harfining Yag'moyilarining Yuz Ko'rguzmaklari "G'aroyib" din
575

Zihe har lahni bulbul savtining zotingg'a isbote,
Jahon bog'ida har gul yafrog'i husnungra mir'ote.
Vujudi zarraning mumkin emas to sobit o'lmas mehr,
Ne hojat zarra xaylidin quyosh zotig'a isbote.
Bo'lub zotingda ojiz har sifat ichinda mavsufo,
Aningdekkim, qila olmay sifoting sharhini zote.
Xirad zotingda tashbih etkali har fikrkim aylab,
Takallum anda yo'l topmay magar hayhot-hayhote.
Ne qahring zahridin emin bo'lub har sokini masjid,
Ne lutfung bodasidin noumid ahli xarobote.
Ne zarra bo'lsa maqbulung quyoshdin zarra qilg'andek,
Quyosh ul zarradin aylab sharaf birla mubohote.
Navoiy zikri otingdur, umidi ulki qutqarsang,
Ani ot istamakdin, balki andinkim, bo'lur ote.
576

Jilvamu aylar qizil to'n birla har yon ul pariy,
Yo magarkim lolazor ichra kezar kabki dariy.
Telbalar qatli qizil qilmish libosin, ohkim,
Bir yo'li devonalar qonig'a kirmish ul pariy.
Xullasin xunoblig' jon rishtasidin qildi charx,
Bo'ldi jonlar joni, vah-vah, ul pariyvash paykari.
Orazing naqshimudur qonlig' ko'ngulda jilvagar,
Yo shafaqdin bo'ldi toli' oftobe xovariy.
Ich shafaqgun mayki, gardun qotiledurkim, erur
Yangi oy birla shafaq tiyg'u libosi ahmariy.
Qon aro ko'nglum yuzung shavqidin andoq xastadur
Kim, erur gulgun harir oltida aning bistari.
Ul pariy la'lida joning, ey Navoiy, bo'ldi mahv,
La'lgun kisvatda mahv etgandek o'zni ul pariy.
577

So'zi hajring ichra yo'q biron ko'ngulning toqati,
Bo'lmas ermish kuygan elning o't bila ko'p ulfati.
Ashki tim-tim qonidin kulbam bezansa ne ajab
Kim, erur gul bargidin bulbul evining ziynati.
Tolpinur kul ichra mendek shu'la tortib go'yiyo
Kim, quyoshning jismig'a o't yoqti ul yuz hasrati.
La'li serobidin ar xat zohir o'lmas, ayb emas,
Xizrning hayvon suyi ichkandin o'lmish g'aybati.

Har sari maxfiy tunganlig jism ila munglug' ko'ngul,
Soyiledurkim, erur mamlu diramdin kisvati.
Ey musavvir, chekma nozir mendin o'zga zinhor,
Daftari ishqim aro yozilsa ul oy suvrati.

Mudbire toptuq Navoiyni salomatdin yiroq,
Ko'rkim, ul ne nav'u ne yanglig' jahonda shuhrati.
578

Tavsaning na'lidin istarmen boshimg'a afsare,
Hindudekkim boshig'a tovsudin sanchar pare.
Orazingda may, may ichra orazing zohir qilur,
Gahe axtardin shafaq, gohe shafaqdin axtare.
Bazmi ayshin ko'kka nevcun chekmagay ulkim, anga
Tutsa ruhullah dami har dam quyoshdek sog'are.
Masnadim ko'rgilki, har tun qasri toshu farshidin,
Boshqa xoro muttakodur, tang'a koshi bistare.
Vah, ne lo'liyvashdur ul qotilki umdan xalqning
Qonini to'kmakka har bir kirpigidur nishtare.
Orazing vasfi tuganmas kotibi sun' aylasa,
Dahr bo'stonida gul yafrog'laridin daftare.
Ey Navoiy, sarvdek ozod bo'l gar istasang,
Gul masallig shohide, bulbul kebi xunyogare.
579

Davlat tongi yuziyu sochi tong qorong'usi,
Masti sabuh ko'zlarin eltib tong uyqusi.
Bulbul pari emas, gul erur bergali jilo,
Har bargi gulki, yeldin erur tiyra ko'zgusi.
Gulzor dahr shu'badasin go'iyi anglamish,
Ichinda za'farondin emas g'uncha kulgusi.
Boshimni yuqori qila olman binafshadek,
Ko'nglumga chunki chirmashur ul turra qayg'usi.
Ko'z bahri ichra shisha kiyib mardum etti g'av,
Yoyildi ushbu vaji ila yuz sari injusi.
Holimg'a hajr bazmi aro tortsam surud,
Bor navha maddi telba ko'ngulning ayalg'usi.
Qatlimg'a mujda berdiyu o'lturdi intizor,
Bir umrdin so'ng elga yigit va'da bergusi.
580

Zohir aylar ashk ila ohimni hajring og'usi,
Go'iyi mundoq esnatur oxir nafasning uyqusi.
Hajri bepoyon, tuni muhlik, jununum bul'ajab,
Subh go'yo motamim tutmishki, kelmas kulgusi.
Kuydurub jismimni, bergaysen kulum birla jilo,
Tiyra bo'lsa qon ila qatlimda tiyg'ing ko'zgusi.
Meni majnundek tutuptur dasht demangkim, bu dasht
Tog'lar erdiki, homun qildi ko'nglum qayg'usi.
Ey ko'ngul, oh o'qlarin ul g'amzaning o'lig'a chek
Kim, o'q otmog'lig'da sendin tuzdur aning qobusi.
Demangiz oshiq ko'ziga ne yorug'lug'dur mufid,
G'am kuni dilbar yuzi, hijron tuni tong yog'dusi.
Hajr aro tuzdi Navoiy vasl mulkin berdi yor,
Andoq ish qilg'ang'a mundin kam kerakmas jo'ldusi.
581

O't solur el jonig'a har dam sovug'lug' birla day,
Soqiyo, sinmas havo zahri ketur taryoki may.
Tuz shabiston ichra suhbatkim, ishorat mayg'adur
Sham'i kofuriki, osti shusha muzlar birla day.
Otashin may birla, ey soqiy, qizitqil bazmni,
Mutribo, ul o'tni tez etmakka ol og'zingg'a nay.

Dahr mushkin chun havo kofuri pinhon ayladi,
Bodayi mushkini kofuriy mizoj ichmay netay.
Ichkali ixfo uchun tun mushkini istar hakim,
Shukr bu kofur aro ham zohir ermas hech shay.
Ul quyosh qor uzra chiqqach yuzum uzra anglaman,
Ashk yo ko'z oqi su bo'lub oqarmu, yo'qsa xay.
Ilgida maylig safol, usruk Navoiy qor uza,
Ey falak, qil jomi Jam birla tamosho taxti Kay.

582

Shukr lilloh, ey ko'ngulkim, raf' o'lub hijron tuni,
Ul quyosh yuzin ko'rarmen tengrining qutluq kuni.
Otashin la'ling aningdek o'rtadi olamnikim,
Har taraf bir o't tutashqan jondur aning uchquni.
Mehrdin ruxsora sarg'arg'an sayi sargashtamen,
Zarra sargardonlig'in afzun qilur mehr oltuni.
Bodadin tim-tim qizarmish orazi, vah-vah ko'rung
Kim, ajab gullar ochiptur ul malohat gulbuni.
Shomi hijron mehnatin sharh ayla olman za'fdin,
Ul qora bosqan kishidekkim, aning chiqmas uni.
Axtaredur nahs ushshoqi badaxtar jonig'a,
Ulki har yon iltirar hijron tuning shudruni.
Ey Navoiy, demakim uyquni tush ko'rgay ko'zung,
Yig'lamoq bu ersa tush ko'rgay magar ko'z uyquni.
583

G'amingdin chun ajal go'r og'zida jismim nihon etkay,
Mazorim lavhi darding sharhini tildek bayon etkay.
Qanotlig' mo'rdek jismimni uy qilmish ajal xayli,
Magar ul nav' qushlar bu buzug'ni oshyon etkay.
Yuz ochqoch egma qaddim za'f qildi, vah, ne bildimkim
Quyosh vasli yangi oyimni mundoq notavon etkay.
Og'iz bo'ldi ko'ngulga chokiyu til anda paykoning,
Ne tong bu til og'iz birla agar muhlik fig'on etkay.
Qiliching suyini istar qurug'an naxldek qaddim,
Ajab ermas qazo aning gulin gar arg'uvon etkay.
Der erdim ko'yini yuy ashk ila el zaxmi qonidin,
Ne bildimkim, ham ul el rashki-o'q ashkimni qon etkay.
Natija kuymagu ashkimdin o'zga topmag'ay, ulkim,
Bu gulshan shu'lavu dudin gulu sunbul gumon etkay.
Tilar yuz laxt qon etkay nasibin dahr dehqoni
Qayu bulbulnikim, gul xoni uzra mehmon etkay.
Jigargundur Navoiy jismi qon yoshdin mahaldurkim,
Qazo bu nav' la'l uchun fano tog'ini kon etkay.
584

Sihatim ozurda jononimda bo'lg'ay koshki,
Dardi aning tinmag'ur jonimda bo'lg'ay koshki.
Notavon ko'rguncha bistarda sinondek qomatin,
Yuz sinon bu chashmi giryonimda bo'lg'ay koshki.
Bo'lg'ucha ashki ravonim sayli har yon jilvagar,
Jilva ul sarvi xiromonimda bo'lg'ay koshki.
Ko'zuma gar kirpigim osibidin sunmas oyoq,
Barqi ofat bu nayistonimda bo'lg'ay koshki.
Ul oyoq ozurda bo'lg'uncha bo'lub boshim fido,
Zahmati boshtin-ayoq jonimda bo'lg'ay koshki.
Nolam ul oyg'a yetib jon vaslidin mahrum erur,
Jon dag'i payvasta afg'onimda bo'lg'ay koshki.
Ey Navoiy, dema roziysenmu umrung istasa,
Yuz mening umrumcha sultonimda bo'lg'ay koshki.
585

Nechakim, ul oyg'a mendin mehribonroq yo'q kishi,
Yaxshi to qilsam nazar mendin yomonroq yo'q kishi.
Xastalar jonig'a ul bemor ko'zdin novake
Gar otarsen bilki, mendin notavonroq yo'q kishi.
Ohu xunobimni lahnu boda qilmishsen gumon,
Dilrabolar ichra sendin badgumonroq yo'q kishi.
Ahli ishq ozori jonin istabon tishlar labin,
Mendin ushbu qissada, ozurdajonroq yo'q kishi.
Yor etar ermish vatan bexonumonlar ko'nglini,
Shukr mendin ko'yida bexonumonroq yo'q kishi.
Xoslar vasl istagaylar, vahki, men devonadin
Ul pariy ko'yida benomu nishonroq yo'q kishi.
Ey Navoiy, xurdai nazmingg'a isloh istasang,
Shohi G'oziydin jahonda xurdadonroq yo'q kishi.

586

Sensizin bazm ichra qat-qat qon, ko'ngul betob edi,
Dam-badam jomi labolab chekkanim xunob edi.
Har muqannad pistakim, bazm ichra erdi jilvagar,
La'lingu og'zing xayolidin ko'ngul betob edi.
Bazm edi jonbaxsh, may birla yorug', vahkim, manga
Zulmat erdikim, hayotim chashmasi noyob edi.
Halqayi bazm elga qaydu bir musalsal turradin
Chekkali ul bazmdin jonimda yuz qullob edi.
Yetti ko'k javfi to'la g'amni azaldin go'yiyo
Ishq jam' aylab mening jonim uchun asrab edi.
Siyngun g'alton sirishkimdurki, holo bo'ldi qon,
Buki el shingarf deydurlar, burun siymob edi.
No'shi vasl ar yetmasa g'am yo'q Navoiykim, mudom
Hajrdin ahli vafo jomida zahri nob edi.

587

Tilarmen muztar etsa ofati ozurda jonimni,
Sovursa ofiyat birla tuzulgan xonumonimni.
Chiqib sarxush, chopib abrash, qilib javlon, olib maydon,
Vujud iqlimidan mahv aylasa nomu nishonimni.
Urub jonimg'a nishi g'am, tuzub qatlim uchun marham
Xino qilsa balo shohidlari ilgiga qonimni.
Firoq ichra alifdek qaddima g'am tog'ini yuklab,
Uhud ostidag'i dol etsa jismi notavonimni.
Junun ko'yida usruk sudratib ratb-ul-lison qilsa
Fano avboshig'a dayr ichra bu rozi nihonimni.
Yuzin aylab qora keynicha solib ishq atfolin,
Bori mastu malang o'ynatsa aqli xurdadonimni.
Navoiy, ne may erdikim, ichib olamg'a fosh ettim,
Ulustin yoshurun yillar ko'ngulda asrag'animni.

588

Soqiyo, tut bodakim, bir lahza o'zumdin boray,
Shart bukim, har necha tutsang labolab sipqaray.
Bo'g'zuma jome quyub, qutqar gadolig'din meni,
Vah, necha bo'g'zum chekib bir jur'a uchun yolboray.
Bir qadah may bersalar, vah, g'oyati iflodin,
Necha la'li qiymatliy topqan gadodek oldaray.
Tortay o'zumni evaz, kim qilsa ehson bir qadah.
Bu bahona birla o'zluqdin o'zumni qutqaray.
Vajhi may jon naqdiyu tan dog'idur, ey mug'bacha,
Xilqatim ganjinasin yuz qatla gar xud axtaray.
Jong'a yettim aql vasvosi bila, tengri uchun,
Soqiyo, jomimda afyun ezki, botroq telbaray.
Eyki, debsen g'ayrdin ayru kelu chek jomi vasl,
Gar bu xilvatda Navoiy mahram ermas qaytaray.

589

Bo'lg'ay erdi yuz tuman, ming ranju mehnat koshki,
Bo'lmag'ay erdi balovu dardi furqat koshki.
Yeldek aylarda havo sayr etkali jismim xasin
O'rtagay erdi urub bir barqi ofat koshki.
Xosiyat chun telbarab sahrog'a yuzlanmak emish,
Tutmag'ay erdim pariylar birla ulfat koshki.
Ofiyat kunjin, dedim, istay buzuldum bir yo'li,
Ko'nglum ichra kechmagay erdi bu niyat koshki.
Yuz g'arib ahvol bekaslikda har dam bor emish,
O'tmagay erdi tilimga lafzi g'urbat koshki.
Jilva qilg'uncha tilab tovu yanglig' ganji zeb,
Chug'z yanglig' tutqay erdim kunji uzlat koshki.
Yordin el rashkidin bo'ldum judo, bo'lg'ay edi
Iltifotin g'ayr ila ko'rmakka toqat koshki.
Demakim, jon et fido ahbob ila topqach visol,
Ey Navoiy, umr bergay oncha muhlat koshki.

590

Xushturur gulgun qadah davrinda gulbargi tari,
Xossa bayram avvali bo'lg'ay dag'i gul oxiri.
Har varaq bir nomayi ishratdurur fahm aylagil,
Tong yelidin abtar o'lmastin burun gul daftari.
G'uncha xudi birla gul qolqonig'a yetti shikast,
Bo'lg'ali paydo sarig' savsanning oltun shashpari.
Gul adam shomig'a yuzlangan uchun zanbaq guli
Bor kumush mash'al dog'iyu xurdalardur axgari.
Lola qon uzra bo'yalib, o't uza anbar qo'yub
Bor pariyxon, chiqmag'an g'oyib chechaklardur pariy.
Nilufar tutmish sipehri lojuvardiy hay'atin,
Jolalar yuzinda andoqkim nujumu axtari.
O'psa la'lingni Navoiy sanga xush kelmas, vale
Xushturur gulgan qadah davrinda gul bargi tari.
591

Sevungil, ey ko'ngul, oxirki jisming ichra jon keldi,
Quvon, ey joni mahzunkim, hayoti jovidon keldi.
Safardin ul pariy yetti, meni mahzunni shod etti,
Ko'nguldin eski g'am ketti, tan ichra yangi jon keldi.
Xirad, yig' bu masofingni tahammul, qo'y gazofingni,
Vara', tark ayla lofingniki, oshubi jahon keldi.
Damekim andin ayrildim, ko'ngulni hamrahi qildim,
Bugun keldi ko'ngul, bildimkim, ul nomehribon keldi.
Keliptur yoshurun ul shah, meni majnun eman ogah,
Pariy ermas esa bas, vah, nechuk ko'zdin nihon keldi.
Falak boqti fig'onimg'a, ajal rahm etti jonimg'a,
Xazonlig' bo'stonimg'a guli bog'i jinon keldi.
Mug'anniy bir navoye tuz, Navoiy nag'maye ko'rguz,
Ayoqchi, tomsa tut, to'qquzki Doroyi jahon keldi.
592

Ikki hamdamkim, erur may bazm aro hamdamlari,
Topmasun bizdin malolat xotiri hurramlari.
Oyu kunkim bazm tuzgaylar falak xirgohida,
Zarrai sargashtadin ne bo'lg'usidur g'amlari.
Gul bila nasrinki, chekkay boda nargis jomidin,
Zulm erur voqi'ki, bulbul bo'lmag'ay mahramlari.
Chug'zdin ram aylasa ne ayb durroju tazarv,
Xossa bo'lsa mastlig'din o'zgacha olamlari.
Ey tabib, o'lgumdurur go'yoki ushbu kechadin,
Zaxmliq ko'nglumga o'qdek sanchilur marhamlari.
Ey mug'anniy, bo'lma g'ofilkim, zaboni hol ila,
Navha aylaydur mening holimg'a sozing bamlari.
Kechalar aflok nevchun yosh to'kar kiyib qora,
Bo'lmasa miskin Navoiy holig'a motamlari.
593

Yuz urma har taraf, ey sho'xu zor qilma meni,
Qaror tut nafase, beqaror qilma meni.
Ko'zumni sham'i jamoling furug'i birla yorut,
Tong otkucha kechalar ashkbor qilma meni.
Xudoy uchun yana har sari bexabar borma,
Fig'onu nolada beixtiyor qilma meni.
Tarahhum aylagil, ey ixtiyorsiz nola,
Damo-dam el ichida sharmsor qilma meni.
Hayot ranji, o'lum yodi sa'b emish, soqiy,
Bu dayr ichinda dame hushyor qilma meni.
Men o'zga, Vomiq Farhod o'zgapur, ey ishq,
Tana"um ahli aro e'tibor qilma meni.
Qayonki borsang o'larmen Navoiy yanglig' zor,
Yuz urma har taraf, ey sho'xu zor qilma meni.
594

Ey dudog'ing sharbatida obi hayvon lazzati,
Lazzate bo'lg'ay, nasibim bo'lsa la'ling sharbati.
Kechalar hajringda bexudmen, mening holimg'adur
Sham'ning gah kuymagi, gah nolasi, gah riqqati.

Mehnati hajringda ishim oh ila faryod erur,
Oh agar faryodima yetmas visoling davlati.
Lablarningning hasrati ko'nglumda bo'lsa ne ajab,
Shisha birla bodaning bir-birga ko'ptur nisbati.
Orazingga, ey pariy, majnun ko'ngulning mayli bor
Telba yanglig'kim, aning o't birla bo'lg'ay ulfati.
Umr erur ishq ahlig'a payki nasim, ey bog'bon,
Basdurur bu muddaog'a shohid aning sur'ati.
Yuzu xolingdin Navoiyning ko'zidur qon aro
Loladekkim, dog'i bo'lmish ko'z qorasi hay'ati.
595

Nargisin gul uzrakim, bemor etar noz uyqusi,
Misli sho'xedurki, sust etkay ani yoz uyqusi.
Ko'z ochib bexudlug'umni ko'rmasa yo'qtur ajab
Kim, manga baxt uyqusi bo'lmish, anga noz uyqusi.
Charxi soyir go'yiyo oshiqdururkim, kechalar
Bor aning ham men kebi ko'p ashkiyu oz uyqusi,
Bizni daf' o'lsun debon solmish o'zini uyqug'a,
Zarqdin xoliy emastur ul fusunsoz uyqusi.
Har tun aylar istimo' el qissasin, vahkim, kelur,
Menki o'z holim desam, ul qissapardoz uyqusi.
Ista komil xidmatin g'aflatni raf' aylay desang
Bordur o'zidin g'oyib o'lmoq zumrayi roz uyqusi.
Ey Navoiy, ochma g'amdin ko'zki, sirrim qildi fosh,
Yaxshiroq bedorlig'idin buyla g'ammoz uyqusi.
596

Tanuredur ichim, go'yo qizitqan ishq o'ti ani,
Yopishturg'an kabob o'rni anga har dog'i pinhoni.
Qizil raglar emas ko'z ichrakim, ko'z mardumin g'amzang
Aningdek nishlar urdiki, oqmish har taraf qoni.
Erur qadding xayoli gah ko'ngul, gah ko'zda go'yokim,
Budur ul jo'yboru bog'ning sarvi xiromoni.
Tariqi ishq aro ko'nglumdadur har dam g'ame ul uy
Ajab yo'l uzradurkim, o'ksumas bir lahza mehmoni.
G'amim shomin yorutti qadding ul yuz shu'lasi birla,
Netar kunduzni ulkim, buyladur sham'i shabistoni.
Yonar o'tlug' ko'ngulda otashin la'ling firoqidin,
Qiziq har la'lgun paykon erur bir la'li paykoniy.
Xati rayhoni ichra bodayi la'lin xayol aylab,
Uchar har lahza ruhum, soqiyo, tut rohi rayhoni.
Munungdekkim, yiroqdur ka'bai maqsad hamonokim,
Erur manzilg'a yetmasdin jarasning tinmay afg'oni.
Navoiy davlati boqiy tilar bo'lsang yaqin bilkim,
Erur solikka mushkil topmoq ani bo'lmayin foni.
597

Ey ko'ngul, berding iligdin vaslining davronini,
Bilmading bu nav' talx ermish g'ami hijronini.
Go'yiyo Farhod erur tog' ichrakim, cheksam fig'on,
Ul dag'i hamdardlig'din teng chekar afg'onini.
To'tiyoe ko'z tutarmenkim, ketursang, ey nasim,
Ko'rsang ul badmehr chobuk turkning javlonini.
Qoldi ko'nglum senda, lekin asradim, ey qoshi yo,
Xasta ko'nglum o'rnida xokiylaring paykonini.
Ne uchun kiymish qizil to'n dahr bo'stonida gul,
Gar oqizmoq istamas oshufta bulbul qonini.
Tiyboroni g'aming jismimni qildi yerga past,
Vahki, yomg'ur kasrati yiqti g'aming vayronini.
Ey ajal, tengri uchun ketkim bihil qilman sanga
Qo'ymasangkim, dardi-o'q olg'ay Navoiy jonini.
598

Ul oyki, mehri ila olamni muhtaram qildi,
Bu telbaga nedin oyo nazarni kam qildi.
Ko'zum iziga yaqindur munga dag'i yuz shukr,
Agarchi yo'lida gardun qadimni xam qildi.

Nasihati etsa ulus tezrak bo'lur ishqim,
Bale, itikrak etar o'tni ulki dam qildi.
Firoq sharhini har kirpigit yozar, go'yo
Falak mijamni tengiz ichragi qalam qildi.
Ul oy azimat etib yuz g'amu balo naqdin
Nasibim etti, yomon bormadi, karam qildi.
Sipehr ishqda Majnuna'ga yozdi ko'p ta'rif,
Muqobilida zamona meni raqam qildi.
Ko'zumki qon aro bo'ldi nihon ajab ermas
Ki, "ayn" g'a chu dam o'ldi qarini adam qildi.
Shukufa siym chiqarg'ach bu gulshan ichra xazon,
Havog'a bargini sochmoq bila sitam qildi.
Navoiy jismin o'qung zaxmi etti domi balo,
Visol qushlari andin magarki ram qildi.
599

Mahvashekim mehridin bo'ldum jahon ovarasi,
Rahm etib bir chora qilmas o'lsa ham bechorasi.
Zaxmlar qilding yana g'am nishidin, ey bevafo,
Butmish erdi vasl no'shi birla bag'rim yorasi.
Bevafolar ko'ngli tong yo'q lablaringga bo'lsa sayd
Qaydakim la'l o'lsa, atrofida bo'lur xorasi.
Yuziga boqqach, ajab yo'q ko'zlarimga to'lsa ashk,
El ko'ziga yosh to'lar qilsa quyosh nazzorasi.
Dardi hajringdin Navoiy ko'ngli, ko'ksi, bag'ridur,
Har biri yuz poravu ming yara har bir porasi.
600

Qildim ul oy ollida oshiqlik'im izhorini,
Men anga sirrim dedim bilman aning asrorini.
Ko'z qarosin hal qilib ul oyg'a yozg'um nomaye,
Bore bu tazvir ila ko'rgay ko'zum ruxsorini.
Ko'zidin to jong'a yetman la'lidin bermas hayot,
Ul Masih o'ldum deganda tirgizur bemorini.
Hayfdurkim, rishtayi tasbih qilg'ay ahli zuhd,
Kufr zulfi ichra o'lgan xalqning zunnorini.
Orazing davrin chekarda go'yiyo naqqoshi sun',
Mehr davri birla teng ochmish edi pargorini.
To'kma jominkim, balo sayli jahonni buzmasun,
Mast ko'rsang, zohido, dayri fano xammorini.
Ey Navoiy, shavqidin o'lsam imorat qilg'asen,
Tufrog'im birla muhabbat ko'yining devorini.
601

Ohkim, ul ganj yod etmas bizing vayronani,
Ul quyosh bir zarra yorutmas buzug' koshonani.
Egma qoshin ko'rguzub aylar manga man'i junun,
Yangi oy birla kerak sog' etsa bu devonani.
Ko'zuma ul vajhdin dermen yuzung afsonasin,
Kim, sevarlar uyqusizlar doymimo afsonani.
O'zgarlar husnidin o'rtanmanki, gardun har kecha
Yorutur ming sham'u kuydurmas biri parvonani.
Chiqti jonim bodayi la'lin ko'rub, ey mug'bacha,
Vah, to'la aylab netarsen qasdima paymonani.
Bilmadikim, avval aylar nafy ranjidan xalos,
Nafy qilg'an shayx mug' ko'yidagi mayxonani.
Ashk yo'lin tut, Navoiy, xoki poyi birlakim,
G'ussa bar berur qayonkim, sochsam ushbu donani.
602

Har tikan bu g'unchadek ko'nglumda paykon bog'ladi,
Ey jigari pargolasi, sensiz ichim qon bog'ladi.
Sendin ayrilmoq ko'ngulga mumkin ermas to' abad,
Chun sening birla azaldin ahdu paymon bog'ladi.
Lablaringning shavqidin har qatra qonkim, to'kti ko'z,
Sovug' ohimdin ham ul dam la'lu marjon bog'ladi.
Dedi aqlu fahm ani ko'rgach, shikebe ko'zlali,
Vahki, tun bog'in yana ul sho'x chaspon bog'ladi.

Qondin o'ldi dard bog'ining guli har paxtakim,
Dog'ima sabr ilgi marham birla har yon bog'ladi.
Sovurub tifli xazon tufrog' ila teng qilmag'an
Qaysi bir guldasta bu bog' ichra dehqon bog'ladi?
Ishtiyoqingdin Navoiy o'ldiyu yetmas sanga,
Go'yiyo bu nav' oyog'in bandi hijron bog'ladi.
603

Ey ko'ngul, kelkim, ikov bo'lub nigore ko'zlali,
Sarv qadde istabon siyminuzore ko'zlali.
Yorlig' ko'z tutqanimiz ko'zladi chun o'zga yor,
Bizda ham ko'z bor, borib bir yerda yore ko'zlali.
Chun g'ubori markabidin ravshan aylar el ko'zin,
Termurub turg'uncha borib, shahsuvore ko'zlali.
Sayri bog'u dasht etarbiz ham yana bir yor uchun,
Bog' sari ko'z solali, dashtsore ko'zlali.
Gar aningdek sho'xi shahroshubi ofat topmasaq,
Bir faqire mehribone g'amgusore ko'zlali.
Garchi nopaydo erur maqsud, armon qolmasun
Xosu om ichra qila olg'uncha bore ko'zlali.
Ey Navoiy, bo'lmag'ung andin bular birla xalos,
Kelki, ham vaslin tilab sabru qarore ko'zlali.
604

G'unchadek qon bog'lanibdur ko'nglum, ey gul xirmani,
Borg'oli ko'z jo'yboridin jamoling gulshani.
Ko'z qorasidin yozay dermen bitig, hayhotkim,
Kuydurur g'ayratki, men mahrumu ul ko'rgay seni.
Aql qochti ko'nglum ichra sokin o'lg'ach dardi ishq,
Mo'r manzilgohi ermas ajdaholar maskani.
Ko'nglum uyida g'ami toriqmasun har zaxmidin,
Marhamin tashlangki, har yondin ochilsun ravzani.
Arg'uvoniy ashk aro savsan masallig lolmen,
To to'ningdur arg'uvoniy, ko'nglakingdur savsaniy.
Har gul ushbu bog' aro ko'rsang tikan osibidin,
G'arqayi xunob o'lub yuz chok erur pirohani.
Ashk qonida Navoiydur so'ngak jismi bila
Ul muborizkim, qizil jins ichra bo'lg'ay javshani.
605

G'ariblig' yana ko'nglumni dardnok etti,
Shikastalig' yana ko'ksumni chok-chok etti.
Bu barcha bir sariyu yor holatimni bilib,
Tag'oful etmagi men xastani halok etti.
Damingni asra, Masihoki, chiqmag'ay gardim,
Bu damki, ko'yida jismimni dahr xok etti.
Yuzungga ulki quyosh tobi berdi yuz ming shukr,
Quyosh kebi meni ham ishqing ichra pok etti.
Xush ul dameki, degaylar fano o'tig'a falon
Qadam qo'yarda ne vahm ayladi, ne bok etti.
Ne may, ne jom, men usruk hamesha, go'yo ishq
Tanim hadiqasida raglarimni tok etti.
Navoiyni tila andin burunki, degaylar
Adam yo'lin tutub ul zori benavo etti.
606

La'lingga bog'landi jonim hajr elindin ol ani,
Zulfungga chirmashti ko'nglum qilmag'il pomol ani.
Bog'ladi ko'nglum manga oshiqlig'ining tuhmatin,
Shart qildim ko'rgach-o'q rasvo qilay filhol ani.

Sendin ayru xo'blardin ochilur ko'nglum, vale
G'uncha yanglig'kim, ocharlar kuch bila atfol ani.
Ey sabo, bag'ring'a sanchilg'an tikankim, anglading,
Bo'lsang ul gul birla hamdam qilg'asen irsol ani.
Ul alifkim, nil ila chekting uzoring yonida,
Husn ichinda birga o'n qilmish yonida xol ani.

Bu chaman kayfiyyatin ozodayekim qildi fahm,
O'n tili savsandedek o'lsa hayrat aylar lol ani.
Ey Navoiy, deb eding ko'rgach ani jon topshuray,
Bo'lsa bu davlat muyassar qilmag'il ehmol ani.
607

Qani visolingga bir mendek orzumande,
Visol umidi bila mehnatingg'a xursande.
Fano mayin ichib o'voralig' yo'lin tuttum,
Nasihat ahli manga emdi bermangiz pande.
Erur tanimdagi yuz dog' birla munglug' jon,
Gadoki, to'nig'a har sari solsa payvande.
Sabab bu erdi ekin xilqatidin odamning
Ki, bo'lg'ay anga seningdek xujasta farzande.
Ko'ngulni sho'xlar andoq talashtilar kesishib
Ki, qolmadi meni bedil nasibi parkande.
Chog'irni oqil esang la'l deb qizitma dimog'
Ki, o'zni islamadi gul debon xiradmande.
Ajaj, Navoiyni qutqaz baloyi hirmondin
Ki, ul zaif bu dard ichra asru emgandi.
608

O'tum xud etmadi ul toshbag'irg'a ta'sire,
Bu yona o'tki, topilmas bu ishga tadbire.
Ne turfa suvrati bordurki, hech suvrat ila,
Qazo musavviri qilmadi buyla tasvire.
Shikoyatim ko'pu qolmas seni qachon ko'rsam,
Tanimga tobu tilimga majoli taqrيره.
Tushunda obi hayot ichtim, ohkim, kelmas
Ko'ngulga la'lini o'pmakdin o'zga ta'bire.
Meni muqayyad etar bo'lsang ochma halqayi zulf
Ki, pashsha qaydig'a yo'q ehtiyoji zanjire.
Gul ichra shabnam ila xurdadur suyu dona,
Magarki, qaydig'a bulbulnung etti tazvire.
Navoiy yordin ar zulm erurki, lutficha bor,
Sen etmasang kerak o'z qullug'ungda taqsire.
609

Jonim chiqadur, hajr ila jonon kerak erdi,
Ko'nglum kuyadur, dard ila darmon kerak erdi.
G'am shomida parvona sifatkim, kuyadurmen,
Boshim uza ul sham'i shabiston kerak erdi.
Ko'z bog'ida yuz gul ochadur ishq, valekin
Yuzu xatidin lolavu rayhon kerak erdi.
Xush keldi hazin ko'nglum aro g'amzalarimgim,
Oh o'qlarig'a bir necha paykon kerak erdi.
Qabrimg'a xirom ettingu yo'q tuhfaye, vahkim,
Bu xas kebi jon ichra bugun jon kerak erdi.
Xush ziynati ko'p nomadurur umr, valekin
Tavqi'i vafodin anga unvon kerak erdi.
Bilmay seni ul gul qovar, ey zor Navoiy,
Sendek anga bir bulbuli nolon kerak erdi.
610

Bo'ldi iyd, ul turki chobuk azmi maydon qilg'usi,
Vahki, el bexudlug'i jonimni qurbon qilg'usi.
Barqi ofat bo'lg'usi har shu'layekim ayrilur,
Markabi tuynog'idin ul damki javlon qilg'usi.
O'q hunilab o't yolindek har tarafkim qo'ysa yuz,
Yuz ko'ngulni kuydurub, yuz jonni vayron qilg'usi.
Oshkoro jon olib har yon qilur mashg'ul o'zin,
Elni bilmas deb yigit o'zini nodon qilg'usi.
Sham' emas ko'z ochtilar nazzorag'a ahli qubur
Kim, ul oy iyd oqshomi sayri xiyobon qilg'usi.
Subh maydon azmi qilg'ach, vahki, yo'q yolg'uz meni
Olam ahlin iydi ruxsorig'a hayron qilg'usi.
Iydgoh ahli hujumi birla, ey shah, qilma kibr
Kim, falak bu jam'ni holi parishon qilg'usi.

Ey Navoiy, rashkdin o'ldumki, ul qotil bugun
Har taraf bu shakl ila yuzlansa yuz qon qilg'usi.
611

Yor ila bir xilvat istarmenki, ag'yor o'lmag'ay,
Balki ul xilvatning atrofida dayyor o'lmag'ay.
Ko'zga ko'nglum dardidin yig'larg'a imkon qolmag'ay
Tilga dardim sharhini aylarga guftor o'lmag'ay.
Eldin andoq yoshurun istarmen ul xilvatnikim,
Ko'nglum andin voqifu jonim xabardor o'lmag'ay.
Yor budi ichra nobud o'lg'amenkim, o'rtada
O'zgalikdin demakim, o'zluksin osor o'lmag'ay.
Buki, derlar bordurur devor keynida quloq,
Ul fazo davrida ko'z yetguncha devor o'lmag'ay.
Maxfiy asrorimg'a bo'lg'ay yor lafzidin ado,
Yordin ayru valekin sohibi asror o'lmag'ay.
Ey Navoiy, qilma har yor ollida sirringni fosh,
Bormudur imkonikim, ul yorg'a yor o'lmag'ay.
612

Yana balo choqinin ishq telba jonima urdi,
Fano quyuni yetibon kulumni ko'kka sovurdi.
Magarki, men kebi eldin qocharni ayladi varzish,
Kiyiklar ichraki, Majnun tamomi umr yugurdi.
Men archi ko'yida o'ldum qovungki, telbarar oxir,
Churuk so'ngakni tanimdin uzub, ne itki, ko'murdi.
G'aming qo'yub tugan uzra tugan bu makr ila ko'rkim,
Tanimda har tugan ichra necha tuganni yoshurdi.
Ko'ngulda gar o'qung itmish yana bir o'q dag'i otkim,
Bu nav' topsa bo'lur har kishiki, bir o'q iturdi.
Dam urmayu qadah ichkilki, telba bo'lmasa voiz,
Nedin edi urunub, qichqiribki, og'zi ko'purdi.
Firoq dog'ig'a mash'al fatilasi keturungkim,
Navoiy og'zini chun kupka qo'ydi, pok sumurdi.
613

Labing takallum etib, so'zda lol qildi meni,
Ochildi zulfungu oshuftahol qildi meni.
Yuzi ko'rundi, oching emdi zulfi silsilasin
Ki, ul pariy yana majnunmisol qildi meni.
Oyog'in o'pkali boshim yo'lig'a yetkurdum,
Fig'onki, zulfi kebi poymol qildi meni.
Qoshi xayolida payvasta baski, chektim ranj,
Falak bu g'amda nechukkim, hilol qildi meni.
Beli g'amida xayol o'ldum ohu afg'ondin,
Bu mo'ya mo'y etib, ul nola nol qildi meni.
Kup og'zima quyu qo'y adl jomin, ey mug'kim,
Qazo bu shevada bee'tidol qildi meni.
Navoiy, anglaki, jurmumcha yuz umidim bor,
Faqiri zohid o'zidek xayol qildi meni.
614

Xarob aylading, ey ishq, xonumonimni,
Tasavvur aylaki, o'ldum, bag'ishla jonimni.
Magarki, ishq malomat o'tin yorutmoq uchun
Qurutti uylaki xas jismi notavonimni.
Bu turfa ko'rki, fuzun bo'ldi la'lgun ashkim,
Agarchi shu'layi ishqing qurutti qonimni.
Fig'onki, o'ldumu ko'yida xalq g'avg'osi
Aning qulog'ig'a yetkurmadi fig'onimni.
Bugun tanimg'a nishon ul hayotdin kelibon
Ki, tongla topmag'asen istabon nishonimni.
Chu ishq oyatida savtu harf yo'l topmas,
Kamoli ishq iturmish magar bayonimni.
615

Dedimki, ko'zga chekay gardi rahnavardingni,
Fig'onki, topmadi ko'z to'tiyog'a gardingni.

Magar zamona ko'zi surma istar erkandur
Ki, gard qolmadi surganda rahnavardingni.
Firoqu orzuvu shavq har biri bir dard,
Desamki, darding etay sharh qaysi dardingni.
Safarda yomg'uru yel bo'lmasun muzohim anga,
Ko'z, asra ashku, ko'ngul, chekma ohi sardingni.
To'shab samandig'a farsh, ey zamona, o'tkarding
Sipehru axtaridin sabza birla vardingni.
Ko'k ablaqin egarib, ey quyosh, sinon tortib,
Magar bu zarrag'a qilding ayon nabardingni.
Navoiy, emdi nishot avji tutki, gardishi charx
Keturdi mohi falaksayri tezgardingni.
616

Qo'zg'adi ohim so'ngak birla tani g'amnokni,
Yel sovurdi bir ovuch tufrog' ila xoshokni.
Demagil sihat so'zinkim, ko'ksun uzra tiyg'i ishq
Aylar ikki chok, tikmasdin burun bir chokni.
Buki olamg'a havodis tushti, go'yo qo'zg'amish
Ul quyosh hajrida ohim anjumu aflokni.
Men xud ettim azmi masjid, ey musulmonlar, valek
Bok emas gar ko'rmasam ul kofiri bebokni.
Qildi chun hijron meni nobud tutma jomi vasl,
Zahr chun o'turdi zoyi' qilmag'il taryokni.
Qaddidin og'zimda hayrat barmog'idur, zohido,
O'tqa sol emdi aso, boshingga ur misvokni.
G'ayri lof ermas Navoiy pokravliqdin hadis,
Topmayin bir g'ayr naqshidin zamiri pokni.
617

Ishqing ichra ko'ksuna oncha junun toshin uray
Kim, xiradning shavkatin, taqvo shukuhin sinduray.
Qilsa tavsanlig' ko'ngul tortib junun zanjirig'a,
Hajr zindonida ishqing shahnasig'a topshuray.
Ul pariy ko'zdin chu maxfiydur hamesha, vah, necha
Istab ani topmasa, majnun ko'ngulni yozg'uray.
G'am tuni anjum ko'zi yanglig' yumulmas ko'z bila,
Vah, necha gohe yuray, gohe turay, goh o'turay.
Chun ne taqdir o'lsa tag'yir o'lmas ermish sa'y ila,
Qayg'u qismim bo'ldi deb ortuqsi nevcun qayg'uray.
Ul quyoshqa zarraye ta'sir uchun yo'qtur, ne sud
Gar to'quz aflokni ohim o'tidin kuyduray.
Ey Navoiy, istasam o'lmak ne g'am el ta'nidin,
Bore men har nav' etib, jonong'a jonni yetkuray.
618

Ey ko'ngul, kelkim, balo bazmida jomi g'am tutay
O'z qatiq holimg'a o'lmastin burun motam tutay.
Yig'labon boshimg'a ohim dudidin chirmab qora,
Motamim el so'ngra tutquncha, o'zum bu dam tutay.
Olam ahlig'a necha qildim vafo, ko'rdum jafu,
Ey ko'ngul, kel-kelki, tarki jumlayi olam tutay.
Emdikim, ishrat surudidin ochilmang, ey ko'ngul,
Navha ohangin tuzub, bir dam seni xurram tutay.
Mastlig'din o'zga yo'q dardim iloji, soqiyo,
May keturkim, ham ichay, bir lahza ani ham tutay.
Qo'yg'il, ey nosihki, mug' dayrida o'z ahvolima,
Mast loya'qil yoqam yirtib, surudi g'am tutay.
Chun jahon birla jahon ahlig'a yo'q ermish vafo,
Ey Navoiy, men fano sarrishtasin muhkam tutay.
619

Olsa jonimni labing davron to'kub qon yoshini,
Tong emas ul yosh ila la'l etsa qabrim toshini.
Fitna ta'lim etmasa qoshing sanga bedod uchun,
Xam bo'lub nevcun qulog'ingga keturmish boshini.
Ko'z tutar erdim qalam kirpiklarimdin bog'la deb,
Gar azalda ko'rsam erdi suvrating naqqoshini.

Mayl etar ko'nglum qushi jon pardasin qilg'ay qanot,
Ko'rgali har kecha mahram ko'yining xuffoshini.
Oshiq o'ldum, chunki may berding, magar ey mug'bacha
Ishq o'ti birla pishurmishlar piyolang doshini.
Shayxu ahli xonaqah, tengri tuta bersun manga
Haq yo'lin ko'rguzgali dayri fano avboshini.
Jon qushi qasdig'a sog'ing'ay guruha birla yoy,
Ey Navoiy, kimki ko'rsa xoli birla qoshini.
620

Ey ko'ngul, qo'yg'ilki, mundin so'ng gadolig' fan qilay,
Ko'yida bu fan bila bir yo'l boshin maskan qilay.
Gah bu ishratdinki, ul ko'y ichradurmen shod o'lay,
Gah bu mehnatdinki, andin ayru men shevan qilay.
Aylamakdin tang'a anduhu balo toshin hisor,
Jonima hayru salomat xaylini dushman qilay.
Ul yuzu qomat kerak, vah, o'zni kuch birla necha,
Moyili gul aylayin yo volihi savsan qilay.
Yoshurun g'am soldi ravzanlar ko'ngulga, ey rafiq,
Qo'yki, men ham oh ila gardunni yuz ravzan qilay.
Soqiyo, ko'z birla ko'nglumni qora qilmish xumor,
Kelki, bu uylarni may xurshididin ravshan qilay.
Gar Navoiy mast agar maxmur o'tar bu dayrdin,
Bodapolodin kafan, mug' dayridin madfan qilay.
621

Ko'nglumga sho'r soldi biravning malohati,
Vahkim, ajab tuz o'ldi yana zaxmim ofati.
Ter qatrasin yuzida ko'rub ishqim o'ldi tez,
Afzun bu sudin o'ldi o'tumning harorati.
O'ynatti qoshu ohkim, ul dos no'gidin
Bag'rimning o'ldi toza o'ngalg'an jarohati.
Sekritti raxshu kuydi ko'ngulning ul o't bila
Jon mazraida xirmani oromu toqati.
Ko'nglum so'rarg'a keldi, vale oldi jonni ham,
Mundoq bo'lurmu dilshudalarning iyodati.
Sharbati visol yo may emish qaysi xastaning
Kim, ishq anduhidin o'luptur malolati.
Mayg'a Navoiy etti ko'ngul shishasini zarf,
Bu bo'ldi rindliq aro aning zarofati.
622

Qilsa kul jismimni o'rtab otashin oraz guli,
Har ovuch kul dahr bo'stonida bo'lg'ay bulbule.
Xattu ruxsorin tilab g'am shomi cheksam o'tluq oh,
Har sharardin ko'k shabistonida ochilg'ay gule.
Zulfi savdosida o'lsam tortqay qabrimda bosh
Har giyahdin xo'shaye, har xo'sha bo'lg'ay sunbule.
Tushta ayshim subhig'a kirdi balo shomi magar,
Qasdima sho'xe uzori uzra ochmish kokule.
La'li ruhafzosini ko'rsun biravkim, ko'rmamish,
Ruhoshom aylabon sarmast bo'lg'udek mule.
May nihon ichsam kerak og'zim qo'yub kup og'ziga.
Kim, tugatsam chiqmag'ay andin sadoyi qulquli.
Ey Navoiy, istasang bo'lmoq zamiring lavhi pok,
May suyin kelturkim, ani g'ayr naqshidin yuli.
623

Orazing zar huqqalardin, ey malohat mash'ali,
Mushafedur lojuvardu oltun aning jadvali.
Turfa oyedur uzoring, ko'k anga moviy libos,
Anjum aning tanga-tanga basma qilg'an zarhali.
Har nafas ortar jamolingning safosi ko'zgudin,
Ko'zguning andoqki kuldin bo'lg'ay afzun sayqali.
Bir pariydur lolazor ichra sarig' gullar aro
Yo ul oy egnidadur zarbaft gulgun maxmali.
Husni atrofida, ey mashshota, har yon qo'yma xol
Kim, Xo'tan mulkida hindularning o'lmas madxali.

Nav arusi dahr aqdin istama, ko'pkim arus
Oxiri ifrit o'lur, garchi pariydur avvali.
Ey Navoiy, vusma birla kesmadin topqan fireb,
Gar malakdurkim, bo'lur shaytonsifatlar mahzali.
624

Kamand uchig'a yetkurmas g'amu andesha ayyori,
Biyik chekmish magar mayxona tomin sun' me'mori.
Xumorim za'fida kahgil isi to yetti mast o'ldum,
Suvalmishdur magar may loyidin mayxona devori.
To'la kup og'zi may xurshididur, go'yo teng ochilmish
Chekarda bu iki xurshid davrin sun' pargori.
May ichmish xonaqah shayxi, harobat ahli, aysh aylang
Ki, chiqmish baxya urg'an xirqasidin mablag'i kori.
Ko'rungan mosivo budi emas balkim namudedur
May ustida hubobu mavj shaklining namudori.
Hubobu mavj may tahrikidin zohir bo'lur, lekin
Sukun topqach vujudi maydin o'zga qaydadur bori.
Quyosh aksimudur hayvon suyida yo ko'runmishdur
Ravonoso may ichra soqiyi gulchehra ruxsori.
Fano dayrin ko'ngul istarki, bir-bir piri dayr elga
Tutarda boda shoyad jur'aye sung'ay bizing sori.
Navosidin fano chun hosil o'ldi qilg'asen, ey ishq,
Navoiy rishtayi jonin mug'anniy udining tori.
625

Emas bog' ichra sarig' lola zanbaq bilki, har sori
Yangi dog' o'rtab ul gul ishqidin sarg'ardi ruxsori.
Bu humrat birla ermas otashin gul, oq gul erdikim,
Yuzung barqidin o't tushti angakim, bo'ldi gulnoriy.
Qading ollida bo'lg'an jilvagar oq savsan anglakim,
Ko'k etti barcha a'zosin sabo kojining ozori.
Shajar yafrog'lari o'qdek qadingning hajrida bordur
Boshog'larkim, chaman ashki namidin bo'ldi zangoriy.
Dema kunduz, qarong'u tun edi, chun pardadin chiqting,
Jahonni qildi kunduzdek yuzung mehrining anvori.
Desamkim, haqdurur mavjudu ashyo har nedur nobud,
Hubobu mavji bahr uzra erur aning namudori.
Navoiyning aqiq ashki ol erdiki, tutmish rang,
Suhayli orazing go'yoki qilmish lam'a izhori.
626

Donayi xoli uzra ko'r sabzayi xat nishonasi,
Donayi xol emas erur mehr giyoh donasi.
O'rtanurumni ishqida bilmagan, et nazzorakim,
Tildur aning bayonig'a ko'nglum o'ti zabonasi.
Qatlima bas bahonakim, qildi bahona qolmamish,
Emdi bahona uzrini qo'lmoq erur bahonasi.
Tiyra firoq tunlari sharhini ayt demakim,
Ming kecha deb tuganmagay bir kechanning fasonasi.
Istama ishq bahrining sohilin, eyki g'arqasen
Bir-biriga yetishti chun to'sh-to'shidin karonasi.
Tavsan edi ko'ngul mayi ishqini tortqan zamon,
Ko'rki, ne rom etibdurur emdi ani zamonasi.
Boshimu dayr pirining dargahi chun tushupturur
Vahm, taaqqul aylamas vaz' ila korxonasi.
Fikri bu korxonani qilg'ay edi halok, agar
Bo'lmasa aql zoyili jomi mayi mug'onasi.
Baski, Navoiy ayladi dard surudida navo,
Ahli tarabni yig'latur majlisining taronasi.
627

Ishq ahli go'ristonida qabrim chu zohir bo'lg'usi,
Farhod aning toshin yo'nub, Majnun mujovir bo'lg'usi.
Dersen, yuzum sori ko'zung ko'p boqmasun gar yuz budur,
Ul mehr tobidin erib, oqquncha nozir bo'lg'usi.
G'amzangdin o'lturmak ishin ta'lim ola kelmish ajal,
Bu nav' ustod o'lsa, ul oz chog'da mohir bo'lg'usi.

Xatti g'uborin demakim, bo'lg'usi ul yuz monii,
Tun pardasi oy nurig'a ne nav' sotir bo'lg'usi.
Ul g'amza kufridin ko'ngul nav'e kelur islomg'a
Kim, tarki islom aylabon go'yoki kofir bo'lg'usi.
Bo'lg'usi mutlaq shu'lalar ichra samandar sayridek,
Sensiz ko'ngul gulzor aro ul damki, soyir bo'lg'usi.
Ko'nglumdagi har nishdin gar bo'lsa bir til, har biri
Yuz til bila o'z holining sharhida qosir bo'lg'usi.
Xotirni jam' istar esang avval xavotir daf'in et,
Kimda xavotir bo'lmasa osudaxotir bo'lg'usi.
Qildi Navoiy qaddingga sarvi sihiy tashbihini,
Bu tab'i nomavzun bila bechora shoir bo'lg'usi.
628

Butmadi gulshan tavofi birla bag'rim yorasi,
Bermadi o'tumg'a taskin sarvu gul nazzorasi,
Bir zamone sarvu bir dam gulga ko'p qildim nazar,
Bo'lmadi ul sarvi gulrux furqatining chorasi.
Gul bila sarv istabon gulshan sari mayl aylamas
Dashtdin ul sarvi gulruxsoraning ovorasi.
Qaddi hajrida har ohim dudi sarvedur baland,
Yuzidin ayru guledur ko'kragim har porasi.
Sarvu gul maftuni bo'lmakim, nigoru zeb uchun,
Sindurub har dam uzar ani falak makkorasi.
Sarv o'qdur, gul tikan, bog' ichra to ko'z ollidin
Borg'ali ul sarvi gulruxning qadu ruxsorasi.
Ey Navoiy, sarvu guldin kechki, qaddu yuzidin
Bor emish yuz yilchilig' yo'l sarv ila gul orasi.
629

G'am chekar jismu ko'ngulni kulbayi ahzon sari,
Xasqa o't solib gado eltur kebi vayron sari.
Hirz qolqoni, duo dir'i nedur, ey porso,
Chun balo toshi yog'ar men telbayi uryon sari.
Yor istar hajru ayni vasl erurkim, ko'ngluma
Bo'ldi mayl aning rizosin istabon hijron sari.
Sabza nishtar, barg paykon, gul o't erdi jonima
Har qachonkim, sensizin azm ayladim bo'ston sari.
Ne futur islom aro tushkayki, ul kofir yana
Mast o'lub, ko'nglakcha chiqti sekritib maydon sari.
Gar xarobot ichra mumkindur sumurmak bir qadah,
Xizr agar o'ltursa borman chashmayi hayvon sari.
Soqiyo, tezgindurur har lahza boshimni xumor,
Davr evursang jur'aye sung'il bu sargardon sari.
Yuz Xizr umridin ortug'roqdurur ming jon berib
Bir qadam qo'ymoq, muyassar gar bo'lur, jonon sari.
Ey Navoiy, gar desangkim fitna ko'rmay, solmag'il,
Bir nazar har turfath-ul-ayn ul ko'zi fatton sari.
630

Gardi yazdiy mi'jar ostida qoshing, ey ko'rkaboy,
Zor aningdekkim ko'rungay gard ichinda yangi oy.
Vusmadur ul qosh uza yoxud zarofatdin ko'zung,
Oldi bu qurbon ko'ngul qasdig'a miynorang yoy.
Gar nihon soching tarar mashshota kelsunkim, erur
Kirpigimdin shona, ashkimdin su, ko'z xilvatsaroy.

Dilrabolar ichra har dam ko'zguga boqmoq nedur,
Vahki, bilman, ey pariy, xudbinmusen yo xudnamoy.
Otashin gul bargidin ko'nglak kiyibdursen, valek,
Desang o't solmay jahong'a chiqmag'il ko'nglakcha, voy.
Gah tutulsa, gah ochilsa ko'nglum ermas aybkim,
Sunbulung dilband, xandon g'unchang o'lmish dilkushoy.
Ey Navoiy, dahr sho'xi oshiqi bo'ldung, valek
Bilki, kobin naqdi jondur gar bo'lursen kadxudoy.
631

Boda bu maqbulluq zotimda mavjud ayladi
Kim, meni zuhdu riyo ahlig'a mardud ayladi.
May o'tining lam'asi o'rtab vujudim xirmanin,
Kullarin nay nag'masi bir damda nobud ayladi.
Bodadin xushnud o'lubmen to meni jomi fano
Davv elining sofiyu durdig'a xushnud ayladi.
Mayg'a rahn etgil riyo sajjodasin, ey shayxkim,
Har kishi bu nav' savdo ayladi, sud ayladi.
Mayg'a ashkim la'lidin oludalig' gar istamas,
Ne uchun soqiy labi la'lin mayolud ayladi.
Odamiylik ko'rguzub qilding parivashlarni qul,
Odam uldurkim, maloyik ani masjud ayladi.
El tilar mug' ko'yinu istar Navoiy mug'bacha,
Azmi maqsad aylab el, ul qasdi maqsud ayladi.

632

Ohima yor og'zi bir dam kulmagin kam qilmadi,
Chun sabodin g'uncha ochildi yana yopilmadi.
Nishtari ohim ajab yo'q ko'nglungga kor etmasa,
Tezlikdin igna hargiz xorag'a sanchilmadi.
Qatraye tomizma bizga tutqan asfar bodadin,
Sham' o'tidin, soqiyo, hargiz sharor ayrilmadi.
Ishqkim, har bir ishida yozdi yuz ming turfa xalq
Turfarog' budurki, yuz mingdin biri yozilmadi.
Ko'yida ohim yeli raf' etti ul yuz burqain,
Hech gulshanda sabodin buyla gul ochilmadi.
Qaysi johilg'a nadomat bo'lg'ay ul olimchakim,
Har ne bildi, qilmadi, har neki qildi, bilmadi.
Ey Navoiy, yor vaslin istabon ul toptikim,
Ahli hijron zumrasida istabon topilmadi.

633

Ko'nglum ohidin tabassum la'lingga fan bo'lmadi
Uylakim, la'l axgari yel birla ravshan bo'lmadi.
Istadi jism uyi bir ravzan o'qungdin, voykim,
Qolmadi ravzan yerikim, necha ravzan bo'lmadi.
Dedi, bir dushnom uchun joningni olg'umdur baho
O'turur savdoki, miodi muayyan bo'lmadi.
El chamanda ul pariy birla kezib men telbaga
Vahki, ishrat jilvagohi g'ayri gulxan bo'lmadi.
Oh o'tidin xirqani pok o'rtakim, har bulhavas
Zarq ashkidin etak yub pok doman bo'lmadi.
Lofi ishq urg'an ko'ngul g'am do'zaxidin qochmasun
Kim, samandarg'a yolindin o'zga maskan bo'lmadi.
Ey Navoiy, kimni sevsang qilma zohirkim, sanga
Kimdururkim, do'stlug' fahm etti, dushman bo'lmadi.

634

May xalos etti riyoyiy porsolig'din meni,
Shukrkim, qutqardi zuhdu xudnamolig'din meni.
Bo'ldi nobud o'zlugum, yuz shukrkim, qildi xalos
Har zamon bu korgahda behayolig'din meni.

Dahr zolin to'rt mazhab birla qildim uch taloq,
Fard qildi boriy mundoq kadxudoliqdin meni.
Bo'ldilar begona ahli zuhd xush davlat bukim,
Qildi man' ul qavm birla oshnolig'din meni.
Orazimdin g'ussa kojining savodin qildi ol,
Shukrkim, qutqardi mundoh yuzqarolig'din meni.
Bandamen soqiyg'akim, bir jomi molomol ila
Ayladi ozod yuz ming muhtalolig'din meni.
Tavba ahli yorumang mundoqki mahrum ettingiz
Dayr ichinda mastu loya'qil gadolig'din meni.
Dushmanimsiz do'stlarkim, qovdingiz aylab hujum,
Benavolig' kishvarida podsholig'din meni.
Ey Navoiy, ham magar, yo mug'bacha, yo piri dayr
Sindurub tavbam chiqarg'ay benavolig'din meni.

635

Yuzidin o'lmasa, yo rab, ravo ko'zum tilagi,
Tazallumum iligidur adolating etagi.
Ko'ngulda furqat o'qi birkishibdur andoqkim
Kishi chekarda gumon aylagay aning so'ngagi.
Chamanda g'uncha emaskim, bo'lushur ul gul uchun
Fig'onim onchaki, qon bog'lanipturur yuragi.
Chechak nechukki, yopar ko'zni tiyra aylaptur,
Ko'zum bahorini gulgun sirishkning chechagi.
Labi xayolida bag'rim shikofini tiksam,
Alifdin igna qilur, jonu rishtadin ipagi.
Xazon chamang'a shabixun kelurga bo'ldi dalil
Sanavbar ushbu chamandin kanora aylamagi.
Ne ko'nglini buzadur dardu g'am Navoiyning,
Chu ul pariyduru bas ushbu telba ko'nglidagi.

636

Kecha hajringda tiriklikdin malolim bor edi,
Tongg'a tegru ayta olmankim, ne holim bor edi.
Furqating bedodidin yo'q erdi bir soat majol,
Bo'lsa dag'i yig'lar erdim to majolim bor edi.
Tosh urub ko'ksunga, tufrog'lar boshimg'a sovurub,
Lek bu vaqte edikim, e'tidolim bor edi.
Kelsam o'z holimg'a nogah bu malomatlar aro,
Goh o'zumdin, gah ulusdin infiolim bor edi.
Vasl umidi kirmasa jonim arosig'a gahe,
Qayda jon elturga bore ehtimolim bor edi.
Vasl tarkidin agarchi mujrim o'ldum, vah, qachon,
Hajrni bu nav' sa'b erkon xayolim bor edi.
Ey Navoiy, furqatim ayyomi mundoq qolmag'ay,
Qolmadi chun ulki, davroni visolim bor edi.

637

Ey sabo, ko'zdin uchur Mozandaronning vardini
Kim, qilibmen surma Marvi shohi jonning gardini.
Ulki ahbobin qilur parvarda ayshu noz ila,
Ne tong boshim olib ketsam qo'yub yoru diyorimni.
Chekma zahmat, ey tabib, ermas chu mumkin aylamak,
Sharbati vasl o'lmag'uncha daf' furqat dardini.
Anglag'ay do'zaxda bor issig'-sovug' birla azob,
Hajr aro kim ko'rsa o'tlug' ko'nglum ohi sardini.
Anjumi ashkin to'kar tong otqucha mendek sipehr,
Yo'qlamish ul ham magar bir mehri olamgardini.
Ey ko'ngul, vasl istasang bexud bo'lub g'am yemakim,
Kom topmas kimsa qilmay tark xobu xo'rdini.
Yor agar hijron aro soldi Navoiyni yiroq,
Bok emastur vasl ila gar qilsa boz ovardini.

638

Junun vodiysig'a moyil ko'rarmen joni zorimni,
Tilarmen bir yo'li buzmoq buzulg'an ro'zgorimni.
Falak bedodidin garchi meni xokiy g'ubor o'ldum,
Tilarmen topmag'aylar to'tiyolig'qa g'uborimni.
Shak ermas partave tushkach uyi ham, raxti ham kuymak,
Chu go'riston gadoyi sermagay sham'i mazorimni.
Demang qay sori azm etkung, manga yo'q ixtiyor, oxir
Qazo ilgiga bermishmen inoni ixtiyorimni.
Tugandi ashki gulgun, emdi qolmish za'faroniy yuz,
Falak zulmi badal qildi xazon birla bahorimni.
Diyorim ahli birla yordin boshimg'a yuz mehnat,
Ne tong boshim olib ketsam qo'yub yoru diyorimni.
Yomon holimg'a bag'ri og'rig'ay har kimsakim, ko'rgay
Bag'ir pargolasidin qong'a bulg'ang'an uzorimni.
Hayotim bodasidin sargaronmen asru, ey soqiy,
Qadahqa zahri qotil quy, dag'i daf' et xumorimni.
Jahon tarkini qilmay, chunki tinmoq mumkin ermastur.
Navoiy, qil meni ozod o'rtab yo'qu borimni.

639

Ko'zi hajri meni bemor etti,
Qora og'riqqa giriftor etti.
Juzv-juzvim'ga tikib mujgoning
Ruhum ajzosini afgor etti.
Subh gul safhalaridin bulbul
Orazing vasfini takror etti.
Labing anfosidin erdiki, Masih
O'lug' ihyosida izhor etti.
Zarrayi mehri jamoling Yusuf
Topibon olam elin zor etti.
Ayladi zuhdu riyog'a iqror
Kishikim, ishqdin inkor etti.
Dahrdin topti Navoiy chu malol,
Maskanin kulbayi xammor etti.

640

Ey uzoring ollida sharmanda mehri xovariy,
Yo'qsa nevchun yoshunur har kecha andoqkim pariy.
Qomatingdin azmi sahro qildi gulshandin tazarv,
Tog' sari uylakim faryod etib kabki dariy.
Gulshani husnungg'a ziynat berdi terdin qatralar
Kim, ko'rubtur bo'yla gulbarg uzra shabnam gavhari.
Hajr so'zi za'flig' jismim aro bo'lmish nihon,
Bas ajabdur bir ovuch xas ichra do'zax axgari.
Safhayi husnungda haq sirrin ko'rar ko'nglum ayon,
Tong emas bulbulg'a mushaf o'rnida gul daftari.
Yor bazmida visol ahli chekar jomi murod,
Dav'r chun hajr ahlig'a qism etti mehnat sog'ari.
Ey Navoiy, yor zulmig'a ne chora, g'ayri sabr,
Kimsa netkay sabr qilmay zolim o'lsa dilbari.

641

Chu ishq ilgi zabun aylar dilovar podsholarni,
Taaqul aylagilkim, naylagay bedil gadolarni.
Dalil aytay erurlar deb pariyyodu malaksiymo,
Desamkim, odamiy sonida ermas bevafolarni.
Vafoni, ey vafosiz, elga ko'rguzsang karam aylab,
Jafokash jonima bore musallam tut jafolarni.
Aningdek hushdin begonamenkim, toniy olmaslar
Meni ham oshnolar uylakim, men oshnolarni.
Qilurg'a zulm ishq ahlini aylar jam' ul zolim,
Nechukkim, shoh ehson qilg'ali yig'qay gadolarni.
Agar yuz chok qildim ko'nglakimni ham yomon ermas,
Firoqing tiyg'idin jismimda bog'larg'a yarolarni.
Erur muhlik jahon shug'li may ichkim, qutqarur har dam
O'kush vobastalig'lardin bizingdek muhtalolarni.
Qiyomat dashti bo'lg'ay tiyra do'zax sari yuzlansam,
Xito xoni sipah chekkan kebi boshlab xitolarni.
Agar ushshoqingga bazm ichra yo'l bersang Navoiydek,
Biraz sog'ar bila ham yod qil biz benavolarni.

642

Navbahor o'ldiyu ayshim gulbuni ochilmadi,
Kom ila bir g'unchasi balkim tabassum qilmadi.
Vasl jomidin ulus mast o'ldilar, yuz voykim,
Bir qadah birla xumori furqatim yozilmadi.
El ko'zin yorutti barqi vasl, hijron kojidin
Qaysi o'tlarkim, ko'zumga barqdek choqilmadi.
Vasl gulzori aro el mastu hijron dashtida,
Qolmadi erkin tikankim, bag'rима sanchilmadi.
Lolalar ko'nglumga qonlig' dog'lardur navbahor
Kim, vatang'a lolaruxsorim azimat qilmadi.
Furqatim sa'b erkanin ishq ahli ichra bilmagay,
Yorig'a ulkim, qo'shulmoqdin burun ayrilmadi.
Qayda bag'rim choki muhlik erkanin fahm aylagay,
Ulki, hijron tiyg'i zahroludi bag'rin tilmadi.

Chun o'larmen sirri ishqim mahfi o'lg'an yaxshiroq,
Bilmasun el ham chu hajri jonim olg'an bilmadi.
Bir junun o'ti aro tushmish Navoiy telbakim,
Bo'ldi kuymakdin xalos ulkim, anga qotilmadi.
643

Ko'zum tortar hamono yor kelgay,
Solur ko'nglum magar dildor kelgay.
Quchushtum sarv birla tushta, go'yo
Buyon ul qaddi xush raftor kelgay.
Chu sen bording, ko'ngul ham ketmish erdi,
Chu kelding, ul dag'i nochor kelgay.
Qachonkim ul pariypaykarni ko'rsa,
Ko'ngul ul sari majnunvor kelgay.
Meni ul ko'ydin qovmangki, bulbul
Guliston jonibi bisyor kelgay.
Ko'ngul bu qatla borsa xonaqahdin,
Muqimi kulbayi xammor kelgan.
Ko'ngulni bir ko'z oldi, vah, ne bildim
Kim, ul sog' borg'ayu bemor kelgay.
Ko'ngul jon oldurub keldi qoshingdin,
Ne bildim buyla minnatdor kelgay.
Navoiy borsa ul yon shod borg'ay,
Vale kelsa, topib ozor kelgay.
644

Evrulay boshingg'au behushu hayroning bo'lay,
Bir zamon sadqang bo'lay, bir lahza qurboning bo'lay.
Xoni vaslingdin agar qovsa raqibing, rag'mig'a
Ko'nglum istardek taxayyul birla mehmoning bo'lay.
Netti jon topsam visolingdin labingning xolidek,
Ko'zu zulfungdin necha mastu parishoning bo'lay.
Xushturur vasling mayidin har taraf xirqamda dog',
Necha, jono, muhtaloyi dog'i hijroning bo'lay?
Garchi bandangmen, meni ozod qilma lutfdin
Kim, quyundek sadqayi sarvi xiromoning bo'lay.
Tanni jilvang vaqti tufrog' aylay, ey chobuksuvor,
To boshingg'a evrulurga gardi maydoning bo'lay.
Ey Navoiy, gungu lol istar esam tong yo'q seni,
Tobakay ozurdayi faryodu afg'oning bo'lay.
645

Surganda jafu tiyg'in qo'l asramading bore,
Qonimni to'kar chog'da rahm aylamading bore.
Yuz lofi vafo urdung, ming tiyg'i jafu surdung,
Har nechaki yolbardim, hech eslamading bore.
Ahbobni xos etting jon bergali lutfungdin,
Qatl etkali ham bizni bir istamading bore.
Qatlimni burun va'da qilding, chu g'azab surdung
Ba'zini burun, so'ngra deb tolg'amading bore.
Dardingg'a quloq solg'um deb, mast chiqib kelding,
Holim necha sharh ettim so'z tinglamading bore.
Ey zohidi dinoyin, dayr ichra tutub taskin,
Zunnor ipini tortib, xirqang yamading bore.
Davrong'a vafo chun yo'q, shukr aylaki, ko'nglungni
Ul sari Navoiydek ko'p bog'lamading bore.
646

Ey falak, bir oy g'amidin asru zor etting meni,
Po'yadin tun-kun o'zungdek beqaror etting meni.
Toki qildim bir pariyyash dardi ishqin ixtiyor,
Telbalik afg'onida beixiyor etting meni.
Go'yiyo har kavkabingning lam'asin bir nish etib,
Dardi hijron shomi sartosar figor etting meni.
Gar ulus ani ko'rardin man' etar ham xushdurur,
Garchi mehnat xayli yo'linda g'ubor etting meni.
Yor zulfidin meni aylab parishonro'zgor,
Tori zulfindek parishonro'zgor etting meni.

Naylay anikim, yoshim dur bo'ldi bori holima
Yig'lamoqqa uylakim abri bahor etting meni.
Ey Navoiy, ishq torojig'a to bo'ldung asir,
Darbadarlardek jahonda xoru zor etting meni.
647

Mangaki ko'rmaki ul sho'xning muhol o'lg'ay,
Bo'la olurki, bu ko'rmak dag'i xayol o'lg'ay.
Quyosh yuzidin emastur misol husn ichra,
Magarki, og'zi aning zarradin misol o'lg'ay.
Qadim niholi, deding, haddi e'tidoldadur,
Xiromi o'lturur elni, ne e'tidol o'lg'ay.
Falaknng oyi yuzungga mushobih o'lg'ay agar,
Og'iz Suhovu Zuhaldin yuzinda xol o'lg'ay.
O'lukka ruh visolingda muhtamaldur, lek
Hayot kimsaga sensiz ne ehtimol o'lg'ay.
Malolatimni firoq ichra anglag'ay ulkim,
Meningdek anga birav hajridin malol o'lg'ay.
Chu moziy o'ttiyu mustaqbal o'rtada ermas,
Sengaki hol emas mug'tanam ne hol o'lg'ay.
Bu damni orif esang yaxshi tutki, johil ishi
Yetishmagangavu o'tganga qiyilu qol o'lg'ay.
Navoiy aylasa ishqingda kufru din tarki,
Qachon bu voqia shavq ahlidin muhol o'lg'ay.
648

Vafo ko'z tutqan andin hushdin begonaye bo'lg'ay,
Paridin odamiylik istabon devonaye bo'lg'ay.
Aningdek bazm aro ruhum qushi kirmakka yo'l topti
Magar ul husn sham'i girdiga parvonaye bo'lg'ay.
Farog'at qasridin ko'nglum agar urkub buzug' istar,
Ajab yo'q chug'dning manzilgahi vayronaye bo'lg'ay.
Yonimni so'kti chun tiyg'ing so'ngaklar shaklidan ko'rdu
Buzug' ko'nglum uyining farshig'a dandonaye bo'lg'ay.
Dema, mendin uzub ko'ngul yana bir yor tutmishsen,
Gumon qilmaki, olam ichra sendek yonaye bo'lg'ay.
Deding, bo'lsam sanga mehmon ne yerni bazmgah qilg'ung
Gadoyi xastag'a manzil buzug' koshonaye bo'lg'ay.
Fano dayrin tilarman bo'lmag'ay hech kimsa o'zluk ham
Ulug' birla kichikdin bir kupu paymonaye bo'lg'ay.
Jahon makkorasi sho'xedurur bas dilfirib oxir,
Ne erkim, boshidin kechgay aning mardonaye bo'lg'ay.
Navoiy g'amg'a xo'y aylabdururkim, ofarinishda
Falakning javfidek mushkil agar g'amxonaye bo'lg'ay.
649

Vah, necha ul sho'x bedodin meni shaydo ko'ray,
Ishqidin yag'mo chekay, husnidin istig'no ko'ray.
Necha ul durri garomiy shavqida hijron tuni,
Ko'z yetishguncha sirishkim saylini daryo ko'ray.
Necha ul rashki g'azoli chinni istab dasht aro,
It kebi devona ko'nglumni jahonpaymo ko'ray.
Necha bir kofir xayolining sipohi zulmidin
Kishvari jon ichra dinim naqdig'a yag'mo ko'ray.
Necha zuhdu ofiyat ichra ko'rub taqvo elin,
O'zni ishq oshubidin olam aro rasvo ko'ray.
Necha ko'z qoni hubobidin baliyyat dashtida
Bir yuzi gulgun g'amidin lolai hamro ko'ray.
Soqiyo, ul nav' g'arq etkil meni may ichrakim,
Gar dam ursam may yutay, gar ko'z ochay sahbo ko'ray.
Elda chun yo'qtur vafo sahrog'a qildim azmkim,
Xalq ila ko'rguncha kishvar vahsh ila sahro ko'ray.
Jon bila azm ettim ul qotil sarikim, sa'y etib,
Yo Navoiydek qilay jonni fidosi, yo ko'ray.
650

Ey quyoshqa ko'z qamashturg'on jamoling partavi,
Sarvi ra'nolikda xushraftor qadding payravi.

Qof tog'in gar parilar maskan etmishlar ne tong,
Qarilardur navjuvonim hijlatidin munzaviy.
Uylakim Moniy ishidin zoyi' o'ldi naqshi Chin,
Ul buti Chin suvratidin bo'ldi naqshi monaviy.
Ishq ilgi quvvati men xastani qilmish zabun,
Ey ko'ngul, ne chora aylay men zaifu ul qaviy.
Bulbul ar gulbong urar gul suvratidin men xamush
Kim, takallum taxtig'a kirmas adoyi ma'naviy.
Ishq sirrin rindi durdiyakash bilur, yo'q ahli dars
Ulcha avroq uzra sabt o'lmas ne bilgay Mavlaviy.
Demangiz bulbul Navoiyni, samandardekki, bor
Nazmi ichra shu'layi Jomiyu so'zi Xusraviy.
MUSTAZOD

Ey husnunga zarroti jahon ichra tajallo,
mazhar sanga ashyo,
Sen lutf bila kavnu makon ichida mavlo,
olam sanga mavlo.
Har yon kezaram telbasifat toki yashundung
ko'zdin pariy yanglig'.
Majnundin o'zin toki nihon qilmadi Laylo,
ul bo'lmadi shaydo.
Uryon badanim zaxmlari ichra emas qon,
yuz pora ko'nguldur.
Bu ravzanalardin qiladur har biri ya'ni
husnungg'a tamosho.
Har yon nazarim tushsa sen ollimda turarsen,
ko'rmas vale ag'yor.
Ravshandurur ushbuki, emas qobili a'mo,
nazzorayi bayzo.
Ul nodiradinkim, laqabin hur demishlar,
husnung erur ahsan.
Ul manzaradinkim, otidur jannati a'lo,
ko'yung erur a'lo.
Zuhd ichida topmadi Navoiy chu maqome,
emdi qilur ohang
Kim, bo'lg'ay ulu bodau bir turfa mug'anniy,
mug' kulbasi ma'vo.
Har gavhari tufrog' uza bir qatra su yanglig'
tushkach adam o'lg'ay.
Gar qilmasa ishfoq etibon Xusravi G'oziy
nazmi sari parvo.
MUXAMMASLAR

1

Halqayi zulfungda ko'nglum bo'lg'ali g'am mahrami
Ul qora qayg'u bilan savdoda chun ortar g'ami.
Der sanga devonavu shaydoliq'idin har dame,
Ey soching shaydo ko'ngullarning savodi a'zami,
Halqa-halqa ruhning sarmanzilidur har xami.
Ey guli suriy jamoling daftaridin bir varaq,
Sabzavu rayhon sening xattingdin elturlar sabaq.
Chini zulfungni ochibon ilgingga olsang taraq,
Sunbulungni tarag'anda gul uza tongdur araq
Kim, bulutlug' kechanning albatta bo'lmas shabnami.
Rashkdin har dam yaqindur bag'rim erib oqqali,
Yuzungga mashshotavu ko'zgusi mundoq yoqqali,
Zulfungga mashg'ul erur mashshota zavar toqqali,
Men yiroqdin jon berurmen toqatim yo'q boqqali,
Yuzi qattiq ko'zgukim, bo'lmish jamoling hamdami.
Og'zining ramzini mushkildur farovon saqlamoq,
Kim adam bo'lsa bilur ul roz pinhon saqlamoq,
Barcha dilbarlardin o'lur jonni oson saqlamoq,
Sen pariyvash hurdin mushkildurur jon saqlamoq
Kim, malak hayrondur ul suvratqa netsun odamiy?
Zulfi vaslin istasam ruxsori mehrafuzidin,
Yo'q ajab chun yil kelishi bilgurur navruzidin.
Ko'zlarim uyi buzuldi ashki sayla anduzidin.

Men bu ko'z birla uyotlig'men jamoling yuzidin
Kim, kelur har lahzavu ul go'shaning bordur nami.
Atlasi gardung'a yetti rostiy ushshoq uni
Kim, qabo nevcun quchar nozuk tanin vuslat tuni.
Bu ajab sarishtadur ko'rgil aro yerda muni,
Ul badanning davlatidin tug'di ko'nglakning kuni,
Husni toli' ko'rkim, uldur holiy ichki mahrami.
Ey labing Iso damidek xasta jong'a choraras,
Vah, necha g'amzang Navoiy qatlin etgay multamas.
Ul muborak ko'nglunga bo'lg'ay muyassar bu havas,
Lutfini boshtin yana tirguzsang, ey Isonafas
Kim, yetibdur, vah, ani o'lturgali hijron g'ami.

2

Ohkim, tarki muhabbat qildi jonon oqibat,
Bo'ldum ushbu g'ussadin rasvoyi davron oqibat.
Qolmadi maxfiy g'amim el ichra pinhon oqibat,
Yoshurun dardimni zohir qildi afg'on oqibat,
Asrag'an sirrimni yoydi sayli mujgon oqibat.
Toki chekti o'qu yo qasdimg'a ul mujgonu qosh,
Ayladi paykonlari har sari bag'rimni xarosh,
Pardayi sabru salomat yoyibon, ey bag'ri tosh,
Yoshurub erdim bag'ir chokini, vahkim, qildi fosh,
Har taraf ko'zdin tarashshuh aylagan qon oqibat.
Ko'p yugurdum ishq yo'lida meni gumrohkim,
Bilgasen holimni, lekin bo'lmading ogohkim,
Ishq aro o'lgumdurur bil, emdi, ey, dilxohkim,
Tiyg'i hajringdin nihon ko'ksum shikofin, ohkim,
Elga ravshan ayladi choki giribon oqibat,
Tiyrboroni g'aming yog'durg'ali ko'nglunga sahm,
Yuz tuman dog'i nihon qo'ymish edi ul xavfu sahm,
Xalq ani fahm etmasun deb bor edi ko'nglumda vahm,
Voykim, ko'ksum shikofidin ulusqa bo'ldi fahm,
Ishq o'ti bag'rimda qo'yg'an dog'i pinhon oqibat.
Ul pariykim, telbalarga ishqidin monand edim,
Zulfi zanjirida Majnundek asiri band edim.
Javrig'a qone' bo'lub vaslig'a hojatmand edim.
Shavqidin dam urmayin bedodig'a xursand edim,
Vahki, bo'ldum hajridin rasvoyi davron oqibat.
Orazi qoshida gul yuz vajah ila bordur karah,
Ming jihatdin nutqi ollinda erur bulbul safih.
Ko'ziyu zulfig'a ermas nargisu sunbul shabih,
Gar budur kofir ko'zu zunnori zulfi, ey faqih,
Bo'lg'udekmen, dayr aro mastu parishon oqibat.
Jonni Majnun ul pariy ruxsora yodi ayladi,
Ko'zni giryon ishq zulmi may fasodi ayladi,
Tanni uryon, aqlu donish xayrbodi ayladi,
Ishq ko'yida jununumni munodo ayladi,
Hajr toshidin munaqqash jismi uryon oqibat.
Boda ichkim davr ishida e'tidole ko'rmaduk,
Navbahori husn aro sohib jamole ko'rmaduk
Kim, xazoni umrdin anda zavole ko'rmaduk,
Dahr bo'stoni aro sarkash nihole ko'rmaduk,
Soya yanglig' bo'lmag'an yer birla yakson oqibat.
Shahlig' etkandin ne hosil faqr sirrin bilmayin
Hech kim mulki baqo sultoni bo'lg'onmu ekin,
Foniyi mahz o'lmayin Sulton Abulg'oziy bikin,
Ey Navoiy, davlati boqi tilarsen vaslidin,
Ani kasb etmak fano bo'lmay ne imkon oqibat.

3

Ishq o'tidin jismi zori notavonim o'rtading,
Qaysi jismi zorkim, ruhu ravonim o'rtading,
Parda orazdin olib jonu jahonim o'rtading,
Vahki, o'tlug' chehra ochib, xonumonim o'rtading,
Otashin la'lingdin aytib nukta jonim o'rtading.
Sen chu tiyg'i kin chekib sabrim sipohi qo'zg'alib,
Ko'nglum olib, azm etib, zoru hazin jismim qolib,

Emdikim, ko'nglum olib, hijron o'ti ichra solib,
Dema, ne qildim, ne qildim notavon ko'nglung olib,
O'rtading, ey qotili nomehribonim, o'rtading.
Furqat ichra yo'qki jonim kuydi yolg'uz shavqidin
Kim, kuyar mahzun ko'ngul ham kecha-kunduz shavqidin,
Necha, ey gardun, dedimkim, rahm ko'rguz shavqidin,
O'tda qildek to'lg'anib, kuyganda ul yuz shavqidin,
Nechakim tob urdi jismi notavonim, o'rtading.
O't tutashmish dahr aro har yon emastur lolazor,
Dud erur bo'ston ichinda sunbul ermas mushkbor,
Tog' aro yoqutdin axgarlar o'lmish oshkor,
Ko'kta zohirdur shafaqdin shu'la, kavkabdin sharor
Kim, ani, ey shu'laliq, ohu fig'onim, o'rtading.
Otlanib chiqqandakim olamni qilg'aysen xarob,
Orazing xurshididin solding bari olamg'a tob,
Tiyg' tortib chun ko'ngul sayd etkali qilding shitob,
Bismil etkach saydni andoqqi, qilg'aylar kabob,
Zaxm etib ko'nglumni chunkim oqti qonim o'rtading.
Ul quyosh tokim ko'rundi didayi giryonima,
Qolmadi o'z'luk xayoli xotiri vayronima,
Har tarafdin tushti ofat barqi xonumonima,
Urg'ali, ey ishq zolim, barqi ofat jonima,
Har ne o'z'luktinki bor erdi gumonim, o'rtading.
To belining, ey ko'ngul, azmi visoli aylading,
Toki og'zi nuktasining qiylu qoli aylading,
Ishq o'tida bizni bir axgar misoli aylading,
Ey Navoiy, to belu og'zi xayoli aylading,
Boru yo'q, ya'niki paydovu nihonim o'rtading.
MUSADDAS

Subhidam maxmurluqtin tortibon dardi sare,
Azmi dayr ettimki, ichgaymen sabuhiy sog'are,
Chiqti sog'ar to'ldurub kofirvashi mahpaykare,
Naqde din olib ichimga soldi maydin ozare,
Vahki, dinim kishvarin toroj qildi kofire,
Kufr eliga homiyu din ahlig'a yag'mogare.
Demakim, nevchun hayotingdin sanga yo'q hosile,
Ishqdin o'lingda har dam mushkil uzra mushkile,
Chun bilursen nevchun aylabsen o'zungni g'ofile,
Buyla bo'lg'ay kimga yori bo'lsa sendek qotile,
Chobuke, ra'noqadi, no'shinlabe, xorodile,
Mahvashe nasrinuzore, gulruxe, siyminbare.
Do'stlar, gar xalq aro yo'q men kebi devonaye,
Aylamang ko'p aybkim, yonimdadur mayxonaye,
Anda sho'xkim tutar har dam to'la paymonaye,
Qaysi sho'xe bodano'she ko'zlari mastonaye,
Jon berurda la'lidin Isosifat jononaye,
Ko'ngul olurda yuzidin Yusufoyin dilbare.
Ul quyosh ishqidakim ko'nglumga yo'qtur toqate,
Shomi zulfidin agar jonimg'a yetsa mehnate,
Orazi mehriq'a qilsam mayl ermas hayrate
Kim, erur har kimsakim, nazzora qilsa soate,
Zulfi ko'zlarni qora qilmoqqa shomi furqate,
Shomi furqat daf'ig'a ruxsori mehri anvare.
Mayl qilman bog' aro gar bo'lsa gul yo sunbule,
Yoki guldek yuzda sunbuldek sochilg'an kokule,
Ulki, andin har dam aylarmen fig'onu g'ulg'ule,
Gul'uzoredur vale, savti nechukkim bulbule,
Ham guliston bazmi ichra sarv qomatlig' gule,
Ham shabiston bazmi ihyosida sham'i anvare.
Rahm qilmas notavon ko'nglum aning zori bo'lub,
Chehra ochmas ko'zlarimning ashki gulnoriy bo'lub,
Iltifot etmas tanim hajr ichra bemori bo'lub,
Vaslidin marham yeturmas bag'rim afgori bo'lub,
Olloh-Olloh, bo'yla ofatning giriftori bo'lub,
Naylagay bir men kebi zori zaifi abtare.
Ko'hi darding za'fliq tan birla chektim muddate
Kim, visol ummididin ko'nglumda erdi quvvate,

Emdi rahm etkilki, yuzlanmish ajoyib holate,
Ne ko'ngulda quvvate qolmish, ne tanda sihhate,
Ne qaroru sabru ne tobu tavon, ne toqate,
Ne ko'ngul, ne jonu ne ruhu ravon, ne paykare.
Ul zamonkim, bo'ldum ul oy mehriq'a moyil bu nav',
Bilmadimkim, bo'lg'usidur jonima qotil bu nav',
Kelgusidur ishqida ollimg'a yuz mushkil bu nav',
Aylagumdur hajridin mayxonani manzil bu nav',
Soqiyo, dildorim ul yanglig' meni bedil bu nav',
Rahm etib, aylab manga tutqil labolab sog'are.
Oshnolig' tark etib, chun yor etar begonalig',
Men qila olman salomat ko'yida farzonalig',
Aylayin dayri fano ahli bila hamxonalig'
Kim, malomat jomidin hosil etay mastonalig',
To bo'lub bexud Navoiydek qilay devonalig'
Kim, tarahhum qilmasa, qilg'ay tamosho ul pariy.
Tarji'band
I

Ketur soqiy, ul mayki, subhi alast
Aning nash'asidin ko'ngul erdi mast.
Mayekim qilur, quysalar jom aro
O'zi mastu kayfiyyati mayparast.
Eshit sarguzashteki, bir kun manga
Necha mayparast o'ldilar hamnishast.
May olmoqqa piri mug'on jazbasi
Meni chekti andoqki, mohiyini shast.
Qilib xirqa may rahniyu zarfining
Etib og'zini mum ila sangbast.
Kelur erdim egnimda mayliq sabu,
Bo'lub to'qquz aflok ollimda past
Ki, ogoh o'lub to'sh-to'shumdin qabab
Manga toptilar ihtisob ahli dast.
Shikastim mening oncha ermas edi
Ki, may zarfi topti orada shikast.
Chu sindi sabu, choraye topmadim,
Meni muflisi ur[u], giryonni mast.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'an safol.
II

Ketur, soqiyo, mujdaye jomdin
Ki, pajmurda bo'lmishmen anjomdin.
Bu gulshan guliga chu yo'qtur vafo,
Ne parhez etay jomi gulfomdin?
Chu yo'q shomi hijron xumorig'a subh,
Ichib anglamay subhni shomdin.
Xalos aylay o'zni mayu nuqlning
Suyu donasi birla bu domdin.
Bo'lay dayr pirig'a andoq murid
Ki, yod etmayin shayxul-islomdin.
Kiray dayr aro uyla majnunu mast
Ki, ketsun xirad xos ila omdin.
Solay bir alolo xarobot aro
Ki, chiqsun fig'on ahli ayyomdin.
Xarobotiy o'lmog'lig'im, zohido,
Suol etma men zori badnomdin.
Garav qilg'ali mayg'a chun qolmadi
Ne tasbihi ne xirqa, nokomdin.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'an safol.
III

Safol ichra bir jur'a loye manga,
Erur jomi gitiynamoye manga.
Ketarmakka xudbinlig'im ranjini,
Qani boda yanglig' davoye manga.
Chu men dayr piri vafosidamen,

Falakdin yetishmas jafoye manga.
Falakdin jafo yetsa, ey mug'bacha,
Ne g'am sendin o'lsa vafoye manga,
Tariqat sulukini kasb etkali,
Hamul kunki, bo'ldi havoye manga.
Burun zuhdu taqvoni aylab shior,
Dedimkim, yetishgay safoye manga.
Borib xonaqah ichra qildim maqom,
Bu ma'no xud o'ldi baloye manga.
Boqib xilvatu zikru sajjodani,
Zuhur etti har dam riyoe manga.
Bulardin o'zumni xalos ayladim
Ki, to hosil o'lg'ay fanoye manga.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'an safol.
IV

Tilarmen bu dayr ichra koshonaye
Ki, bo'lg'ay jivorida xumxonaye.
Bu xumxona sahnidag'i mayfurus
Saxo shevalig piri farzonaye.
Aning qurrat-ul-ayni kup ollida
Iliginda paymona jononaye.
Sumanbarlar ichra pariychehraye,
Pariychehralar ichra devonaye.
Menga gohi ul bersa may birla jon,
Bu qilsa gahe qatli mastonaye.
Erur telbalikdin ishim tunu kun
Xayol aylamak uyla afsonaye.
Necha muflis istab dedim may uchun
Qilali ichin oro dangonaye.
Eshittimki, qilmish yana piri dayr
Xarobot ahlig'a mayxonaye.
Bugun ochib ul maykada eshigin,
Berur har gado yetsa paymonaye.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'an safol.
V

Yana bo'lmisham oshiqu zor ham,
Xarobotiyu rindu xammor ham.
Mubohot etib durdkashlik bila,
Qilib taqvovu zuhddin or ham.
Surohiyni but aylabon og'zida,
Qilidin eshib belga zunnor ham.
Bo'lub mayg'a sajjodavu xirqa rahi,
Borib nuql uchun kafshu dastor ham.
Fano dayri ichra qalandarsifat
Kezib balki devonakirdor ham.
Pariychehra atfolning toshidin
Bo'lub sarbasar jismim afgor ham.
Meni ishqdin o'rtaqan mug'bacha
Ki, devonavashdur, pariyvor ham.
Chu bildimki, bu nav' birla erur
Xarobot ko'yida mayxor ham.
Erur chunki yakranglik sharti ishq,
Bu taqrib birla meni zor ham.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'an safol.
VI

Qani soqiyi gul'uzorim mening
Ki, jon qasdi etmish xumorim mening.
Firoq ichra ko'p mehnatu dardu ranj,
Chekiptur tani xoksorim mening.
Xumor emgagidek vale ko'rmamish
Tani g'amkashu joni zorim mening.
Bu xayli balo daf'ig'a avlo ul

Ki, mayxona bo'lg'ay hisorim mening.
Ko'pu ozdin tutsa may piri dayr,
Fidosi aning yo'qu borim mening.
Yetursa qadam boshima mug'bacha,
Erur javhari jonnisorim mening.
Xarobot aro kirganim, ey faqih,
Deyin, bo'l dame rozdorim mening.
Kecha xonaqah ichra sarmast edim,
Bugun maysiz itti qarorim mening.
Xumor aylab ul nav' oshuftakim,
Iligdin borib ixtiyorim mening.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'an safol.
VII

Meni may bas oshuftahol ayladi,
Bu vodiya Majnunmisol ayladi.
Boshimni ko'p atrofida mayfurush
Uzum jismidek poymol ayladi.
Chog'ir kasrati may batidek manga
Xirad bulbulin gungu loy ayladi.
Sabukashligim ayni idbordin
Qadimni yuk ostida "dol" ayladi.
Mayi la'l oltun qazah shaklidek,
Yuzum sarig', ashkimni ol ayladi.
Qadimdin falak ofiyat xirqasin
Chekib rahni jomi zulol ayladi.
Sipehr atlası dayr ko'yi aro
Mening kisvatim eski shol ayladi.
May istarda idboru oshuftalig'
Manga jom sing'an safol ayladi.
Xarobot piri chu bir jom uchun
Meni mundoq oshuftahol ayladi.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'an safol.
VIII

Yana durdkashmen mubohot uchun,
Berib jon havoyi xarobot uchun.
Ketur, soqiyo, boda og'zimg'a quy
Damekim, o'lubmen bu mir'ot uchun.
Ne mir'ot, balkim quyosheki, fayz
Anga om erur barcha zarrot uchun.
Manga zohid etti base sarzanish
May ichmakka sarf o'lg'an avqot uchun.
Dedim: yaxshiroq boda ul zuhddin
Ki, qilg'ay kishi shuhratu ot uchun.
Manga bodadin bo'ldi nafyi vujud,
Sanga zuhd ani qilmoq isbot uchun.
Bo'lub tund masjid sari qildi azm,
Meni qarg'ayin deb munojot uchun.
Munojot etib kirdi xilvat aro
Yasalg'on riyoyiy karomot uchun.
Karomot men qildim ul lahzakim,
Riyo biymidin daf'i ofot uchun.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'an safol.
IX

Yana boshlamish boda ichmak habib,
Manga ichmay o'lg'aymu sabru shikeb.
Icharmen vale qon, nedinkim ichar
Habibim bila boda har dam raqib.
Nasibi raqibening ar may bo'lub,
Nasibim mening bo'lsa qon yo nasib!
Ne zulmeki, gulshanda gul mahrami
Bo'lub zog'u mahrum erur andalib.
Ne tong bog'lamoq, kofiri ishq o'lub,

Kishi belga zunnoru osmoq salib.
Yoqam chok etib ko'ksuna tosh urub
Solib rustaxez el aro men g'arib.
Bular naf' chun qilmadi ko'ngluma,
Labolab qadah birla berdim fireb.
Chu bildimki, bexudlug'umdur iloj,
Xarobot yo'lida bo'ldum nisheb.
Nechukkim, yetib rustame ko'yig'a
Kisar erdi sarmast mahmudi habib.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'an safol.
X

Nechuk may bila bo'lmasun ulfatim
Ki, jon qasdi aylar g'amu mehnatim.
Nazar ayla bu korgah vaz'ig'a
Ki, ortar tamoshosida hayratim.
Quyosh yo'qki, bir zarra mohiyatin
Topa olmadi sa'y ila fikratim.
Ne kelmak ayon bo'ldi, ne ketmagim,
Ne mabda' yaqin bo'ldi, ne raj'atim.
Ne kasbi ulum etti hal mushkilim,
Ne tutti ilig taqvovu toatim.
Topay deb xabar ushbu maqsuddin,
Tutashti base qavm ila suhbatim.
Ne qildi bu dardim ilojin hakim,
Ne shayx ayladi daf' bu illatim.
Ne qilmoqqa bir amrdin hosilim,
Ne kechmakka bu fikrdin jur'atim.
Mening boshima bas qotiq tushti ish,
Chu toq o'ldi bu dard ila toqatim.
Xarobot aro kirdim oshuftahol,
May istarga ilgimda sing'an safol.
Masnaviy

Sano haqqakim, koshifi hol erur,
Xirad mushkilotig'a halol erur,
Alimeki, yo'qtur bidoyat anga,
Azimeki, yo'qtur nihoyat anga;
Hazar ichra bechoralar yovari,
Safar ichra ovoralar rahbari;
Ne solikkakim, dasht etib jilvagoh,
Tavakkulni aylab anga zodi roh;
Musofirni yo'ldin kecha gum qilib,
Yonig'a aning qumni qoqum qilib;
Anikim, qilib ishqdin yoralig',
Nasib aylabon anga ovoraliq';
Birovga necha g'urbat izhor etib,
Chu bir yerda ko'p turg'uzub, xor etib;
Biravnikim aylab bir el ichra xor,
Anga chora aylab ul eldin firor;
Safarni tamug'din nishon aylabon,
Tamug' ranjin andin ayon aylabon;
Ko'ngulsizga mushfiq, kishisizga yor,
Umidi yo'q el andin ummidvor.
Aning hamdidin so'ngra yuz ming durud,
Bari farruxoyin humoyunvurud.
Nabi ravzasig'a alayhissalom,
Ham olu ham ashobig'a bardavom
Ado bo'ldi chun hamdu na'tu sano,
Bu ovoradin yuz tuman ming duo.
Angakim erur fazl avjida mehr,
Ne mehreki, bir zarra anga sipehr.
Safo subhining mehri farxundasi,
Fano shomining sham'i raxshandasi.
Karam borgohida masnadrishin,
Adam xonaqohida xilvatguzin.
Tikib xirqalar egniga ahli roz,

Aning qoptani vuslasidin tiroz.
To'ni charxu anda o'zi bir jahon,
Jahonni qilib bir to'n ichra nihon.
O'tuk ultangi taxta na'layn anga,
Bo'lub har qadam o'rni kavnayn anga.
Falakdin sipohi fano oshurub,
Sipohiyliq ichra o'zin yoshurub.
Jamol ichra tong boshi nohiddek,
Kamol ichra tush vaqti xurshiddek.
Vafo anga pesha, saxo anga fan,
Vafovu saxo koni Sayyid Hasan.
Zihe ravzadin xulqung ortuq base,
Kelib bog'i qadringda tubo xase.
Chu sensen bugun olam ahlida fard
Ki, holin de olg'ay sanga ahli dard.
Mangakim, vidodigg'a xursandmen,
Kanobingg'a shogirdu farzandmen.
G'ame yetti charxi jafopeshadin,
Hamul anjumi xorij andeshadin.
Ki, bo'lmoq vatan ichra dushvor edi,
Ko'ngulga jalo daf'i ozor edi.
Safar tushti ollimg'a beixtiyor,
Qazo amrida elga ne ixtiyor?!
Bilurmen seni ham safardin qazo,
Agar qaytarurg'a qilib iqtizo.
Qilib avd, mayli vatan aylasang,
Ichib boda azmi chaman aylasang.
O'z ilgingga jomi mayi nobni
Olib istasang bir-bir ahbobni.
Alarni chu may birla shod aylagung,
Meni dog'i, albatta, yod aylagung.
Bu azmimni shoyadki taftish etib,
Firoqim zamiringg'a tashvish etib,
Meni yo'qlabon borcha ahbob aro,
Tilab topmayin xayli ashob aro,
Degaysenkim, ul zori overavash
Ki, hijron mayidin bo'lub jur'akash,
Ne qildi ekin charxi nobaxtiyor
Ki, sargashtalik ayladi ixtiyor?
Xayolig'a hodis ne bo'ldi ekin?
Bu azmig'a bois ne bo'ldi ekin?
Chu holimdin ahbob ogoh emas,
Degaylar hadiseki, dilxoh emas,
Ayon bo'lg'ay ollingda hangomaye,
Bitimak manga farz edi nomaye,
Sanga holatimni ayon aylamak,
Bu azmim vujuhin bayon aylamak.
Manga necha nav' o'ldi bechoralig'
Ki, ollimg'a tushti bu overalig'.
Bir ulkim, chu so'zdindur inson sharif
Chu hayvong'a so'z yo'qtur uldur kasif,
Ko'ngul durji ichra guhar so'zdurur,
Bashar gulshanida samar so'zdurur.
Erur so'z falak jismining joni ham,
Bu zulumatning obi hayvoni ham,
Agar jon emas, bas nedurkim,
Masih Uluk tirguzur, deb kalomi fasih?
Agar obi hayvon emas bas nechuk,
Topar jon zulolidin aning o'lug.
Ne bo'lg'ay aning vasfida el so'zi
Ki, harneki derlar erur chun o'zi.
Bu so'z k-ofarinisdin ashrafdurur,
Aning dag'i mavzuni altafdurur,
Javohir necha xo'bu dilkashdurur,
Vale nazm silki aro xushdurur.
So'z ichraki, yolg'on erur nopisand,
Chu nazm ettilar, qildi dono pisand.
Men ul menki, to turk bedodidur,

Bu til birla to nazm bunyodidir.
Falak ko'rmadi men kebi nodire,
Nizomiy kebi nazm aro qodire.
Ne nazme der ersam meni dardnok
Ki, har harfi bo'lg'ay aning durri pok.
Yetar tengridin oncha quvvat manga
Ki, bo'lmas bitiriga fursat manga.
Bu maydonda Firdavsiy ul gurd erur
Ki, gar kelsa Rustam javobin berur.
Raqam qildi farxunda "Shahnoma"
Ki, sindi javobida har xomaye.
Musallamdurur zohiran bu ishi
Ki, ma'razg'a kelmaydurur har kishi.
Dedi o'z tili birla ul koni ganj:
Ki, si sol burdam ba "Shahnoma" ranj.
Ani derga bo'lsa qachon rag'batim,
Erur oncha haq lutfidin quvvatim,
Ki, har necha nutq o'lsa kohilsaroy,
Bitigaymen o'ttuz yilin o'ttuz oy.
Agar xossa ma'no gar iyhom erur,
Aning kunda yuz bayti halvom erur
Vale ayt deb, kim manga tutti yuz
Ki, men yuz uchun demadim ikki yuz,
Ne yuz, ne iki yuzki, bu kilki tez,
Atorud bila qilsa zohir sitez,
Aning sayri bir davr oxir bo'la,
Falakni latoyifdin etgay to'la.
Birav bo'lsa bir ishda bu nav' fard,
Vale ko'rmasa bahra jo'z ranju dard.
Bo'lub Qof vajhi maoshig'a kon,
Murabbiysi anqog'a hamoshyon,
Uyi notavon ko'ngli yanglig' buzuq,
Bu uy ichra anduxu g'am yer ozuq,
Mayi bazmi barcha yurak qonidin,
Surudi hazin ko'ngli afg'onidin,
Desakim, topay eski puldin farog',
Topilmay juz a'zosida yangi dog'.
Maishat uchun orzu qilsa siym,
Ani topqay, ammo esarda nasim,
Kishi jinsi mulkida mardum giyo
Diram sinfi avzoida kimiyo.
Kishi bo'lsa andog'ki, o'tti maqol,
Bu yanglig' kishiga bu nav' o'lsa hol,
Nechuk mayli o'voraliq' etmagay,
Boshin olibon bir taraf ketmagay?!
Yana bir bukim, zohir o'lmish mango
Ki, chiqmish Xuroson elidin vafo.
Vafo azm aylarda bo'lmish magar
Saxovu muruvvat anga hamsafar.
Bu uch fe'l chiqqach arocin tamom,
Yana bo'lmish uch fe'l qoyimmaqom.
Vafo yerida zohir o'lmish nifoq,
Saho o'rnida buxl tutmish visoq.
Muruvvatqa bo'lmish hasad joygir,
Zihe hush elu mulkati dilpazir.
Ne mulku ne el emdi tahrir etay,
Alar holatin vasf bir-bir etay.
Dema mulkkim, vahshatobodi zisht,
Tamug' bilgurub g'oyib o'lg'ach bihisht.
Tamoshosini kimki, bunyod etib,
Sipohonu Ray mulkidin yod etib.
Hisori anou taab mahbasi,
Siyahcholdin tiyra ro'roq base.
Imorotida ganjdin yo'q asar,
Xizona xaroba bo'lub sarbasar.
Masojidda toat bila nur yo'q,
Xavoniqda non rasmi dastur yo'q,
Ham avqofni sadr amlak etib,

Vale ko'pragin may uchun tok etib,
Ham el manzilin shah katakdek buzub,
Tovug' o'rnig'a chug'd o'lturg'uzub.
Madorisda ilmu salohu yaqin
Aningdekki, dayr ichra islomu din.
Ko'ngul jam'i ahli munojot aro,
Aningdekki, taqvo xarobot aro.
Elida kishilikdin osor yo'q,
Sharoratdin o'zga padidor yo'q.
Ne el, ne kishi, balki shaytonu dev,
Kelib barchag'a da'b bedodu rev.
Bo'lub lomakon sathidin xonlari,
Adam mulki bug'doyidin nonlari.
Qora pul uchun aylabon qatl fan,
O'luktin tama' aylab ammo kafan,
Ne vayronda eski tanobe bilib,
Yilon sog'inib, ganj da'vo qilib.
Qizil oltun istab qoratoshtin,
Falak go'yi bir dona xashxoshtin.
Tutulsa birav o'g'ridur deb kuchun
Tutubon ilig, lek kesmak uchun.
O'lum kelsa bir zori bedil sari,
Madad aylabon lek qotil sari.
Hirot ahlin eltib havodis yeli,
Esib day yelidek Samarqand eli.
Bu mulk ahli ul elga zoru asir,
Bo'lub nahbu yag'mo qalilu kasir.
Manga bu el ichra ne bir hamdame
Ki, bir dam ikovlan deyishsak g'ame,
Ne shoheki topsa ishim ixtilol,
Madihiga ko'rguzgamen ishtig'ol.
Ne bir ahli davlatdin oncha umid
Ki, andin navo topsa bir noumid.
Ne vajhi maoshe muqarrar manga
Ki, bo'lg'ay farog'e muyassar manga.
Ne bir hujrakim, kom topqay ko'ngul,
Dame anda orom topqay ko'ngul.
Ne bir sho'x vaslig'a ul moyadast
Ki, azmim ayog'ig'a bergay shikast.
Ne yoreki, ranjimni qilg'ay qabul,
Ne zoreki, hajrimdin o'lg'ay malul.
Yetishsa o'lum ranji bemorlig',
Su berguncha qilmay birav yorlig'.
Su bermak nekim, zohir aylab g'ulu,
Olurg'a agar bo'lsa jonimda su.
Sen erdingki, har ishda yorim eding,
Ne g'amkim, yetar, g'amgusorim eding.
Seni ham sipehri muxolifmazoq,
O'kush rev ila soldi mendin yiroq.
Biravgaki yuz qo'ysa muncha balo,
Ne bo'lg'ay aning chorasi juz jalo?!
Zaruratki, yasab safar bargini,
Tushub yo'lg'a qilg'ay vatan tarkini.
Uchunch ulki, chun xoliqi zuljalol
Ki, ham lamyazal keldi, ham loyazol.
Chu lavhi vujud uzra tortib qalam,
Iki kavn tarhig'a urdi raqam.
Burun chekti mundog' sipehri rafi',
Yana yoydi bu nav' arzi vasi'.
Nekim jilvagar qildi aflok aro,
Ne qildi ayon arsayi xok aro.
Demay yetti obou to'rt ummahot
Ki, xilqat to'ni kiydi chun koinot.
Emas erdi maqsud juz odamiy
Ki, haq sirrining bo'lg'ay ul mahrami.
Baridin g'araz garchi inson edi,
Anga dag'i maqsud irfon edi.
Bu so'z sidqig'a dag'i beta'nu tanz,

Dalolat qilur oyati "kuntu kanz".
Xayolimda andog' musavvar bo'lur
Ki, ul ikki ishdin muyassar bo'lur.
Biri buki, bir jazba haqdin yetib,
Ko'ngulni yaqin jomidin mast etib,
Haqiqat sari turktoz aylagay,
Jahon shug'lidin beniyoz aylagay.
Anga qolmag'ay ham o'zidin xabar,
O'zidin nekim, o'zlugidin asar.
Bo'lub raf' imkoni mavjudlug',
Topib haq vujudida nobudlug'.
Chu haq topti bu nisbatidin aning
Ki, maqsud edi xilqatidin aning.
Musharraf qilib ani o'z rozidin,
Yana ham o'z anjomu og'ozidin.
Buyurdiki, el bo'lg'ali bahravar,
Suluku marotibg'a qilg'ay guzar.
Yana bir budurkim, gado gar muluk
Talab yo'lida qilg'ay oncha suluk.
Burun murshidi komil istay yurub,
Ani topqach o'zin anga topshurub.
Suluk amrida urmayin beshu kam,
Aning amridin ayru dam yo qadam,
Fano dashtida sayri bo'lg'ach tamom,
Haq andin so'ng etkay ato ul maqom
Ki, bir jazb ila oshno bo'lg'ay ul,
Muqimi harimi safo bo'lg'ay ul.
Alarkim nishoni masolik debon,
Burung'ini majzubi solik debon.
Bu birningki, har amri marg'ubdur,
Otin solike debki, majzubdur.
Chu avvalg'i ish bo'lmadi dastgir,
Ikinchisidin xo'b emastur guzir.
Menikim, bu savdo nazor ayladi,
Havas ilgida beqaror ayladi.
Ne imkonki, topqay qaroru sukun,
Biravkim bu fikr etti ani zabun.
Urarmen qadam toki borg'uncha gom
Ki, bo'lg'ay muyassar menga ushbu kom.
Agar bo'lsa bu yo'lda umrum talaf,
Chu bu yo'ldadur ul ham erur sharaf
Va gar bo'lsam o'z komima bahramand,
Zihe mulki jovidu baxti baland.
Xusho ulki olamda gar chekti ranj,
Yana olam asbobig'a topti ganj.
Xush ulkim, agar cheksa ming xori dard,
So'ngi tushsa ilgiga bir toza vard.
Ne farruxdur ul hajr ovarasi
Ki, vasl etkay oxir aning chorasi.
Emas bo'lsa davron murodi bila,
Fano bo'lsa matlub yodi bila
Janobingda uldur manga multamas
Ki, men benavoni sog'ingan nafas.
So'zum ayt foniyilig' ohi bila,
Madad ayla himmat sipohi bila,
Bu erdi so'zumkim dedim men g'arib,
Yana tengri diydor qilg'ay nasib!
Qit'alar
"G'aroyib us-Sig'ar" muqattaotining sarsuhanlari

1

Tengri zoti haqiqatidakim, xirad mabhutu nodondur va ahli xirad fartutu hayron

Haq zotig'a biravki, xirad birla fikr etar,
Otin el ichra oqilu farzona aylabon.
Miqdorini tengiz suyining istar anglamoq,
Lekin hubob jomini paymona aylabon.

2

Rasuli a'zam sha'nidakim, quyoshdin olamoroyroqduru nafi qilg'on xuffoshdin tiyraryoq

Muhammadi arabiy sha'ni andin a'zam erur
Ki, nuqs bo'lg'ay ulus bo'lsa nafyig'a qoyil,
Quyosh ashi"asig'a lam'a andin ortuq erur
Ki, zarra kasrati bo'lg'ay ziyosig'a hoyil.

3

Fano sharbati bobidakim, ta'mi zahri qotilduru baqoyi abad nushi ul zahrudin hosil

Foniyi mutlaq o'lmayin solik,
Anga yo'qtur umidi maqsadi kull,
Qora tufroqg'a sinmagan qatra,
Andin imkoni yo'q ochilmoq gul.

4

Fano maqomig'a yetkan solik vasfidakim, moldin anga ziyon yo'qturu johdin nuqson

Soliki ozodani ko'rsang g'aniy, qilg'ay debon
Mol aning man'i suluki qilmag'il inkor anga.
Kema tiyri mol aro bo'lmish muqayyad demagil,
Ko'rki, oncha mol o'lurmu moni'i raftor anga.

5

O'zluqdin qutulmoq suubatida va ananiyyat tarki shiddatida

Ey ko'ngul, tan taxtasin bu qa'ri yo'q girdobdin
Istasang sohilg'a chekmak, bilki, bu oson emas,
Piru iste'dodu tavfiq o'lmasa bo'lmas bu ish,
Kimdururkim, bag'ri bu hasratdin aning qon emas.

6

Aqlning barcha tariqida maoshni dushvor bilmagu junung'a qaror bermak

Vajhi maosh uchun kishikim desa fikr etay,
Qismat rizosidin anga begonaliq kerak.
Kunji qanoat archi erur saltanat valek
Eldin tama'ni uzgali mardonaliq kerak.
Kim ishq asiri o'lsaki, mumkin emas visol
Dardu balog'a hamdamu hamxonaliq kerak.
Lazzoti nafs tarki samari ofiyat berur,
Lek ul shajarni ekkali farzonaliq kerak.
Tajrid nuridin kishi ko'z yorutay desa,
Ahhob hajri sham'ig'a parvonaliq kerak.
Gar anjumanni desa muridu muti' etay,
Ko'p nuktavu fasonada afsonaliq kerak.
Botin harimida tilasa maxzani huzur,
Zohir uyi asosig'a vayronaliq kerak.
Zohir yuzidin ar tilasa toju izzu joh,
Dardu balo muhitig'a durdonaliq kerak.
Desang xalos o'lay borisidin Navoiydek,
Bexudlug'u may ichmagu devonaliq kerak.

7

T>P°PSPp°C, PSP°T>C€P€PSP€PSPi P€C,,C€PScÍP€CTh PSP°T>C€P±P°PSPrP€CII C,P°CThP€T>P€PSP€PSPi P°PrPsCÍP€

Qanoat tariqig'a kir, ey ko'ngul
Ki, xatm o'lg'ay oyini izzat sanga.
Desang shoh o'lay yeru ko'k basdurur,
Bu bir taxtu ul chatri rif'at sanga.
Fano shu'lasida yoshur jismni,
Kerak bo'lsa zarbaft xil'at sanga.
Yetar lola butkan qoya qullasi,
Murod o'lsa gulgun hashmat sanga.
Erur bas arig' nuktavu qon yoshing,
Duru la'ldin zebu ziyat sanga.

Desang xilvatim anjuman bo'lmasun,
Kerak anjuman ichra xilvat sanga.
Vatan ichra sokin bo'lub soyir o'l,
Safardin agar bo'lsa mehnat sanga.
Nazarni qadamdin yiroq solmag'il,
Bu yo'l azmi gar bo'lsa rag'bat sanga.
Damingdin yiroq tutmag'il hushni
Ki, yuzlanmagay har dam ofat sanga.
Bu to'rt ish bila rub'i maskun aro,
Chalinmoq ne tong ko'si davlat sanga.
Bu ohang ila bo'lg'asen naqshband,
Navoiy, agar yetsa navbat sanga.

8
Tavakkul sifatiyu betavakkullar mazammati

Tavakkulni ulkim qo'yub, xotirig'a
Tushar shoh ollinda qulluq havosi,
Nasibi aning bir ayoq osh erur bas,
Agar ganji Qorun erur muddaosi.
Biravkim, bo'lur bir ayoq osh uchun qul,
Yuziga keraktur qazonning qarosi.

9
Mahluq mulozamatidin tanfiru g'ayri haq mulozamatidin tahzir

Kimki mahluq xizmatig'a kamar
Chust etar, yaxshiroq ushalsa beli.
Qo'l qovushturg'ucha bu avlodur
Ki aning chiqsa egni, sinza eli.
Chun xushomad demakni boshlasa kosh
Kim, tutulsa dami, kesilsa tili.

10
Kamol kasbiga dalolatu nuqsonidin izhori malolat

Kamol et kasbkim, olam uyidin
Sanga farz o'lmag'ay g'amnok chiqmoq.
Jahondin notamom o'tmak biaynih,
Erur hammomdin nopok chiqmoq.

11
Jabha chinining man'iki, oraz gulining xoriduru murod yuzining g'ubori

Biravkim, jabhasida chin erur tuta olmas
Murod shohidining soidini komi bila.
Agarchi fannida sohib kamol erur sayyod,
Qachon balig' tuta olg'ay su mavji domi bila.

12
So'zga quloq solmoqu og'iz ochmamoq, gavharni terib, o'z gavharin sochmamoq

Quloqda asra garonmoya so'zniyu fikr et
Ki, dursiz o'lsa, ne bo'lg'usidur sadaf holi.
So'zungni dag'i ko'ngul ichra asrag'ilkim, hayf
Kim, uyla durjni guhardin etkasen xoliy.
Bu durju ikki sadafni to'la dur etkanga,
Zihe uluvvi guhar, balki gavhari oliy.

13
TiPëPrPsCÜC, P°TiP»PëT°P° TiP°PIPsPrPëCÍ PsCÍPëP± PµC,PëCfC°P° PsP»PjP°CÍPrP°PICf PSP°PIPsPN°PëP± P·P°C°P
°C°P PµC,PëCfC°P° PsP»PjP°CÍPrP°

Ne rahraveki, toji hidoyat boshidadur,
Yo'q bok anga havodisi aflok toshidin,
Hudhudki, qo'ydilar azaliy toj boshig'a,
Tushkaymu jola yog'qan ila toji boshidin.

14

Zohidi riyoyiy ko'nglidan malomat ahli kiyni rishtasin uzmagu salomat yo'lin ko'rguzmak

Ko'rsang, ey zohid, muqomirvash qalandarpehaye,
Bo'lma ko'p mashg'ulu dunyo shug'lidin qil ijtinob.
Dona o'ynab vajhin isor etsang andin yaxshikim,
Evurub tasbihi yormoq sudin etkaysen hisob.

15
Badasl elga muloyamatdin ehtiroz ko'sin urmoqu idbor ahli suhbatidin ijtinob qilmoq

Yuziga asli yomonning ko'p ochma gulshani xulq,
Siyahgilemga albatta mehr aylama fosh
Ki qilmadi gul isi birla toza ruh jual,
Quyosh charog'ig'a parvona bo'lmadi xuffosh,
16
Dushmandin tahzir qilmoqkim, biymi bo'lg'ay, xususankim, ul dushmani qadimiy bo'lg'ay

Chu dushman o'ldi qadimiy ziyonidin hazar et,
Agarchi nutqi ravonbaxshi jong'a rohat erur.
Su birla o't aro ziddiyat o'ldi chun azaliy,
Agar hayot suyidurki, o'tqa ofat erur.
17
Viqor targ'ibidakim, qofi qurb qofidin nishonaduru ul qof davlat anqosig'a oshyona

Viqor gavhariyu hilm ma'dani bo'lako'r,
Desangki, qilg'ay itoat sanga gado bila shoh.
Bu sheva tog'da zohirdururki, davrondin
Qachonki tafriqa yetti, ulusqa bo'ldi panoh.
18
Tuzluk irtiqobidavu egrilik ijtinobida

Biyik maqomig'a ulkim tilar sabot, kerak
Ki, egrilikni qo'yub, tuzluk aylasa qonun.
Tuz o'lsa soyasida el tinib manor kebi,
Sipehr uyida turar qarnlar nechukki sutun.
Gar egridur yog'ibon o'qu bog'lanib bo'yni,
Bo'lur qabaq yig'ochidek besh-o'ncha kunda nigun.
19
Rostliq sifatiyu rostravlar karomati

Xiromon suda soyir bo'lmoqu uchmoq havo uzra
Ajab ermas, qachonkim rostravliq qilsa zoda.
Shior aylab bu ishni kema tiyri, ko'rki, su uzra
Xirom aylab havog'a bodbondin soldi sajjoda.
20
Tazvir ashki shaqovat donasiyu nodon yovasi idbor nishonasi dur

Poklar joni bo'lur ozurda tazvir ashkidin,
Ko'zgu ruxsori nechukkim, zang tutqay nam bila.
Rostlar ko'nglini aylar tiyra nodon yovadin,
Sham'ni ul nav'kim, johil o'churgay dam bila.
21
Nihoniy saxovatda ko'shish osoriyu aning jilvasida nikuhish izhori

Saxiy uldurki, nav'e bazl qilg'ay,
Agar xud sufra ichra bo'lsa noni.
Kim, ul chodir ko'machidek yetishkay
Gado uyiga ko'zlardin nihoniy,
Falakdek yo'qki, avval jilva bergay
Quyoshning qursidek olamg'a oni.
22

Takalluf ahlining dunyog'a sheftalig'idavu dunyolikka fireftalig'ida

To'nni zarbaft aylabon xiffatdin uchqan har taraf,
Yo'q ajab gar bor esa dunyo matoi kom anga.
Ul chibinkim, ko'zga oltun yanglig' eshnar xil'ati,
Ko'pragi, bilkim, najosat uzradur orom anga.
23
O3 so'z demakning manfaatidavu ko'p so'zning mazarratida

Navoiy, tiling asrag'il zinhor,
Desangkim, yemay dahr ishidin fusus.
Nazar qilki, o'q og'zi tilsiz uchun,
Qilur tojvarlar bila dastbus.
Necha tojvardur kesarlar boshin,
Chu hangomsiz nag'ma tortar xurus.
24
Hindu tarbiyatidakim hadis mazmuni bila betaxallufduru xilof qilg'ong'a bahraye taassuf

Issig' nafas bilan hindug'a tarbiyat qilsang,
Xisoli haryon o'lur jahl tavsanin surmak.
Ko'mirmi o'tqa solib la'li otashin etsang,
Natija bo'lg'ay anga qayda tushsa kuydurmak.
25
Laimg'a ta'zim o'z-o'ziga ranji azimdur, balki azobi alim

Laim farqig'a iqbol tojini qo'ymoq
Yaqinki, bo'lg'usidur mujibi azobi aning.
Nutuqchi boshig'a shunqor tumog'asi tong emas
Ki, bo'lg'usi sababi ranju iztirobi aning.
26
Oliy sha'n el kichik yoshlig' ekanda ham olamoroyduru oy bir kechalikda angushtnamoy

Biyik maqomlig' el tiftl ekanda ham bo'lmas
Ki, tiyra qilg'ay ani jahlu zulmat ahli tili.
Qamar charog'i agar bo'lsa barcha bir kechalik,
Ne nav' o'churgay ani shabparak qanoti yeli.
27
Saxovu buxl bobida nuqta surmak va arolarida ikki vosita kelturmak

Debon bergan kishi erdur valekin
Demay berganga erlik bil musallam.
Ne deb, ne bersa bilgil ani xotun,
Debon bermasni xotundin dag'i kam.
28
Avom ro'zasin bayon qilmoq va dahanbo'stlar ochlig'in ayon qilmoq

Ne ro'za bo'lg'ay angakim, ochuq bo'lub og'zi,
Dame kam o'lmag'ay andin kalomu harza-kalom.
G'aribroq buki, qilg'ay bahonayi sunnat
Ki, sharbat aylagay oshom zohir o'lmay shom.
Namoz qilmag'ayu qilsa ham namoz ichra
Taxayyul aylamagay g'ayri lavn-lavn taom.
Chiqib namozdin o'lg'ay taom ila mamlu
Bu shart birlaki bo'lg'ay taomi barcha harom.
Dimog' topsa rutubat bu nav' at'imadin
Gunas bosh urg'ucha uyg'anmag'ay kishi nokom.
Ko'zin chu ochti yana ro'za aylagay niyat,
Agarchi fosid erur me'davu saql andom.
Bu turfakim, tilagay bu qadr qabohat ila
Ki, ro'za tutmag'ini anglag'ay xosu avom.
Bu savm ilaki malak ani yozmag'ay juz fisq,

Zihe malakvash soyim, zihe xujasta maqom.
Navoiyo erur ortuq bu yemak-ichmakdin
Yilon etini yebon, zahrin aylamak oshom.
29

Achchig' su kasratidin tanbihu daryoda chuchuk suni anga tashbih qilmoq

Uyla g'arqi maydururlar xalq bu davr ichrakim,
Shar'ning ayn-ul-hayotidin asar mafhum emas.
Ul sifatkim, bahrning achchig' suyida ba'zi el
Topilur derlar chuchuk su ham vale ma'lum emas.
30

Podshoh muqarrabi kishiga el hasad yemak va bu ishning dilpazir jihatini demak

Shahg'a muqarrab o'lsa birav barcha xayldin,
El barcha dushman o'lsa aning birla vajhi bor.
Kim xaylu shoh oshiqu ma'shuq erur yaqin
Gulchehrayeki, oshiq anga bo'lsa beshumor.
Ul barchasidin o'lsa birisiga multafit,
Dushman bo'lurda o'zgariga ne ixtiyor.
31

Ablahning harzasi intibohidavu eshakning faryodi ikrohida

Umrin ablah kechurub g'aflat ila,
Nukta o'rnig'aki tortar xarros.
Bir eshakdurki, tag'oful yuzidin
Qilg'ay izhor payopay arros.
32

XO'BLAR VASLIG'A MAG'RUR BO'LMAMOQU ALARNING ILTIFOTIG'A MASRUR

Zamona xo'blarining visoli sharbatidin,
Navoiyo, tilabon kom ko'p chuchutma mazoq.
Ki, har piyolasi zimmida koming etkay talx,
Sipehr tutqusidur yuz tag'ora zahri firoq.
33

"annosu' 'alo dini muluk" hadisining tafsiri

Shahning a'fali etar xaylu sipohig'a asar,
Chu nabi dediki, "annosu 'alo dini muluk".
Hukamo ham dedilar shahni tengiz, xayli ariq,
Ul achig'dur, bu achig', ul chuchuk o'lsa, bu chuchuk.
34

Javohirsevar salotin inkoridavu aning toshqa mushobahati izhorida

Shaho, el javhari jonin chiqarding,
Javohir hirsidin bedod etib fosh.
Chu o'lgungdur ne osig' to'kmak ani
Mazoring uzra andoqkim, ushoq tosh.
35

Atfolni qarilar xizmatig'a yo'ldamoqu chuchuk so'z bila aldamoq

Qarilar xotiri nozukdur, ey tiftl,
Shikastidin qilib vahm, o'lma gustoh:
Unuttungmuki, atfol o'ynag'anda,
Sinar oz mayl ko'rgandin quruq shoh.
36

O'z toifadin shikoyatu elga yaxshiliq qilib, yomonliq ko'rgan hikoyat

Ne toli'durki, har kimni desam yor,
Manga ul oqibat bo'lur badandesh.
Biravdur gar ani desam ko'zumsen,
Chekar mujgon kebi qasding'a yuz nish.

37

Ul bobdakim, husn qushi ashk donasi bila sayd bo'lmasu jon rishtasi bila giriftori qayd

Ul turfa qush havosida ko'z to'kti durri ashk,
Jon yoydi rishtasin anga aylab havoyi qayd.
Lekin gar inju sochsa kishi dona o'rnig'a,
Tovusni qachon qilur o'rgamchi domi sayd.

38

Ul mazmundakim takallufluq to'n mujibi kulfatduru betakallufluq adami ulfat

Kiyib samur ila kish qilma asru ra'noliq,
Ipak libos ila tutma g'urur jomi to'la.
Tiyinning o'z tuki-o'q bo'ldi jonig'a ofat,
Farisaning paridin keldi o'z boshig'a balo.

39

Lojuvarddin range ko'rmagan ko'kin tuzmagu ul ko'kta range ko'rguzmak

Shohi sipehrqadr Abobakr ul shahe
Kim, ko'k ravoqi dargahi qadrig'a toq erur.
Bu charxi lojuvard uza xurshid, go'yiyo
Ko'kbo'z takovarig'a muzahhab janoq erur.
Bir pora lojuvard sari go'iyiy angladi
Kim, bu zaifi xastag'a ko'p ishtiyoq erur.
Hukm etti bir qulig'aki, taslim aylasun,
Go'yo vusuli ul kishi ollinda shoq erur.
Yerdin desa qazib chiqaray, yer erur qatiq,
Ko'k konidin desaki, olay, ko'k yiroq erur.

40

Kuch bila kulgudin yiroq sovuqluqqa yovug'roq, vale kuch bila yig'lamoq erur andin sovug'roq

Hikmat ahli ollida sovuq sifat yo'q kimsada
Subhi kozibdek mahalsiz aylagon kulgu kebi.
Lek mundin ko'p sovuqdur ashk to'kmak zo'r ila
Day yelida qatra-qatra muz tomizg'an su kebi.

41

Anoniyat uyin buzmoq bobidakim, fano zoviyasin tuzmakdur va o'zin kam qilmoqda o'zin ko'rguzmak

Kimki, o'zluk imoratin buzdi,
Bo'ldi naqdi fano aning muzdi.
Ul imoratni buzmayin solik
Bo'la olmas bu naqdg'a molik.

42

Qoni' vasfidakim, "alqano'atu kanzun lo yufno" mazmuni bila amal qilur va har necha naf' topsa qanoat qilmas

Qanoat go'shasin tutqilki, chun anqo bu da'b etti,
Anga qushlar ichinda qurb qofida nishimandur.
Chu parvoriy tovug'ning og'zi tinmas tu'madin garchi,
O'lar oxir anga avval katak zindoni maskandur.

43

Yurushda otlari za'fi ta'rifidakim, muammo ichidagi otdek paydo emas erdilar

Bu yurushda iki ulog'im bor,
Lek bormen sipohiyliqda yayoq.
Iki shatranj otidek birisi
Ko'tara olmay o'z yeridin oyoq.
Chopsa shatranj xonasi xatidin.
Biri rangi qoradurur, biri bo'z,
Sekrimaklik alarg'a behad shoq.
Qora yerdur dag'iyu bo'z tufroq.

44

Ul imom bobidakim, namoz qilmoqdin maqsudi jamoatdin o'zni mumtoz qilmoq erdi

53 Kitoblar Olami | Sever.UZ | Uzsmart.UZ

Turfa ish ko'rkim, falon har vaqtkim, qilg'ay namoz,
Anda bir ish, g'ayri nomashru', zohir bo'lmag'ay.
Gar qiyomu gar qiroat, gar rukuu gar sujud,
Har ne qilg'ay biri o'z yerinda sodir bo'lmag'ay
Bo'lmag'ay hozir jamoatqa vale yolg'uz dag'i,
Qilmag'ay to bir jamoat anda hozir bo'lmag'ay.
Bovujudikim, jamoat aylagaylar barcha hazl,
To imomat qilmag'ay osudaxotir bo'lmag'ay.

45

C,CfCf PjP°P·PsC°Bp»P°C°BpÈ P±PsP±PèPrP°PePèPj PIP°P.NèC°BpSPSP°PrP° PiP°PSP¶Pè PjP°PrC,,CfPST°P°, P±P°P»PePè
CfP°PrP°C,, PèC°C°Bp° PrCfC°BpÈ PjP°PePSCfPST°P° PjCfCèPsP±PèTiPrCfC°Bp»P°C°B

Avliyullah mazori Tus vayroni aro
Ko'pturur, yo'q bok agar tavfida ko'rsa kimsa ranj,
Munchakim vayrona kezdim ganj bir ham yo'q edi,
Buyla vayron kim ko'ruptur anda madfun muncha ganj.

46

G'alat bitir kotib bobida qalam surmagu qorasining g'alatin yuziga kelturmak

Falon kotib ar xatni mundoq yozar,
Bu mansabdin ani qo'parmoq kerak.
Yuzin nomasidek qora aylabon,
Qalamdek boshin dag'i yormoq kerak.
Qoradin qorag'a beribon uloq,
Qalamravdin ani chiqarmoq kerak.

47

Komil qalamzan so'zidakim, ta'rifi lozim kelgayki, qalam tilin bilur kishi ani bilgay

Qiblat-ul-kuttobkim, derlar ani Sul-ton Aliy,
Kim qazo qilki masallik xomasi yozmas g'alat,
Qaysi qit'amniki yozdi bordi andin she'rlik,
El solurlar juzvdong'akim, erur bir qit'a xat.

48

Himmat bobidakim sarvning sarafrozlig'ig'a sababduru arig'ning xokсорlig'ig'a bois

Himmat ahliki erur tuzluk aro sarv kebi,
Dahr bo'stonida sarsabzduru ozoda.
Ulki, su yanglig' erur past nihodu kajrav,
Chekib afg'on anga tinmaslig' erur omoda.

49

Dilbatalig' man'idakim vasl naf'i jon tortmoqduru hajr sarsari jon bermak

Ey Navoiy, kishiga berma ko'ngul,
Agar ul hurdurur, yo'qsa pariy,
Vasli naf'i buki, chekkaysen jon,
O'lturur, lek firoqi zarari.

50

Qalamining siyahkorlig'ining berohlig'i va o'zining siyohro'lig'ining uzrxohlig'i

Ilohiy, ul raqamekim, chekibdudurur qalamim,
Min-ash-sharorati av g'ayriho farartu ladayk.
Agar xud o'lsa malih ajri rahmatingdur aning,
Va lav yakunu qabihan, fa-minhu, tubtu ilayk.
Ruboiylar

1

Subhonallohi xoliqi z-ul-majdu alo
Kim, andin erur to'la xalo birla malo.
Gar mehr aning misli degaylar uqalo,
Mehr ollida zarra yanglig' o'lg'ay masalo.

2

Ko'k po'yavu sayr ila talabgor sanga,
Kun sorg'oribon ishqda bemor sanga.
Oy dog' ila qulluq aylab izhor sanga,
Tun anjumi naqdidin xaridor sanga.

3

Yo rabki, inoyatingni yor ayla manga,
Yo'qluqqa hidoyatingni bor ayla manga,
Ham kahfi kifoyatingni dor ayla manga,
Ham durri inoyating nisor ayla manga.

4

Shoheki falak sori chu mayl o'ldi anga,
Ko'k zarfi socharg'a nur kayl o'ldi anga,
Aflok shahi tobeu xayl o'ldi anga,
Balkim, yeru ko'k xayli tufayl o'ldi anga.

5

Jonimdag'i "jim" ikki dolingg'a fido,
Andin so'ng "alif" toza niholingg'a fido,
"Nun"i dag'i anbarin hilolingg'a fido,
Qolg'an iki nuqta ikki xolingg'a fido.

6

Bu qosid ishim ohu fig'on ayladilo,
Bu ruq'a tanimni notavon ayladilo.
Bu sa'b xabar ichimni qon ayladilo,
Bu qonlig' ichim haloki jon ayladilo.

7

Uylansa birav toriy o'lub nakbat anga,
Makkoraki, qaltabon surar shahvat anga.
Zisht ersa gar eldin yoshurur rahmat anga,
Xo'b ersa gar elga ko'rguzur la'nat anga.

8

Kim bo'lsa bu motamkadadek olam aro,
Sayr aylasa g'amsirishtlik odam aro,
Gar odam erur bo'lsa keraktur g'am aro,
Olamda esa, bo'lsa kerak motam aro.

9

Ishqingda necha zor bo'lay furqat aro,
Yetsam xush erur bazminga bir ishrat aro.
Ko'z ikki yuzungdin olmasam suhbat aro,
Ikki taboningdin uylakim xilvat aro.

10

No'sh aylar emish qadahni jonona to'la,
Soqiy, manga tut jomi harifona to'la.
Quy, gar xud erur sipehr paymona to'la,
Har nechaki, xoliy etsam, et yona to'la.

11

Nomangki, tirikligimdin uldur matlub
Ochib o'qug'ach bir necha lafzi marg'ub,
Ko'p to'lg'anib ashk ichra o'zumdin bordim,
Ul nav'ki, su ichiga tushkay maktub.

12

Nomangki, erur boisi iqbolu tarab,
Yetkursu tarab meni hazing'a ne ajab.
Yolg'uz mendin ketarmadi ranju taab
Kim, bo'ldi base xalq hayotig'a sabab.

13

Bir aybg'a garchi xalq qilg'ay mansub,
Faqr aholidin iztirob emastur mahsub
Sidq ersa xud etmak kerak o'z fe'lini xo'b
Kizb ersa, malomat dag'i bordur matlub.
14

Su ko'zqusini bog' aro aylarda shitob,
Siymob qilur erdi taharruk bila tob.
Day qildi bu simobni andoq ko'zgu
Kim ko'zgu aning qoshida bo'lg'ay siymob.
15

Vasling bo'lubon jong'a muyassar, yo rab,
Chehrang qilibon ko'zni munavvar, yo rab,
Nutqung sochibon bazmda gavhar, yo rab,
Yo rabki, ijobat aylagil har "yo rab".
16

Mahbubdurur gulu visoli matlub,
Ko'rmak ani gulbun uzra bilgil mahsub.
Bazm ichra uzub keturgan ermas marg'ub,
Ul nav'ki majlis ichra o'lgan mahbub.
17

Ey ulki, so'zung tushti habib ollida xo'p,
Mendin yo'lig'a boshing qo'yub, tufrog'in o'p
Ahbobg'a ham birin-birin xidmat etib,
Arz ayla, niyoz ila duo ko'ptin-ko'p.
18

Gardun uza bazm uchun maqom ayladi tut,
Ul bazmda xurshidni jom ayladi tut.
Ul jom ila ishratni mudom ayladi tut,
Oxir dami yer quyi xirom ayladi tut.
19

Gar oshiq esang zebu takallufni unut,
Yaxshiyu yomon ishda taxallufni unut.
O'tkan gar erur yomon taassufni unut,
Kelgan gar erur yaxshi tasarrufni unut.
20

Ey ishq, aning ko'yida tavfi haram et,
Bizni dag'i ul tavfg'a boshla, karam et,
Bir doyira ko'yi tegrasida raqam et,
Gar chiqsa oyog'im raqamingdin, qalam et.
21

Chun xanjari hajring manga qat' etti hayot,
Bori g'amu darding o'qini tinmayin ot
Kim, oncha qovursun par o'lub butsa qanot,
Toyir bo'lubon yetkamen oxir sanga bot.
22

Bo'ldi mening o'lmagimga savdo bois,
Savdog'a havoyi jomi sahbo bois.
Sahbog'a dag'i dayru chalipo bois,
Bu barchag'a ul dilbari tarso bois.
23

Ko'nglumni olibdur ul shahi sabzdavoj,
Kim g'amza bila olur mamolikdin boj.
Boshi uza mamlakat xiroji bir toj,
Toji uza gavhari mamolikka xiroj.
24

Kunduz ko'rsang o'zungni mahzun, qadah ich,
Andoqki, quyosh ravshanu mavzun qadah ich.

This is not registered version of TotalDpcConverter

Ul tungi, qiyos bo'm. Shu agun qadah, ich.
Jomingni qilib nechukki gardun, qadah ich.
25

Gul vaqti muyassar o'lsa gulfom qadah,
Andin so'ng tutsa bir gulandom qadah.
Man' aylasa barcha ahli islom qadah,
Qofirmen agar qilmasam oshom qadax
26

Ruhung'aki maydin erdi har lahza futuh,
Nosih tili nishi qildi ani majruh.
May loyini marham qilayin shomu sabuh,
Ul vaqtqachaki, toza bo'lg'ay manga ruh.
27

Qo'rqutma meni tamug'din, ey zohidi yax,
Jannat manga bo'lg'usi debon urma zanax
Kim, do'zax aning yodi bila jannat erur,
Jannat bori sening biladur do'zax.
28

Ruxsori uza xollarin ul dilband,
Ochti chu meni ko'rdi base hojatmand.
Ayshimg'a yomon ko'z etmagan emdi gazand,
Xossaki, ul-o'q bo'lubtur o't uzra sipand.
29

Yoshimg'a bag'ir qoni chu erdi monand,
Ko'z asradi yoshdek bo'lub andin xursand.
Turmadi ko'zumda yetkach ul sarvi baland,
Bo'lmas kishi farzandi kishiga farzand.
30

Ko'nglum saydi uzub ulustin payvand,
Sargashtasifatlig' bila erdi xursand.
Qullobi muhabbating yana soldi kamand
Saydeki, uzub edi rasan, ayladi band.
31

Ey sharbati la'ling obi hayvondin alaz,
Hayvon suyini qo'yki, chuchuk jondin alaz.
Ne jondin alaz, ne obi hayvondin alaz
Kim, harneki yo'q, andin alaz, andin alaz.
32

Budur tilagimki ulki, ma'budung erur,
Tutqay seni ul yonki, sening sudung erur.
Ko'nglungga yeturgay ulcha behbudung erur,
Ilgingga keturgay ulcha maqsudung erur.
33

Gul zikrin eshiturmenu yo'q guldin asar,
Bu bog' eshigidin istaram oncha guzar
Kim, topmasa gul jamolidin bahra nazar,
Bore isidin yetsa dimog'img'a xabar.